

Acc. 10786.

2510

Nus
Naisrätseppade käsiraamat.

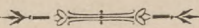

Esimene täielik
naesterahwa riiete lõikamise juhatus
õmblejatele ja iseõppijatele.

Kokku seadnud

C. Büttig.

Jurjewis.

Trükitud väljaandja kulguga.

1898.

Järestrükkimine keelatud.

Дозволено цензурою. — Юрьевъ, 13 августа 1898 годѣ.

2510

Trükitud Hermann'i trükitoja kirjadega.

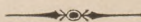
Teslona.

Esõle „uus naisrätseppade käsiraamat“ on suure hoolega kokku seatud. Minu lõikamisewiis, mille pääl samases käsiraamatus antud õpetused põhjenedawad, pakub seda kergitust, et wäikese mõõdudearwu waral wõimalik on mudelit walmistada, mida siis wõrmi poolest mitmesuguste riiete walmistuseks wõib edasi tarwitada. Kui minu raamatus ette kirjutatud mõõdumõtmised korralikult toimetatakse ja saadud mõõdud ka korralikult tarwitatakse, siis on hõlbus niisugust mudelit walmistada, mille järele wõimalik on hästi passiwaid riideid teha. Samane raamat annab juhatusi, kuidas minu riidelõikamise wiisi kergesti wõib selgeteks õppida ja niisama kergesti wõib tegelikult tarwitada. See on minu kuu-aastasest tegevuses korjatud teaduste järele riiete lõikamises kõige õigem abinõu, mida selleks tarwitada tuleb, et õpilane oma õppimise hinna mitte ei kaotaks, waid minu teadusliku lõikamisewiisiga põhjalikult tuttawaks saab. Kes on õppinud ise wõetud mõõtude järele kõige päält hädasti tarwis minewat mudelit õigesti walmistama ja seda ka hästi passiwate riiete lõikamiseks ja walmistamiseks tarwitama, sellele ei lähe ka raskesti samast mudelit maitserikkalt ja moodi nõudmistele järele kujutada, milleks moodipildid tarwilist juhatusi pakuwad, kui õpilase maitse weel mitte täiesti selgunud ei ole, wõi tema kon hincerimise anded mitte nii kaugele ei peaks ulatama. Käsõlewat raamatut ei tule mitte üksnes õpetamise juures tarwitada, waid ta sünnib ka wäga hästi iseõppijatele.

Kes seda raamatut nimetatud otstarbeks soowib tarwitada, see wõtku iga õpetusejärg algusest saadik hoolega ja tähelepanemisega läbi, ja ärgu astugu waremalt mitte sammugi edasi, kui selgesti aru on saanud, mis eelmises õpetuses on öeldud, ja kõik temal kindlasti meeles seisab. Selle raamatu wäljaandmisega arwan ma auustatud õrnamale soole, kes hästi passiwatest riidetest lugu peab ja õppida soowib, kuidas neid ise wõib walmistada, süüdsat juhatusi andnud olema, ja loodan sellega ühes, et käsõlew raamat kõigis ringkondades lahkelt wastuwõtmist leiab.

Wäljaandja.

Mõõtmiseriist ja tema tarvitamine.

Tahvel 1.

Et ilma takistujeta karvapäält õiget mõõtu võtta, tarvitatakse tahvel 1 pääl, wig. 1 näol kujutatud mõõtmiseriist. Samane mõõtmiseriist on kahest edasi ja tagasi liikuvast, aga kruvide varal hõlpsasti finnitatawast jaost kokku seatud, nii et tema abil kerge on iga ette tulewat küljepikkust karvapäält ära mõõta. Mõõtmiseriist seatakse nõnda wiisi mõõdetawa inimese parema käe kaenlaaugu ette, et tema ülemises kummis olewas jaos käewarjs parajasti tema pääl puhkab ja mõõtmiseriist ka eestpoolt hästi käewarre ligi on. Selle pääle liukatakse mõõtmiseriista alumine jagu temaga ühenduses olewa kehawööga täpi päält kuni taljekohani alla poole, aga ilma et ülevalt poolt järele antakse, ja siis tõmmatakse kruwid kindlasti kokku, nii et mõlemad jaod enam paigalt ära nihkuda ei saa.

Mõõtmiseriista eespoolne weer, mis täiesti püstloodis peab seisma, näitab siis kehawöö pääl ühte mõõduarwu, mis õige punkt m ehk puusapunkt on ja tavalikult taljeringmõõdu neljandikul osal seisab. On, näituseks, taljeringmõõt 60 sentimeetrit *), siis näitaks kehawööl otsitaw punkt $\frac{1}{4}$ ehk 15 sentimeetrit. Mõõtmiseriista ülemisel jaol leitaw wäikene auk näitab täpi päält punkt K pääle, ja lihtlasi tarvitatakse teda mõõdupaela sissehaakimiseks õlalaulaiuse, lühikese külje pikkuse, rinnalaiuse, õlafõrguse ja õlasügawuse mõõtmiseks.

Joonistuste-mõõt.

Joonistuste valmistamise juures olen sentimeetri-mõõtu kolm korda õigest sentimeetri mõõdust vähendatult pruukinud ja on minu tahwliid nr. 2 kuni 11 kõik karwa pääl sel arwul ja mõõdul valmistatud. Sellespärast lisan ka iga raamatule ühe niisuguse kolm korda vähendatud sentimeetri-mõõdu juurde, millega õppijad kõiki ülewal nimetatud tahwlide joonistusi järel mõõta wõiwad ja millega neil hõlbus ja wõimalik on iseõppimise ajal kõiki joonistusi lihtsa poogna paberi pääl korda saata ja siis töötamise, see on riiete valmistamise ajal, filmapilgul joonistustest wäljalõikamiseks kõiki pikkuse-, laiuse-,

*) Prantse pikujemõõt meeter jagatakse sajasse ühejuurusesse jaosse, millest igaüks sentimeetris nimetatakse, mida meie edespidi jelles käsiraamatus ikka lühendatult tähtede cm läbi tähendame. Sentimeeter jagatakse kümnesse ühejuurusesse jaosse, millest igaüks millimeetris nimetatakse ja lühendatult tähtedega mm tähendatakse.

kõrguse-, sügavuse- ja ringmõõdusid järele mõõta. Seesugune toimetuse on juur
ajavõtt. Nüüfuguseid joonistamise-mõõdu sentimeetrid on ka iga tahes minu
juurest 5 kop. tükk saada.

Keha mõõdupunktid.

Mõõtmise töö lihtsamaks tegemiseks, kui ka hõlpsamaks meelespidami-
seks tähendame neid punktid inimese keha pääl, mis meil täpi päält õige
mõõdu võtmiseks tarwis lähewad, nende nimetuste algustähtedega, millega
iga mõõtmisepunkt, mida inimese kehalt leiame, on nimetatud, nagu see tah-
wel 1 pääl olewast wig. 2 ja 3 täiesti selgub. Nende mõõdupunktide nime-
tused on järgmised.

- A. Kaela ringmõõdu tagumine keskpunkt;
- B. pihalaiuse tagumine keskpunkt;
- D. talje ringmõõdu tagumine keskpunkt;
- E. iste ringmõõdu tagumine keskpunkt;
- F. piha laius;
- G. küünarnukk;
- H. käeranne;
- J. kaela kõrgus eestpoolt;
- K. käewarre winkel kaenla-augus, mida esimeses päätlükis juba ni-
metatud ja mõõtmiseriistaga külge seadmise abil leitakse;
- L. rinnalaiuse keskpunkt;
- M. puusakoht;
- N. talje ringmõõdu keskkoht eest poolt;
- O. puusalu keskpunkt;
- P. kõhuotsa keskpunkt;
- R. õlalu keskpunkt;
- S. jalakanna keskkoht;
- U. jalgalaaba kõrguse keskpunkt;
- W. küljetüki ülemine tipp.

Kui kõik nimetused selgeti on õpitud ja kindlasti meeles seisawad
siis wõetagu joonistused ja mõõtmised käsile, aga mitte waremalt. Õppimisel
nähtud waew ja kannatus leiab selle läbi rohket tasu, et õppija kunsti on
omandanud, mille waral ta iseisestalt ja ilma iseäraliste abinõundeta wõib
hästi passiwat lõiget üles joonistada.

Mõõdutabel.

1.	Piha- ehf talje- ja hõlma- pikkus	A B	D E
2.	Piha-laius ja käisje-pikkus	B F	G H
3.	Kaela-ringmõõt ehf jäme- dus	A	J
4.	Rinna-ringmõõt.	B K	L
5.	Piha- ehf talje-ringmõõt .	D M	N
6.	Punja- ehf iste-ringmõõt.	E O	P
7.	Õlalu- laius	K	B
8.	Lühikene külg	K	M
9.	Rinna-laius	K	L
10.	Kaela- ehf rinna-fõrgus .	K	J
11.	Õla- kõrgus	K	A
12.	Õla- sügavus	K R	D
13.	Tagant pikkus	D E	S
14.	Õest pikkus	N P	U

Mõõduarvude ülestähenda-
mine.

Mõõduarvude ülestähendamiseks on mõõduraamat määratud, mis järg-
misel viisil sisse on seatud. Mõõdud
on oma nimetuste ja järestiku järele
valmis trükitud, nii et ainult tarvis
on mõõduvõtmisel leitavaid arvusid
nendele juurde lisada. Selgemaks
arusaamiseks olgu siin kõrval olew
m õ õ d u t a b e l

Sel kombel pakub mõõdutabel kõige
suuremat selgust, mis iseäranis algajale
väga kasulik on, sest et ta samase
mõõdutabeli abil palju hõlpsamini õpib
õigeid lõikeid joonistama. See mõõdu-
tabel pandakse nende wigurite joo-
nistamisel põhjuseks, mis tahwel 2
kuni 7 pääl on.

Talje kottuseadmine.

Tahwel 2, wig. 1.

Kõige esiteks tõmmatakse paberi tagumisel äärel üks abiwinflijoon ja
tehakse siis mõni sentimeeter alt ülespoole üks hakatusemärk, mis punkt D on.
Selle pääle märgitakse pihapikkuse ABD mõõt 39 cm, mille läbi punkt D
kindlaks saab. Siis mõõdetakse lühikene külg KM 19 cm D-st ülespoole, mille
läbi punkt B kindlaks saab. Nüüd tõmmatakse D kui ka B juurest jooned
edasi poole kuni abijoone A-ni, mahutatakse punkt D juurest 4 cm sisse, mille
läbi d kindlaks saab, ja tõmmatakse siis leitud punktiist üks joon ülespoole
kuni A-ni, mis muidugi langes seiswat joont annab, mida siis põhjusjooneks
arvatakse. Selle pääle tõmmatakse A juurest õiges winklis langes seiswast
põhjusjoonelt lühikene joon ette poole, mille pääle 1/8 kaelajämedusest A i 36 cm.
(=6 cm) ära mõõdetakse ja 1 cm ülespoole, mille läbi joon A i kindlaks saab.

Nüüd jagatakse pikkuse joon, mis A-st kuni B-ni ulatab, pooleks,
mille läbi punkt BB leitakse. Leitud punkt nihutatakse 3 cm võrt kõrgemale,

fui kitsaste õlade tarwis mõõtu võetakse, on aga vähe laiemate õladega tege- mist, siis ainult 2 cm võrt; siis tõmmatakse tema juurest üks joon õiges winklis ette poole, kuni lõngus seisva põhjusjooneni, märgitakse tema pääl pihalaius BB-F 14 cm ära, mille läbi punkt F kindlaks saab, millest üks joon alla poole kuni B-ni tõmmatakse. Siis mõõdetakse õlalaius A—F, siin 16 cm ära, millega punkt F leitakse, ja tõmmatakse siis kõrgendatud kaelaringsi ümbrusest, mis siin A i-ga tähendatud, üks joon, kuni F-ni, millele ülewalt 5 mm õõnsust pandakse; esimesele poolele peab aga 1 cm poognat panema. Tagumise-osa laius F-st w-ni on pool osa mõõdust. Alumine laius d juures on siin 3 cm, seda võib aga ka soovimööda muuta. Selle pääle joonista- takse tagumise-osa ümbrus moodi järele välja. Et aga seda moodi kätte saada tõmmatakse punkt d-st kuni w-ni otsejoon ja mõõdetakse B-st 1 cm sisse poole nii kui wig. 1 seda näitab.

Õppijatel on aga tarwis wig. 1. kottuseadmist nii kuu harjutada, kui see täitsa selge ja arusaadav on, mis joonistusi just nõnda peab tegema ja mitte teisiti.

Talje kottuseadmine.

Tahvel 2, wig. 2 ja 3.

Joone pääl mõõdetakse B tagumise-osa lõngus joonest hakates õlaluu- laius B—K 23 cm, mille läbi punkt K saadakse, ja tõmmatakse üsna karwa- päält selle juurde üks winklis joon üles ja allapoole, millega joon Rr-M sünnib. K punktist kuni L-ni mõõdetakse rinna laiust, mõõt on sellest 18 cm. Nüüd mõõ- detakse K-st $\frac{1}{8}$ osa rinna-ringmõõdu B K L = 10 cm. Sellest punktist tõmba B-st winklijoon ülespoole, millega i punkt sünnib. Nüüd tõmba L punktist üks winklijoon üles ja alla poole, mille läbi punkt I ja N leiame. Mõõda nüüd punkt K-st üle õla õlafõrguseks kuni punkt A-ni ja arwa kaela-ringmõõdust ehk jämedusest $\frac{1}{6}$ osa maha, siis saab punkt i kindlaks, mis siin wig. 3 = 23 cm oleks. Tõm- matakse; punkt i-st kuni Rr-ni winklijoon, siis saaks punkt Rr kindlaks, mida meil õlasülgavuseks teada tarwis on. Poolt taljed kottuseadida mõõdetakse punkt M-st (puusa punktist) edasi poole ja taha poole neljandik osa talje laiust ja tehakse mõlemale poole märk, mis siin M-st kuni Dd-ni = 14 cm ja kottu siis N-st kuni Dd-ni = 28 cm, nii kui wig. 3 pääl tähendatud on, oleks.

Ka wig. 2—4 peab niikuu harjutama kui kõik punktid selged on, ega võdi enne järgmise wiguri kallale minna. Vähene waew, mis alguses näh- takse, leiab sellega rikkalikult tasumist, et edespidi asi kindel on ja tülikat kat- sumist waja ei ole.

Talje kottuseadmine.

Tahvel 3, wig. 4. 5. ja 6.

Wiguri 4 päält hakkame mõõtma ja paneme mõõdu punkt d pääle ja mõõdame üles punkti r-ni, siis saame mõõtes 36 cm. Pandakse siis seesama mõõt punkt K pääle ümber käeangu kuni esimese õlanurgani, r punktini, nii kui wig. 5 pääl näha on, on mõõt 56 cm ja näitab seesama meile õlasülgavust kätte. Mõõdame $\frac{1}{6}$ osa kaela-ringmõõdust ehk jämedusest, mis siin 6 cm välja teeks, punkt i-st alla poole, siis sünniks meile punkt a; nüüd tõmmatakse winklisjoon a-st ettepoole kuni I-ni, ühendatakse I otsejoone i-ga ja jagatakse see otsejoon I kuni i-ni, nii pooleks, nii kui e-ga tähendatud on. Sellepääle mõõdetakse punkt I-st kuni K-ni ja oleks meil siis siin 22 cm mõõduks ja

selle läbi kaelaõrgus teada. Nüüd mõddame K-st L poole $2\frac{1}{2}$ cm edasi, aga lihawate inimestele 3 kuni 4 cm, ja teeme märgi, siis saab seeläbi käiselaugu laius kofkuseatud.

Mõddame meie nüüd K-st kuni L-ni tähendatud joone pooleks ja paneme jäält veel mõddu 2 cm L poole edasi, siis saame esimese punkti rinna-sisselõikeks kätte. Esimesest rinna-sisselõike punktist mõddame K-ni tagasipoolse joone pooleks, siis on meil teine rinna-sisselõike punkt kindel.

Nüüd võetakse talje sisselõiked käsile ja mõddetakse, kui palju kaugus Dd-st d-ni on. Siin 7 cm. See kaugus jagatakse 3 ühesugusesse jaoisse, sellega on 7-mest cm kolmandik = 2 cm 3 mm. Kaks kolmandikku, nõnda 4 cm 6 mm, arvatakse tagumise jao kaugusesse, ja üks kolmandik, nii 2 cm 3 mm tarvitatakse esimeste rinna-sisselõigetele.

Talje edasiwalmistamisel seatakse esmalt rinna-sisselõiked kindlaks. Nende sisselõikete juurde mõddetakse ülemõdduline osa N-st kuni rinnajooneni L—N n, mis siin $3\frac{1}{2}$ cm on, kuhu juurde, nagu juba tähendatud, üks kolmandik tagumisest ülemõddulisest osast on kulutada, ja peame siin nõnda 5 cm 8 mm rinna-sisselõigetele arvama.

Et seda osa õieti jagada, peab kõige päält kindlaks tegema, kui kaugele esimene sisselõike kandist tagasi tuleb panna; sel korral siin 5 cm. Pool sellest kulutatakse esimese sisselõike tarwis (siin 2 cm 9 mm), teine pool (2 cm 9 mm), teise sisselõike tarwis. Kui murrusofid välja tuleb, peab suuremat jagu teise sisselõike juurde panema. Mõlemate sisselõigete waheruumiks on siin 3 cm üles antud. Et need sisselõiked aga ka õiges olekus ülespoole käiksid, peab nende tarwis õiendusejoonesid tõmbama; ja nimelt nõnda: mõddetakse L-st K-ni pool ja arvatakse 2 cm maha. Sellega saadud punkt annab esimese sisselõike sihi. Sellest praegu saadud punktist pool K poole mõddetud annab teise sisselõike sihi. Teise sisselõike ülemist lõppu saame nõnda, et üks neljandik sellest, mis L-st N-ni mõddetud, saadud punktist sügawamale võtame. Esimest peab veelgi sügawama pidama, ja nõnda mõlemad passiwalt kujutuse järele walmis teha. Kõrgete korsettide tarwis peab nende sisselõigete lõppu veel 1 cm kõrgemale panema.

Külje-õfade labutamiseks on meil veel tarwis kaks kolmandikku ülemõddulisest osast Dd-st kuni d-ni ära rehkendada; sel korral on see 4 cm 6 mm. Ühe küljetükiga tuleb see võrs kahte jaoisse, kahe küljetükiga kolme jaoisse ja kolme küljetükiga nelja jaoisse jagada. Sel korral on meil kahe küljetükiga tegemist, sellepärast jagame ülemal tähendatud osa kolme jaoisse; igaühe pääle tuleb 1 cm 5 mm, mida meie iga lahutuse juures peame ära kaotama.

Et küljetükkidele korralist wormi anda mõddetakse tagumise-osa sisemast ümbrusest (kontuurist) waata wig. 6 D ja wig. 7 kuni rinna-sisselõike tagumise lõpuni. Sel korral on see mõõt 21 cm 6 mm. Sellest peab ülemal nimetatud 4 cm 6 mm maha arvama. Ülejäänud 17 cm peame kaheküljetükiga kolme jaoisse, kolme küljetükiga aga nelja jaoisse jagama. Sel korral nõnda kolme jaoisse, iga jagu 5 cm 7 mm suur, millega küljetüki laius kindlaks saab.

Esimene küljetükk pandakse nüüd ülemal saadud mõddu võrra 1 cm 5 mm tagumise-osa ära, tehakse seefama joon B-st alustades korralikult allapoole walmis ja antakse sellele wiimaks saadud mõõt 5 cm 7 mm — laiuseks. Teise küljetüki wahel esimesest on nagu esimese küljetüki wahel tagumise-osa 1 cm 5 mm ja tema laius nagu esimesel küljetükil 5 cm 7 mm.

Gsimese-osa ja teise küljetüki waheks tarwitame wiimast kolmandikku, ja paneme selle 1 cm 5 mm ära.

Siis teeme rinna- ja küljelõike pärast, mis woodri sisse tehtakse, juurde panema ja lisame talje eestpikkusele Nn-le alla otse 1 cm juurde, nii kui seda wig. 7 pääl näha on. Lõppeks teeme kõigi abijoonistuste läbi saadud pääpunktide joonistus kätte pää-joonistusteks wig. 6 ja 7 juures walmis.

Selle jagamise järele saadakse talje õmblustel ühelainsed wahed.

Küljetüki wahesid käeringis mõib oma maitse järele seada.

Õmbluste ja waheliti panekute jaoks peab, iseenesest mõista, lõikamise korral juurde lisama.

Naesterahwa talje kofkuseadmine ühe küljetüki-ga.

Tahwel 4, wig. 1 ja 2

Kofkuseadmine sünnib samastel tingimistel, nagu eespooltes päätlükides seletatud on, ainult see wahet on siin see, et meil üksnes ühe küljetüki = taljega tegemist on. Ülemõdduline osa Dd-st kuni d-ni on siin 7 cm. See ülemõdduline osa jagame kolme jaoksse ja saame siis igaks osaks 2 cm 3 mm. Tagumiseks osaks arwatakse $\frac{2}{3}$ osa, see teeks 4 cm 6 mm wälja ja wiimast kolmandikku tarwitatakse eestrinna-sisselõiketeks ära. Ülemõdduline osa N-st kuni N-ni on 4 cm, sellega oleks mõlemate rinna-sisselõiketele 6 cm 3 mm. Gsimesele rinna-sisselõiketele oleks meil 3 cm 1 mm ja teisele rinna-sisselõiketele 3 cm 2 mm. Et meil siin ühe küljetüki = taljega tegemist on, siis on ülemõdduline $\frac{2}{3}$ osa kolmeks jaoksse ära jagada, mis igaks jaoksse 2 cm 3 mm wälja teeb. Et küljetükidele korralist wormi anda mõõdetakse tagumise-osa sisemasest ümbrusest ehk kontuurist kuni rinna-sisselõike tagumise lõpuni. Sel korral on see mõõt 21 cm 6 mm. Sellest peab ülemal nimetatud 4 cm 6 mm maha arwama, mis läbi meil 17 cm üle jääb. Ülejäänud 17 cm peab ühe küljetükiga taljele kahte jaoksse jagama, kus siis siin iga jagu 8 cm 5 mm wälja teeks, nii kui tahwel 4, wig. 1 ja 2 seda näitab.

Naesterahwa talje kofkuseadmine kolme küljetüki-ga.

Tahwel 4, wig. 3 ja 4.

Kofkuseadmine sünnib samastel tingimistel, nagu eesolewas päätlükis, ainult see wahet on, et meil siin kolme küljetüki = taljega tegemist on. Ülemõdduline osa Dd-st kuni d-ni on siin 7 cm. See ülemõdduline osa jagame kolme jaoksse ja saame siis igaks jaoksse 2 cm 3 mm. Tagumiseks osaks arwatakse $\frac{2}{3}$ osa, see teeks 4 cm 6 mm wälja ja wiimast kolmandikku tarwitatakse eestrinna-sisselõiketeks ära. Ülemõdduline osa Nn-st kuni N-ni on 4 cm, sellega oleks mõlemate rinna-sisselõiketele 6 cm 3 mm. Gsimesele rinna-sisselõiketele oleks meil 3 cm 1 mm ja teisele rinna-sisselõiketele 3 cm 2 mm. Muid et meil siin kolme tüki = taljega tegemist, siis on see ülemõdduline $\frac{2}{3}$ osa neljaks jaoksse ära jagada tarwis, mille läbi esimeseks kaheks jaoksse 1 cm 1 mm ja teiseks kaheks jaoksse 1 cm 2 mm neile osaks saaks. Et küljetükidele korralist wormi anda mõõdetakse tagumise-osa sisemasest ümbrusest ehk kontuurist kuni rinna-sisselõike tagumise lõpuni. Sell korral oleks see mõõt, niisama kui ennemalt 21 cm 6 mm. Sellest peab ülemal nimetatud 4 cm 6 mm maha arwama, mis läbi meil 17 cm üle jääb. Ülejäänud 17 cm peab kolme küljetüki = tal-

jele neljasse jaoſse jagama, mis läbi ſiis ſiin eſimeſed kaks jagu = 4 cm 2 mm ja teiſed kaks jagu 4 cm 3 mm oſaks ſaaks, nõnda kui tahwel 4, wig 3 ja 4 ſeda ſelgeſti kujutawad.

Naesterahwa talje kofuſeadmine kahes iſemoodi ſuuruſes.

Tahwel 5, wig 1, 2, 3 ja 4.

Talje kofuſeadmine ſünnib ſamaſtel tingimistel, nagu eesſeiſaw tahwel 4, wig. 1, 2, 3 ja 4 kahes püüdis ſeda ſeletaſiwad.

Wigur 1 ja 2 näitab meile naesterahwa taljed = 88 cm laiuse rinna-ringmõõduga BKL ja 56 cm piha- ehk talje-ringmõõduga DMN. Arwud on kõik ſelgeſti wig. 1 ja 2 püäl kujutatud.

Wig. 3 ja 4 näitab meile naesterahwa taljed = 92 cm laiuse rinna-ringmõõduga BKL ja 60 cm piha- ehk talje-ringmõõduga DMN. Arwud on kõik ſelgeſti nii kui näha wig. 3 ja 4 püäl kujutatud.

Paſjude naesterahwade talje kofuſeadmine.

Tahwel 9, wig. 1 2 3 ja 4.

Selle mudeli kofuſeadmine käib ſamaſuguste tingimiste järele, mis eesſeiſwates püütüffides juba ſeletatud on, ainult ſelle wahega, et ülemõõduline oſa Dd-ſt kuni d-ni, ſiin 9 cm on ja jälle kolme jaoſse jagataſſe. Siin tuleb ühe kolmandikku püäle 3 cm, mida eesmiſte rinna-ſiſſeldigete juurde peab fulutama. Ülemõõduline oſa N-ſt kuni N-ni 8 cm 5 mm, mis eesmiſte juurde arwataſſe ja niſſama rinna-ſiſſeldikele ära fulutada on. Weel üleolewad kaks kolmandikku, ſiin 6 cm, fulutataſſe külletüffide lahutuse-kohtadesſe. Et meil ſiin aga nelja küljetüffiga tegemiſt on, ſiis peame 6 cm wiite jaoſse jagama, ſiin on ſee nõnda = 1 cm 2 mm.

Selle wõrra peab jällegi küljetüffide wahedele dieti ära jagama. Selle juures peame nõnda tegema, nagu talje kofuſeadmiſes kirjeldatud, ainult ſelle wahega, et meie ſiin tagumise-oſa ſiſemise kontuuri ja rinna-ſiſſeldike tagumise lõpu wahel kaugufeſt 6 cm mahaarwame, mis ſiin ära kaotada, wiite jaoſse jagama peame. Selle läbi ſaame küljetüffidele jälle korraliku laiufe.

Lihawatel naesterahwaſtel on tarwis öla juurde ja tagumise-oſa küljetippudeſſe, w juurde, wäikeſeid ſiſſeldikeid woodri ſiſſe teha, et teha lihawatel oſadel ruumi oleks

Tahwel 10 ja 11 — näitab nelja iſeſugufeſt wormil wälja lõigatud taljet. Wäljalõiget wõib oma ſoowi järele teha, ainult tähele peab panema, et ſellekohal mudelil kõige eſmalt öla keſtkoht kindlaſt tuleb panna. Öla ennaſt peab nii tagumise- kuni ka eſimeſe-poolle küljes 2 cm wõrra laiendama.

Tawalise piha kofuſeadmine.

Tahwel 35, wig. 1, 2, 3 ja 4.

Selle kofuſeadmiſeks on ainult neli mõõtu tarwis ja on eelolewa mudeli jaoſs järgmiſed mõõdud wõetud: Pihapikkus ABD = 39,5 cm. Rinna-ringmõõt BKL = 96,0 cm. Pool talje ringmõõduſt ND = 34,0 cm. Külje-fõrgus MK = 18,0 cm.

Põhjuſeadluſed, mis ſiiamaani makſwad, jääwad muutmata. See ülesſeadmine ülemiſe laiufe murrujagudega on ſelle pärast hulka wõetud, et õppijad mahti ſaakiwad ka nelja mõõdu järele lõiget walmiſ teha. Ülemiſe

laiuse murrusfade järele ülesseadmine võib nõnda ainult täielise mõõdu puudusel siindida, ja on nende äride kohane, kus riideid tagavaraks ja müügi tarvis tehtakse. Sel korral kõlbab iga ülemine- ja taljelaius, piha- ja küljepikkus, et hästi passiivat taljet võib lõigata. Tegemise viis ise on järgmine: Baberi tagumisel kandil tõmmatakse üks põhjusjoon ja tehtakse selle külge soovi järel märk mõõdu alguspunkti tarvis. Et selle tegumoodi juurde jääda, nimetame seda punkt A. Et $ABD = 39,5$ cm on, siis paneme selle mõõdu põhjusjoonesse ja saame nõnda punkt D. Nüüd peab küljepikkuse $KM = 18$ cm D-st ülespoole panema ja see annab punkt B. Selle päale tõmmatakse D kui ka B juures winklijoone põhjusjoonest ette poole ja pandakse D juures 4 cm sisse, millega punkt d saame. Sellest punktist tõmmatakse üks wistamisi joon ülespoole punkt A juurde ja selle päale üks lühikene joon punkt D juurest winklis wistuse joone juurde, pandakse sellesse $\frac{1}{15}$ päälmist laiusest BKL, siis 6 cm 4 mm, tõmmatakse sellest punktist lühikene joon winklis ülespoole ja pandakse sellele 1 cm kõrgust, siis saame punkt Aa. Selle päale jagame kauguse punkt A-st B-ni pooleks, millega punkt Bb saame. Seda sama Bb punkti tuleb nüüd kitsamate õlade tarvis 3 cm, laiemate õlade tarvis 2 cm kõrgendada. Selle kõrgendatud punkti juurest tõmmatakse winklis joon wistuse jooneni ja märgitakse sellesse $\frac{1}{21}$ — 2 ülemisest laiusest, sel korral siis 16 cm 3 mm, millega punkt f saadakse.

Siit hakates tõmmatakse üks joon allapoole B jooneni ja laiendatakse tagumise-osa f juures 1 cm, millega punkt f saame. Kaelaringi kõrgendatud ümbrusest, mis A i-ga on tähendatud, tõmmatakse siis üks joon kuni f-ni ja antakse sellele pisut õõnsust $\frac{1}{2}$ cm, nagu ka eespoolisel jaol 1 cm poognat!

Tagumise-osa laius f-st w-ni on pool B f joone mõõdust. Alamine laius punkt D juures on siis 3 cm üles antud. Selle päale joonistatakse tagumise-osa külje-fujutus passiivikult välja. Selle järel mõõdetakse joone B pääl tagumise-osa wistusest joonest $\frac{1}{4}$ päälmist laiust 2 cm liigandusega, siis 26 cm, millega punkt K saame.

Selle punkti juures tõmmatakse nüüd winkli joon üles- ja allapoole; see annab joone r M ja märgitakse punkt K-st $\frac{1}{4}$ päälmist laiust ülespoole, siis 24 cm; see annab punkt r. Sellest punktist tõmmatakse üks winkli joon ette poole, tähendatakse selle sisse $\frac{1}{8}$ päälmist laiust, siis 12 cm, ja saadakse punkt A. Nüüd mõõdetakse punkt K joone pääl $\frac{1}{4}$ päälmist laiust 1 cm mahaarwega, sel korral 23 cm, ja see on punkt L.

Selle juures tõmmatakse winkli joon allapidi ja saadakse punkt Nn.

Siis märgitakse M-st D d poole $\frac{1}{4}$ taljelaiust ja samuti M-st N poole ja tõmmatakse lühikesed winklijooned allapoole. Mõõdetakse veel joon r pääl $\frac{1}{16}$ — 2 päälmist laiust alla poole, siis 4 cm, pandakse joon r õla sügawuseks. Siis mõõdetakse $\frac{1}{11}$ päälmist laiust joone J tarvis, siis 8 cm 8 mm, ja märgitakse selle joone sisse $\frac{2}{9}$ päälmisest laiusest punkt J tarvis, sel korral 21 cm 2 mm, pandakse siis tagumise-osa laius A i-st f poole, esiosa õlalaiuseks. Siis ühendatakse A r-ga ühe joone läbi ja pandakse 3 mm poognaks õla wõlwi tarvis. Siis joonistatakse kae- ja kaelaringide fujutused, nagu ka rinnakant walmis, kus L juures veel 1 cm juurde on panna. Rinnas- ja küljesisfeldigete tegemine on samasugune, nagu eespool päätükis seletatud, päälegi võib ise fujutusest kõik ära näha.

Pikendatud talje kofkuseadmimine ühe küljetükiga.

Tahvel 6, wig. 1, 2, 3 ja 4.

Kui talje ülemine osa valmis on, mida soovi järele ühe, kahe kolme, või nelja küljetükiga võib teha, hakatakse seda pikendama. Tagumise poolega peab pääle hakkama, ja tõmmatakse alguspunktist A selle sihemise ringini liin, mis siin on tähendatud. Esmalt on 20 cm pikkust hõlma tarwis võtta. Kui 10 cm sügavuseni ei jäeta seda liini mitte maha, ja 20 cm pääl mindakse 1 cm sisse; tagumisel keskkojal mindakse 20 cm pikkusel 2 cm sisse. Kui tagumine pool sel kombel valmis on, siis hakatakse esimese poolega pääle. Selleks tõmmatakse esmalt joon õlatipust Aa taljeotsast läbi ja tähendatakse selle sama sisse talje otsast allapidi esmalt 10 cm ja siis seesama pikkus, mis tagumiselgi poolel on, siin 20 cm, kus hõlmal 2 cm sissepoole mindakse, ka tuleb esimene pool tema esimeses osas alumisest joonest Nn sedasama võrt pikendada ja siis 3 cm ette poole seada. Riina sisselõiked tulevad wormi järel hõlma sisse pikendada. Esimene tehtakse harilikult esimesest põhjusjoonest hakates parajas lauses selle eelmise ümberjoonistusega esmalt kindlaks, 20 cm pikkusel jäetakse see all pool 2 cm lahti. Teise sisselõike juures tõmmatakse esmalt selle keskpaigast üks winkli-joon alla poole ja jäetakse selle lõpus samuti 2 cm eemale. Kui esimene pool nõnda valmistatud, siis lõigatakse pooled välja.

Küljetüki pikendamine wig. 3 sünnib sel kombel, et küljetükki sirges joones, mis paberi pääle on joonistatud, ülevalt pääle hakatakse, seesama aga all pool hõlma lõpus sellest joonest 3 cm tagasi pandakse. Kui küljetüki nõnda on valmis joonistatud, siis tõmmatakse küljetipust välja üks joon, nagu kujutusest näha on. Sellele joonele antakse 10 ja 20 cm mõõduks, viimase mõõdu juurest võetakse 2 cm sissepoole. Sisemine ümbrusejoonistus tuleb kujutuse järele tarwitust mõõda teha ja nimelt nõnda, et esmalt 10 ja siis 20 cm pikkusest kindlaks pandakse ja 10 cm sügavusel jälle põhjusjoont puudutatakse.

Mis siin öeldud, tuleb talje pikendusel tähele panna ja kujutusest järele vaadata.

Pikendatud talje kofkuseadmimine kahe küljetükiga.

Tahvel 7, wig. 1, 2, 3 ja 4.

15 cm hõlmapikkusele on ka 20 cm pikkus ühes üles antud, et tähel panna, kui kaugale muutused selle lühendamise juures iseeneest on läinud. Aga siin peab meeles pidama, et meil siin kahe küljetükiga tegemine on; sel korral pandakse esimene küljetüki wig. 3 ainult 2 cm 2 mm talje lõpus sissepoole, nagu ka 20 cm pikkusel ainult 1 cm sissepoole tuleb panna. Teise küljetüki valmistuse juures tuleb ülevalt poolt võtta ja õienduse jooned selle pikenduseks kindlaks teha. Hõlma valmistuseks on esmalt 10 ja 11 cm võtta, nagu ka pikkuseks 15 cm kindlaks teha, selle pääle peab punktid 10—11 kui ka 11—10 joontega ühendama, siis pandakse winkel esmalt 10 ja 11 liini pääle, siis 11 ja 10 liini pääle, misläbi siis iga pikkuse järele teise küljetüki laius iseeneest sünnib, nagu, kujutusest wig. 4 näha. Teise küljetüki kui ka esimese poole woodrile tuleb väljaõmblused külge panna.

Pikendatud talje kofkuseadmimine.

Tahvel 8, wig. 1, 2, 3, 4 ja 5.

Seda tuleb tagumisel poolel, nagu ka esimesel poolel 15 cm, puu-
jade kohalt ainult 8 cm pikendada. Valmistamine on samasugune, nagu ees-

pool kirjeldatud, aga siin on meil kolme küljetüübiga tegemist. Selle tegemise viis on wig. 1, 2, 3, 4, 5 üsna jõhvipäält näha. Kui aga hõlmad veel pikemad peavad saama, kui siin tähendatud, siis peab teise ja kolmanda küljetüübiga samuti tegema, nagu eespool tahvel 6 ja 7 tähendatud küljetüüki juures on ette kirjutatud. Kõik muu on kujutusest näha.

Warruse ehk käise kottuseadmine.

Tahvel 6 ja 9, wig. 1, 2 ja 3.

Warruse tegemise juures tuleb rõõdeldes wig. 3 waadata. Sääli tähendatud warrusel on tahvel 6 ja 9 antud mõõdud põhjuseks. Mõõd, mis siin iseäranis waja tähele panna, on käeangu ümbrus KWF sest selle mõõdu järele tuleb mitu punkti määrata. Kui käeangu laius mitte ei ole mõõdetud, nagu näituseks mudeli ülesseadmisel ainult neli mõõdu ette tuleb, siis peab käeangu ümbrust järele mõõtma, et warrust võib kottu seada. Alati on aga tarwis käeangu ümbrust tunda, et pääasjades warrust võib kottu seada.

Warruse joonistamine hakkab samuti ühe winklijoonega päale. Algu punkti külge, mis siin wäikese ringiga tähendatud, pandakse mõõt BF, siin 14, cm, ja mõõdetakse siis kuni küünarnuka-pikkuseni G siin 48 cm, ja selle järel terve käe pikkus 72 cm.

Esimesel pikkusel märgitakse punkt G teisel punkt H ära. Kolmandaks pikkuspunkti on veel K, mille kaugus alguspunktist üks neljandik käeangu ümbrusest KWF on, kuhu 1 cm juurde panna; ühtlasi 11 cm allapidi panna.

Nimetatud kolmest punktist hakates peab nüüd jooned õiges winklis põhjusjooneks tõmbama. Kui nõnda kõik pikkuspunktid on leitud, läheme laiuspunktide kallale ja hakkame alguspunktist algawast põhjusjoonest päale mille pääl $\frac{1}{4}$ käeangu ümbrusest tähendame, siin 10 cm. Edasi valmistamiseks tehtakse esmalt eespoolne warruse õmblus walmis; selle juures peab aga H juures 4 cm lihendama ja 1 cm tagasi panema. G juures on õõnsus $\frac{1}{8}$ osa = 5 cm. Sellest õõnsusest päale, nagu ka ülemisest põhjusjoonest sissepoole pandud $\frac{1}{4}$ osa käeangu ümbruse mõõdulisest laiusest, tuleb sirkliga warruse tagumise poole tarwis ring tõmmata, alguspunkti BF wiltamisi alla poole, nii et winkel kaheks ühesuursuseks terawnurgaks on jagatud, tuleb $\frac{1}{8}$ osa käeangu ümbrusest tähendada, millega punkt f saame, siin 5 cm, kuna veel puuduw osa warruse päälmise poole joonistusest G üle f sirkljoone alguseni käega tuleb joonistada, nagu ka ringile $\frac{1}{2}$ cm poognat päale panna.

Warruse päälmise poole kindlaks tegemise tarwis mõõdetakse esmalt K juurest alates ülemise ringipoognani wiltamisi pool osa käeangu ümbrusest, siin 20 cm. Kus see pikkus nimetatud ringisse puudub, tuleb punkt F tähendada, ja K-ga joone läbi ühendada. Tagumise poole joonistuseks tuleb selle päale küünarnuka laius kindlaks panna ja selleks mõõdetakse $\frac{1}{3}$ = 13, 3 cm. Loomulikult käib see pääasjaliselt moodi järele, kuna alumise laiuse jaoks 10 cm on mõõdetud. Kui need laiuse punktid joontega on ühendatud ja warrus allpool f 7 mm pandud, nagu ka allpool G 1 cm poognat seatud, nagu siin näha, siis on warruse põhjusjooned walmis, päale warruse alumise poole, mis kujutuse järel tuleb valmistada.

Wig. 2 tahvel 9 näitab warruse edespidi valmistamist, kui warruse tagumine õmblus enam käe alla tuleb panna. Seda seadmist võib soovimise järel ette võtta; siin on päälmine warruse pool F juures 6 cm, G juures 2 cm ning H juures 2 cm laiendatud. See osa aga, mis päälmisel warruse

poolel juurde pandi, tuleb iseenesest mõista alumiselt poolelt ära võtta, nagu wig. 2 näitab.

Wig. 3 näitab warruse tegemist, kui sellele nõõbid peab külge pandama. Sel wormil ei või päalmist warruse poolt all pool küünarnukka, nii kangele kui nõõbid ulatawad, mitte laiendada. Üleüldse võib kujutusest ise kõik näha.

P u h w - w a r r u s.

Tahwel 14, wig. 1 ja 2.

Harilik warruse wormi laiendamiseks, mis puhwile ära kulub, pandakse warrus $\frac{1}{4}$ osaga tema ülemisest laiuselt põhjusjoonest üle, teisest küljest pandakse jälle $\frac{1}{4}$ seda laiust ühes $\frac{1}{8}$ alumise warruse ringmõõdust juurde, pandakse viimaks nimetatud punktile alumise warruse ülemise otsaga külge ja lisatakse lõpuks weelgi $\frac{1}{8}$ alumise warruse ringmõõdust juurde. Kui laius nõnda on määratud, joonistatakse ülemine worm tähendatud viisil välja. Laius peab muudugi mõista mõlemil poolel ühesugune olema. Kõige parem on, kui passiwad warruse mudelit tarwitatakse.

Tahwel 15, wig. 1 ja 2 on kujutus näha kuidas väikesest warrusest moodu järele suurt warrust valmistada võib.

Harilik siile kumb.

Tahwel 16, wig. 1, 2 ja 3. Esiililakas.

See kumb on esi-, külje- ja selja-siilakast ehk -laadist kokku pandud. Esiililaka pikkuse mõõtu märgitakse nagu harilikult riide murru kohalt. Meie kujutuses on 100 cm esimeseks pikkuseks võetud, millele aga väljalõikamise jaoks weel 2 cm peab juurde lisama, nõnda siis 102 cm. Sellest viimaks nimetatud mõõdupunktist tuleb õiges winklis joon murru päält riide kandi poole tõmmata ja sellel pääl alumine laius, siin 28 cm, siis ülemine laius, siin 14 cm, ära märkida. Mõlemad laiuspunktid ühendatakse õige joonega ja lõigatakse esimesel siilakal ülevalt 4 cm osa õmbluse äärest ära (Abstich), nagu kujutus 1 näitab, esiililaka tagumiseks pikkuseks võetakse aga 101 cm.

Küljesiilakas, wig. 2.

Küljesiilaka tegemisel, wig. 2, pandakse riie nõnda, et kas paremad või pahemad pooled vastamisi on. Kesmine külge hoitakse nii pital, nagu esiililaka riidekant on, siis lisatakse väljalõike jaoks weel 2 cm juurde. Siis tõmmatakse jälle winklijooned esimestele riidekantidele ja märgitakse laius ära, mis ülevalt 24 cm, alt 42 cm on. Mõlemad laiused ühendatakse joonega; siis lõigatakse küljesiilakal eesmisel kandel ülevalt 4 cm võrra ära (Abstich), jagatakse üle jäänud laius pooleks ja tehakse siin weel 2 cm laiune väljaõmblus (Ausnäher). Küljesiilakas tehakse tagumisel küljel 102 cm pikk.

Tagumine siilakas, wig. 3.

Tagumine siilakas wig. 3 on ühest õigest tükkist, millele küljetüki tagumine laius, siin 102 cm, antakse. Laius on murru kohal 40 cm.

Woltide jagamist arvatakse järgmisel viisil: Taljepikkuseks on siin 60 cm võetud. Meie paneme esmalt tagumise poole poolest saadik 12 cm pääl woltidesse, siis jääb meil poolest taljepikkusest weel 18 cm üle, millest 10 esimese poole päale arvame, küljetükile 8 cm, nõnda jääb meil küljetükil weel 10 cm üle, millest 5 cm esi- ja küljetükile krousi tuleb panna. Teine 5

em pandakse küljetüki tagumise õmbluse ääres wolti. Kui sel kuuel taljelaius enam wõi vähem on kui 60 cm, siis tuleb ka esi- ja küljetüki ülemine ümbrus ülesantud mõõdu järel, kas kitsam, wõi laiem lõigata.

Harilik kumb kahe wõruga.

Esimene pool. Tahwel 16. wig 4 ja 5.

See kumb on kofku pandud esimesest ja tagumisest poolest. Esimese poole esimene pikkus tähendatakse riide murru kohale. Siin näidatud korral on pikkus 100 cm ja 4 cm wäljalõike jaoks, nõnda siis 104 cm. Nüüd tõmbame jälle winkluga jooned ja mõõdame alumiseks laiuks 65 cm. Kui woodri-riie, millest kumbesid walmistatakse, küllalt lai ei ole, siis on tarwis üks siil wahese panna, nagu wig. 4 näha. Ülemist laiust peab taljelaiuse järele järgmisel wiisil arwatama. Meie kujutuses on pool taljelaiust 30 cm, wig. 5 ja 6. Tagumine pool pandakse 12 cm woltidesse, mida poolest taljelaiusest ära tõmmatakse. Siis jääb meil weel 18 cm, mida kaheks jaoks, kumbgi 9 cm, ja gama peame. Nüüd mõõdetakse riide murrust esimesed 9 cm, siis 5 cm wäljalõike jaoks, selle päale teised 9 cm ja jällegi 5 cm ühe wäljalõike jaoks, siis mõõdame 6 cm, mis mõlematel pooltel 9 cm-ga wolti pandakse, siis weel 6 cm, mis kuu lahtikäimise augu liisti (Schlitzleiste) alla lükatakse, wõi wolti pandakse, mis selgesti wig. 4 näha on; esimese poole tagumiseks laiuks wõetakse 106 cm.

Tagumine pool, wig. 5.

Tagumine pool pandakse ikka 6 cm pikemaks kui esimene pool, siin 106 cm. Laius on murru kohal 40 cm. Wõrude õigeks kohaks mõõdetakse 25 cm ülewalt alla poole ja 40 cm alt ülespoole. Et wõrud mitte ei wõiks ära kukkuda, peab neid riidekandil 2 cm jälgawamale kui murrukohal panema, nõnda 27 cm ülewalt allapoole ja 38 cm alt ülespoole.

Sabaga ehk slepiga kumb.

Tahwel 15, wig 3, 4 ja 5. Esilaad, wig. 3.

Sellel kuuel on esi-, külje-, ja tagumine laad. Meie joonistuses on esilaadi esimene pikkus 100 cm riide murru kohalt üles antud, päale selle weel 2 cm wäljalõike jaoks. Kui see mõõt on märgitud, tõmmatakse üks winkljoon eespoolse riidekandi poole ja märgitakse ülemiseks laiuks 14 cm; alumisele pandakse 28 cm, ja ühendatakse selle päale mõlemad laiuspunktid ühe joonega.

Küljelaad, wig. 4.

Küljelaadiks pandakse riie nõnda, et samased küljed — paremad wõi pahemad — üksteise pääl seisawad. Esimene küljepikkus on nii pikk, nagu esilaadi pikkus riidekandil on, päale selle pandakse weel 2 cm wäljalõike jaoks. Sellest punktist tõmmatakse nagu harilikult üks winkljoon esimese riidekandini ja märgitakse ülemiseks laiuks 24 cm, alumise jaoks aga 35 cm. Selle päale ühendatakse ülemine laius alumisega ühe joone läbi ja märgitakse sellesamasel 115 cm pikkuseks. Küljetüki ülemise laiuse keskkohta pandakse weel üks wäljalõike 2 cm laiusest.

Tagumine laad, wig. 5.

Tagumine laad on ühest sirgest tüki 60 cm laiuses. Pikust wõib oma soowi järel panna. Saba ehk slepp algab küljetüki keskkohtas ja jookseb tagumisejao küljes passimise järele lõpuni, nagu kujutusest näha. Selle kuu üle-

mist lainust mõõdetakse jälle taljelaiuse järel. Esimalt pandakse esi- ja küljelaadi wahale üks wolt. Küljelaadi wäljajambluse taha pandakse samuti kaks wolti. Tagumiselad tõmmatakse nii paljudesse woltidesse, kuni selle õige laius kätte.

Pakju naesterahwa kuub kolme wõruga.

Tahwel 14, wig. 3 ja 4. Esimene pool, wig. 3.

See kuub on esimesest ja tagumisest poolest ehk laadist kokku pandud. Riide murru kohale märgitakse, nagu enne tähendatud kuubedelgi, kõige väärt esimene pikkuse mõõt, siin 100 cm. Nagu kuul tahwel 16 — pandakse selle juures esimesele pikkusele 4 cm juurde, mida siin aga wälja ei lõigata, waid weel 2 cm kõrguseks pandakse, mis taga passimise järel kokku jookseb, waata tahwel 14.

Esimese poole alumine laius on siin 65 cm. Ülemise laiussega tehakse karwapäält nõnda, nagu kuul — tahwel 16 seletatud on.

Tagumine pool, wig. 4.

Tagumist poolt tehakse samuti karwapäält nõnda, nagu tahwel 16, ainult selle wahega, et siin kolmanda wõru juures riide murru kohal ülewal weel 2 cm juurde pandakse, mis ühe joonega riidekandini sündlikult nagu wig. 4 näha on, wälja tõmmatakse. Kolmas wõru, peab karwapäält kahe teise wahel peal seisma.

Jagatud kuub.

Tahwel 17, wig. 1, 2 ja 3.

Uuema ajatariwitus nõuab, et ka naesterahwas rutuliseks edasijaamiseks ja terwislikuks kehaliigutamiseks, niisama kui meesterahwas ratast sõidawad. See sõit tarwitab aga ka kasulikku ja tarwilikku riiet. Et aga suurem osa maailma rohkest sugugi naesterahwale meesterahwa moodi püksi ei luba ja, et nimelt see sedamoodi riie ka naesterahwale igapidi inetu ja tülitawaks on, siis on nüüd suuremates ringkonnades jagatud kuub ka selleks tarwituseks armu leidnud, selle pärast, et seesama meesterahwa moodi pükside ja moodus-olewate naesterahwaste rattasõidu kuubede hädusi endas ühendab. See on seesama kuub koduses elus igapidi ladusaks kanda leitud.

Jagatud kuue kokkuseadmine ei ole mitte lihtlabane, selle pärast anname siin täieliku lõikemudeli.

Wõetud mõõt oleks nii:

Taljeringmõõt = 60 sentimeetrid. Istekõrgusemõõt = 30 cm (piha lõpest kuni tooli istme päale istuwa naesterahwalt võetud.) Cestpikkus = 88 cm. Küljepikkus = 90 cm. Pikkusemõõdud saawad kõik pihalõppest kuni põrandani mõõdetud: neist mõõdudest arwatakse joowitud pikkuse järel 15 kuni 20 cm tagasi.

Jooniistus algab winklipoonega AUs. A-st kuni N-ni on taljeringmõõt = 60 cm, N-st kuni P-ni on iste-kõrgusemõõt 30 cm ja N-st kuni U-ni on kuue cest-pikkus 88 cm.

On need punktid kindlad, siis tõmmatakse N-st kuni E-ni ringpoognat, kus juures A-d keerutamispunkti tarwitatakse. Säätsamast keerutamispunkti saab ringhoogen U-st kuni s-ni tõmmatud.

Pikkus s-st kuni e-ni on seesama, kui P-st kuni U-ni.

Diges winklis ülespoole mõõdetud s-st kuni S-ni on 10 cm, e-st kuni p-ni on 12 cm.

Joon s-st kuni p-ni kujutab sisetist reieõmblust ja on kaunis õige üksnes p all natuke kõverdatud. Punkt G-st mis $\frac{1}{4}$ osa viha ehk taljeringmõõdust — 15 cm — madalamal seisab, kui A, saab winklijoon pahemale poole tõmmatud, mis läbi punkt D sünnib, mille pikkus G-st kuni N-ni 5 cm on (see on kui joone GN-le 5 cm juurde pandakse, siis on sel GD-ga üks pikkus). D on tagumise keskõmbluse kõrguspunkt. Et tagumist keskõmblust, ehk, nõnda nimetatud ristõmblust, joonistada tõmmataks winklipunkti e-st joon langes ülesse, ära mõõdetud 8 cm. See punkt näitab ristõmbluse tõsi lõike kohta, mis nüüd kujutuse järel ära joonistatud on.

N-st kuni n-ni on $\frac{1}{3}$ osa taljeringmõõdust = $7\frac{1}{2}$ cm, säält kuni P-ni kujutatud õõnestatud vormil on edine sammujoon (vordere Schrittlinie) joonistada.

N-st kuni D-ni saab otsejoon tõmmatud, mille keskpaika meie m-ga tähendanud oleme.

m-st on lühikene winklijoon allapoole tõmmata, mille küljes punkt M 5 cm punktiritud ringpoogna all seisab. Selle päale saab ettejoonistatud poognavormis D-st üle M kuni n-ni kuue taljejoon joonistatud.

Allpool M umbes punktiritud joone kohal saab kuue küljepikkus ära mõõdetud ja seeläbi punkt S kindlaks tehtud. Siis saab s-st üle S kuni U-ni kuue alumine weer kujutuse moodi ära diendatud, taha poole vähem ja ettepoole täielikumalt jätta. Mudeli tumedaks joonistatud jagu näitab meie nõõbidega lahti tehtavad edilaid. Selle laius on N-st n-ni viis cm rohkem kui $\frac{1}{3}$ taljeringmõõdust on, ja U-st kuni U-ni just pool taljeringmõõdust. Gest alla, see on N-st kuni U-ni saab see jagu murtult lõigatud.

Niisuguse kuue valmistamine sünnib sellel moodul: Kõigepäält saavad sisetased küljeõmblused P-st ja n-st kuni U ja s-ni kokkuõmmeltud, siis saab tagumises ehk edipoolies keskpaigas kuue lahtikäimise-angu (Schließöffnung) tarvis kaetud nõõbiangu-liist (Böcherpatte) ühele poole ja selle alla astum nõõbi-liist teisele poole külge seatud ja sellespäale kuub ristõmbluses kokkupandud.

Ülemane kuue weer saab õigesti wärwliis kofku wõetud. Ülearu laius saab tagapool paaris käidawate suurte woltidesse ja eenpool niisama wäikeste woltidesse wõetud. Päale selle on mõlemil pool puustasid paaris käidawaid wäikeste õmmelusi teha, mis kõige paremini moodukuju pääl kokkupista oleks. Alumane kuue weer on 10 kuni 12 cm laia palistusseõmblusega (Saumnaht) ja mõne tepitud reaga wäljaehtida. Tihti saab kuue alumane weer wäikeste tinaplaatidega, wõi haawliteradega äraraskendatud, et see läbi rattasõidul kuue üleslöömist keelata.

Kaasandeks anname siin weel kolmes tahwliis kuus mitmetmoodi kuubesid, milled kõik moodukujud on. Tahwel 19 kujutab palonese-kuube ligi-lõigatud (Angeschnittenen) küljesaga, neljas mitmesuguses vormis. Ülesseadmine sünnib põhjusemudelile järel, nii kuidas kujutustest wig. 1 ja 2 näha on.

Tahwel 20 kujutab meie mõttekujulist kuubesid ja on sellega ülesseadmist sünnitada, nii kui seda wigurid 1—4 kujutawad sentimeetri mõõdu järel.

Tahwel 22 kujutab homniku-kuube woltidega. Ülesseadmine sünnib põhjusemudelile järel, nii kui seda wig. 1, 2 ja 3 kujutawad ja säält näha on.

Hommiku-tuub.

Tahvel 21, wig. 1, 2 ja 3. Tagumine-osa, wig. 1.

Tagumise osa tarwis tõmbame kõige esmalt riide murrufandil ühe winklis joone $\frac{3}{4}$ pikkuses NN siin tähendatud. Siis mõõdame selle samase lõpupunkti 7 cm ülespoole ja ühendame selle punkti ühe joone läbi riidefandilt tõmmatud winklis joone lõpupunktiga. Selle wildaka joone külge pandakse tagumise poole mudel D juures $\frac{1}{3}$ NN, A juures ainult $\frac{1}{6}$ NN riidefandist eemale ja joonistatakse ära.

Küljeosa, wig. 2.

Küljeosa pandakse samuti $\frac{1}{3}$ NN wildaka joone küljes tagumisest poolest eemale ja joonistatakse ära. Samase tagumise- ja küljeosa wiltamisi panemise läbi saame, et wolt hõlmas all ennaft rohkem laiati annab, kui meie mudeli kohe esmalt tõmmatud winklisjoone päale paneksime. See, mis meil $\frac{3}{4}$ NN-st harilikult üle jääb, võib takistamata ära langeda. Tagumine- ja küljeosa on siin 6 cm pikendatud; seda pikendust võib siiski oma tahtmise järel ette võtta. Tagumine-osa on siin taga keskelt 103 cm, külje pääl 101 cm taljelõpust pikk peetud ja kohane laius all 60 cm päale määratud ja säält ühe joone läbi kuni küljeosa taljelõpuni ühendatud, millele veel 1 cm poognat juurde lisatakse.

Esi-osa, wig. 3.

Kui meie 4 cm riidefandilt ühe joone nõõpide aluseks tõmmanud, tuleb esi-osa mudel N juures 4 cm sisse panna ja nõnda ära joonistada. Gest peab esiosa 2 cm lühema pidama kui tagumine-osa, siin nõnda 100 cm. Seesama on all 60 cm lai ja säält päale ühe joone läbi taljelõpuga ühendatud, millele jällegi 1 cm poognaks päale panna tuleb. Päälegi on kõik kujutusest näha. Omlused tulewad juurde lõigates juurde panna.

Kinnise ja ki fokujeadmme.

Tahvel 12, wig. 1, 2, 3, 4 ja 5.

Ühe küljetükiga ja ki tegemise juures peab seda kõik tähele panema, mis ennemalt pikendatud talje juures lähemalt seletatud sai ja tahvel 6 kujutab, siin tuleb aga tähendada, et ja ki juures ülemõõdulist jagu Dd juurest d-ni ühe küljetükiga samuti kolme ühesuurusesse osasse jagatakse. Ülemõõduline osa on siin 8 cm, kolmandik nõnda 2 cm 7mm, millest meie ühe kolmandiku tagumise- ja küljetüki wahale, ja teise kolmandiku külje- ja esi-osa wahale esmalt kinnitama peame, nagu iga teisegi talje juures.

Et ja ki sagedasti lahtiselt kantakse, siis peab ka terwet tagumist ülemõõdulist osa tagant wahel eemale seatama, muudu ei passiis ja ki talje kohalt mitte hästi; selle pärast on siin veel tagajärel külje- ja esi-osa 1 cm eemale pandud ja seletatud, kuidas tegema peab, kui lihtsa talje lõikamise järele ja ki tahetakse saada. Ülemõõduline jagu esi-osa küljes n-st Nn-ni tuleb sisse lõike läbi ära kaotada ja sellele, 20 sentimeetrilise hõlmapikkuse juures 1 cm awanust jätta, nagu ka sisselõike tagumist poolt 1 cm lühem hoida.

Küljedmbluse juures tuleb esi-osa küljeosast õiendusejoonest päale selle 4 cm laiendada ja 1 cm lühem hoida. Mõlemad lühendused, need, mis rinna-sisselõikel on, ning ka need, mis küljedmbluses, tulewad taljelõpus jälle ära sirutada ja peab seda ka küljetüki pikenduse juures tähele panema, nagu wig. 3 näitab.

Weel tuleb meelde tuletada, et tagumise-osa selja- ja õla-õmbluste äärde, kui ka esi-osa õla-õmbluse ja rinna-kandi äärde 5 mm peab panema, muud võib üldse ise kujutusest näha. Õmbluste ja vaheliti panekute jaoks peab tarvituse järele weel iseäranis juurde panema.

Wig. 4 ja 5 on faks iseäralist jaki laadi näidatud.

Rinnise jaki kottuseadmine kahe küljetükiga.

Tahwel 13, wig. 1, 2, 3 ja 4.

Kahe küljetükiga jaki tegemine on üsna samasugune, nagu kahe küljetükiga pikendatud talje valmistuse kohta ennemalt juba kirjeldatud ja tahwel 7 seda kujutab, ning tuleb siin meelde tuletada, et ülemõdduline osa Dd-st d-ni, mis meie kujutusel 8,5 cm on, ühe kolmandiku võrra tagumise- ja külje-osa wahel, ning üks kolmandik kummagi küljeosa juurde tuleb mahutada. Ülemõdduline osa Nn-st n-ni on siin 7 cm, ja peab seda rinna-sisselõike läbi ära kaotama. Et meil siin kahe küljetükiga tegemist, mille läbi hõlmade laius juurem saab, sellepärast peame 20 cm hõlmapikkuse juures poole rinna-sisselõiget välja võtma, sisselõike tagumist jagu 1 cm lühema hoidma ja esi-osa küljeõmbluse juures 3 cm laiendama ja samuti 1 cm lühendama. Mõlemaid osasid peab taljelõpus sellesama võrra jälle välja tõmbama.

Ka on siin esi-osa juures tähendatud, kui õla läbi peab lõigatama, mida mitmel viisil võib teha. Ka siin peab tagumise-osa selja- ja õla-õmbluse äärde ja esi-osa õla-õmbluse ning rinna-kandi äärde 5 mm lisama. Muud võib kõik kujutusest näha. Õmbluste ja vaheliti panekute jaoks peab tarvituse järele weel iseäranis juurde panema.

Ühikene lai jakk.

Tahwel 13, wig. 5 ja 6. Tagumine osa.

Tagumist-osa peab üleval A juures riide murru kandil, aga all D juures 4 cm sellest samast sisse poole panema ja sel viisil ära joonistama. Külje-osa pandakse n juures tagumise-osa külge, taljelõpus aga 6 cm ette poole, joonistatakse ära ja tehakse pikendus taljelõpust passilikult allapoole valmis. Pikkust võib oma tahtmise järele määrata, mis taga harilikult rohkem kui külgede pääl ja ees.

Esi-osa.

Esi-osa pandakse, kui riidekandist 4 cm eemalt nõõpide aluseks joon on tõmmatud, ülevalt 1 cm, taljelõpust 5 cm sissepoole ja joonistatakse ära. Etandused küljeõmbluse ääres on üleval 1,5 cm, taljelõpus 3 cm. Juurde lõigates tuleb õmbluste jagu juurde panna.

Poolfinnise jaki kottuseadmine.

Siin peab kõik seda tähele panema, mis ühe küljetükiga jaki tegemisel juba seletatud. Siin tuleb weel nimetada, et, kui jakk esi-osas pool-lai peab paistma, ainult pool osa eesmisest ülemõddulisest osast rinna-sisselõikega waja on ära kaotada. Tahwel 14 lisame siia juurde ja näitab seefama meie kolme sugust jaki- ja warruse-mudelit.

Rahe küljetüfiga finniise palito toffuseadmine.

Tahvel 24, wig. 1, 2, 3, 4, 5 ja 6. Tagumine-osa, wig. 1.

Rõige esmalt peab tagumise poole tarwis riide murrufandilt joone tõmbama, mis sellest A juures 6 cm, D juures 12 cm sissepoole pandakse. Sellel sama külge paneme tagumise-osa mudeli ja lisame korralikult 5 mm juurde, et seda ära joonistada. Kui kaelaringile ja õladõmblusele veel 5 mm juurde oleme pannud, peame talje pikendamist määrama, mis siin 2 cm on. Ka peab korraga terve pikkus kindlaks tehtama, siin on see 81 cm. Tagumise-osa hõlmad on siin 29 cm alt laiad. Kui diendusejoon taljelõpust alumise laiuseni tõmmatud, pandakse sellele veel 1,5 cm võrra poognaks pääle.

Külje-osa, wig. 2.

Külje-osa mudeli peab 4 cm taljelõpus riidefandilt sissepoole panema ja sel kombel ära joonistama; siis peab ka puusade poogna moodipäraliselt valmis tegema. Selle pikkus määratakse tagumise-osa järele, siin 81 cm. Kui alumine laius, siin 28 cm, kindlaks tehtud, peab dienduse-joone taljelõpuni tõmbama, ja sellele, nagu tagumisel-osalgi, 1,5 cm võrra poognat pääle panema.

Esi-osa, wig. 3.

Enne kui esi-osa joonistust pääle hakatakse, peab see selge olema, misjuguft moodi ja laadi palitole tahetaks anda, kas ta ühe või kaherealine peab saama. Kui see selge on, tõmmatakse riidefandilt ühetasane joon. Esi-osa mudel pandakse L juures joone külge ja taljelõpus 3 cm sissepoole. Sel viisil peab rinna-ümbruse ära joonistama. Selle pääle pandakse mudel korralikult veel 1 cm tagasi ja joonistatakse seesama täiesti ära. See lisandus on igal palitol tingimata tarvilik. Kui meie veel õladõmblusele kui ka kaelaringile 5 mm juurde oleme pannud, tuleb teine külje-osa käeringis 1 cm, taljelõpus 5 cm esi-osast tagasi panna, et puusade sisselõiget saada, mis 15 cm pikkusel lõpeb. Sellesama valmistegemisel tuleb taljelõpus esi- ja külje-osast veel 1 cm ära võtta. Rinna sisselõige, mis 20 cm sügavusel lõpeb, käib eesmise ülemõõdulise osa järele. Rinnisel palitol peab 1,5 cm enam taljelaiust olema, kui mõdt DMN välja annab.

Gesmine pikkus tuleb 1,5 cm lihem hoida, kui tagumisel-osal; esi-osa alumine laius on siin 58 cm. Säält peab dienduse-joone kuni külje-osa taljelõpuni tõmbama ja sellele jälle ühe poogna 15 mm võrra juurde panema. Passiivad käissed on ka juurde pandud, waata wig. 4 ja 5.

Tarwituse järel peab õmblusejagu veel iseäranis pääle panema.

Rõik palitod, manteletid ja üleriided on taljelõike järele valmis tehtud.

Poolfinniise palito toffuseadmine.

Tahvel 26, wig. 1, 2 ja 3. Tagumine-osa, wig. 1.

Riide kandil tõmbame esmalt ühe joone tagumise-osa tarwis, mis D juures 4 cm, A juures 2 cm sellest samast eemal on. Selle külge paneme tagumise osa mudeli, 5 mm lisandusega, et seda valmis joonistada. Kui ka õladõmblusele ja kaelaringile 5 mm lisandust oleme pannud, on siin tagumise-osa ka küljeõmbluse äärest 0,5 cm laiendatud. Selle pikkus on siin 77 cm, alumine laius 19 cm. Dienduse joonele, mis nüüd taljelõpuni tõmmatakse, pandakse 1 cm poognat pääle.

Külje-osa, wig. 2.

Külje-osa mudel tuleb käeringis 1 cm, taljelõpus 4 cm riide kandist eemal külge panna ja ära joonistada. Puusade jaoks tuleb taljelõpus veel 1 cm küljeosalt ära võtta ja seesama korraliselt valmis teha. Pikkus käib tagumiseosa järele. Küljeosa on alt 27 cm lai. Kui küljeosalt veel see, mis tagumisel-osal laienduseks pandud, jälle ära võetud, tuleb dienduse-joon valmis teha ja jälle 1 cm poognat panna.

Esi-osa, wig. 3.

Tõmmatakse põhjusjoon, mis panebki võrt riidekandist korralikult eemal, pandakse esi-osa mudel L kohalt 1 cm, taljelõpus 2 cm sellest eemal külge ja joonistatakse ära. Olambluuse ja kaelaringi jaoks pandakse 5 mm juurde. Esi-osa pikkust määratakse tagumise-osa järele, 1,5 cm äravõtmisega. Esi-osa laius on siin 60 cm. Taljelõpus võetakse 1 cm ära, joonistatakse puusad harilikult korra järele ja tõmmatakse säält üks joon kuni üles antud alumise laiuseeni. Pikkus tehakse küljeosa järele kindlaks. Kui palitole taha voldid peavad tulema, peab nende jaoks iseäranis juurde pandama.

Laia palito kokkuseadmine.

Tahvel 26, wig. 4 ja 5. Tagumine-osa ja külje-osa, wig. 4 ja 5.

Tagumine-osa tuleb just niisama valmis teha, kui pool-laiat palitolti. Kui see üles joonistatud, tuleb külje-osa wig. 4 taljelõpus 6 cm ette poole panna; seesama ulatab siin all 5 cm üle tagumise-osa. Käeringis pandakse 1 cm, taljelõpus 4 cm juurde ja need punktid ühendatakse ühe joone läbi. Pääle selle joone tuleb see 5 cm, mis külje-osa all tagumisest-osast üle ulatab, jälle juurde panna. Taljelõpus jäetakse küljeosa valmisjoonistamisel 1 cm ära.

Esi-osa, wig. 5.

Esi-osa peab pool-laia palito põhjustel valmis tehtama ja siin sellega kaherealise vormil talitatama. Siin olgu ainult tähendatud, et esiosale käeringis 1 cm, taljelõpus 4 cm laiendust pandakse. Päälegi võib kõike isegi kujutusest näha.

Ombluste jagu tuleb lõigates juurde lisada.

Uuemooduline mantel, ühtlasi ka kleit.

Tahvel 27, wig. 1, 2, 3, 4, 5, 6 ja 7.

Samane mantel on uuemal ajal moeasjaks saanud, ja nimelt veel sellepärast, et teda ka kleidi asemel võib kanda. Selle mantli talje lõikamine on niisama kui eespool taljede lõikamise õpetuses on seletatud. Vaata tahvel 27, wig. 1, 2, 3, 4, 5, 6 ja 7. Wig. 6 ja 7 näitavad meile faks mantli kraed. Wigur 6 näitab suurt kraet, mis woltides kantakse, wäiksem aga, wig. 7, kantakse lihtsalt.

Tahvel 23 wig. 1, 2, 3, 4 näitab meile kaherealist talwepalitot, tagas ja külgedel woltidega. Wig. 4 kujutab tarwilikku warrust.

Tahvel 25 kujutab kinnist palitud juures olewa passiwa warrusega.

Tahvel 17 pääl on faks nutmoodi warrust näha.

Moodsuse (façon) päälisriide ja krae kottuseadmine.

Moodsuseks nimetame seda, et iga ülikond wiisakasti, maitserikalt, üldse moodsasti on valmistatud. Riisugust moodsust tuleb aga iseäranis veel krae tegemisel tähele panna.

Moodsuse nimetuse all mõistetakse üleriide liiki käiwad:

1. Kraeüleriie.

2. Rinnaüleriie, mis ühe õmbluse läbi lahutatud, wõi terve on. Esimene wõib ainult kaherealiste riidetükkide juures ette tulla, ja lahutusliiki nimi on siis wõõras keeles „revers.“ Selle õmblus peab õieti rinna keskkohta olema. Riidel aga, mida ülewalt kuni kaelani nõõpidesse ei panda, wõib ka „reversi“ õmblus väljaspool rinna keskkohta olla, mis läbi moodsus meelepäralise näo saab, nagu tahwel 18, wig. 4 näha on.

Krae kottuseadmiseks on veel tarwis, et üleriide (Umfall) sügawus tuleb ära määrata. Et iga üleriie nõõpangu juures peab lõpma, siis peab esmalt nõõpide jagamist märkima, kuna esmalt ülemine ja siis kõige alumine nõõpauk taljelõpus ära märgitakse ja nende wahel ära mõõdetakse. Wähem üks cm, kui nõõpaukused on mõeldud teha, peab nüüd mõõdetud sentimeetri arwu jagama, et üksikute nõõpaukude wahet kindlaks teha. Kui näituseks kõige ülemise ja taljelõpus kõige alumise nõõpangu wahet on 26 cm, ja mõeldakse ülewal 7 nõõpauku teha, siis peab 6-ga 26 jagama ja wälja tuleb 4,3 cm, mis nüüd iga nõõpangu wahel kauguseks peab panema. Kui see tehtud, peab üleriide murrujoone ülemisest nõõpangust wälja tõmbama, ja nimelt nii kaugele kaela-augu õõnsusest, kui kõrgeks püstkraet tahetakse panna. Seda näitab: Tahwel 12, wig. 6 ja 7. Kuudas kraet edasi teha, seda näitab: Tahwel 12, wig. 5. Tahwel 20, wig. = 5. Üles antud üleriide joon wõetakse krae murrujoonistuse tarwis. Kui nüüd krae pikkus kaela-augu wäljamõõtmisega tagumise- ja esi-osa küljes kindlaks tehtud, peab tagumiselt keskkohtalt murrujoonest püst-krae kõrgust samuti ära märkima, mis kõige sügawama kaela-augu õõnsuse juures selle jaoks ette poole pandud, siin 2,5 cm. Siis ühendatakse püst-krae alumine äär kõige sügawama kaela-augu õõnsusega. Krae pikkusel tuleb püst-krae alumiselt äärelt üks winkliljoon tõmmata, ja ees kui ka taga üleriidekrae laius anda ja krae üleriidele veel 0,5 cm juurde lisada. See krae tarwitab kohendamist ainult oma äärtel, kus teda nii palju peab tõmmatama, et ta üle tagumise-osa ja esi-osa õla mitte ei tungi; murru tarwiline lihidus tuleb selle läbi iseenebest. — Tahwel 12, wig. 8 näitab püst-krae kottuseadmist.

Pelerine kõrgete õladega.

Tahwel 32, wig. 1, 2 ja 3.

Ka siin tehakse esimene-osa kätte üle wõetud soowitawa laiusmõõdu järele. Et kõrgeid õlaid saada, pandakse õlatipud ühtlasel joonel 8—9 cm tagumisest-osast ära. Nõnda wõidetud õlade laius, mahutatakse jälle selleks esimese- ja tagumise-osa sisse tehtud sisselõigetes, mille päale sissetõmbamisega õlaid kitsendatakse. Õlad tehakse tarwitust mööda veel kitsamad, kui tahwel 28, wig. 3 seda näitab. Krae pikkuse panemine sünnib oma tahtmise järele.

Raesterahwa müts ehk kaputse.

Tahwel 32, wig. 4.

See kaputse on väga lihtne. Kujutuses näidatud plaani ümmargune wälimine äär lõigatakse ära. Alumise kandi sissetõmbamisega antakse talle soowitaw vorm.

Esimene worm, wig. 5, lõigatakse A juurest lahti ja wiltu joossew joonistus ad õmmeldakse kokku, nii et kaputse alumine ots terawa pauna wormi saab, millele all tutt otja pandakse. Välja ulatav jagu d-st alates, mis tehjes nagu klapp väljas poole lööb, võib kohe sinna külge olla lõigatud, võib ka isearalikult saada külge pandud. Punktid . — . — . näitavad meile kaputset walmis tehtud wormis. Kaela juures võib kokku tõmmatava woldiga temale kitsamat wormi anda.

Teine kaputse worm, wig. 6, on üsna lihtne, kuna meie kujutuses näidatud wälimist ümmargust ümbrust lõigatakse, alumises küljes sissetõmbamisega aga soovitawasse wormisje pandakse, umbes nagu punktidega on tähendatud.

Kitsendatud rattamantli kookuseadmimine õlafuulide ja taljelõpuga.

Tahwel 32, wig. 3.

Tagumise osa walmistamisel on waja seda kõike tähele panna, mis eespool seletatud üleriide tegemisel juba öeldud. Kui tagumise-osa põhjusjoonelt üks winkli joon tõmmatud, mis tagumise-osa käeringis õla keskkoht läbi lõikab, tuleb esimese-osa mudel samas kõrguses 4 cm osa warruse fuulide laienduse tarwis ettepoole panna ja siis nõnda keerata, kuni kohane laius, mis üle käte on mõõdetud, kätte on saadud. Selles olekus peab esi-osa mudeli ära joonistama. Kui külje-osa taljelõpus 3 cm sisse pandud, lõpeb seefama all tagumise-osa õienduse joone juures ära. Warruse fuul tuleb taga järele weel 4—5 cm esi-osa õlale sisse lõigata, et ülesligset laiust ära jaotada. Muumise ringi walmistegemisel üles antud mantlipiktuse järele tulewad esmalt tagumise- ja esimese-osa mõlemad kaelatipud ühe joonega ühendada, ja keskpunkt mõlematest tippudest selle joone pääl kindlaks panna; sellest keskkohast tuleb 1 cm tarwis tagasi panna ja jälst sirgli joon pikkuse jaoks walmis teha, kui ka selle lõpupunktid õiges winklis wõrrelda. Kui mantel weel kitsam peab saama, siis võib keskelt weel riidet ära jätta, see tähendab mitte välja lõigata, waid paberimudelil ära murda. Väalegi võib ise kõik kujutusest ära näha. Õmbluste ja waheliti panekute jaoks tuleb lõigates juurde panna.

Lühifene kitsendatud pelerine.

Kui õla keskkoht mudelil jälle kindlaks on pandud, pandakse esi-osa nõnda tagumise-osa külge, et tarwitataw ülemine laius selles on. Pikkust võib soowi wõi moodi järele panna. Mis sirglijoonesse puudub, tuleb seda tähele panna, mis juba pelerinest seletatud on. Õlatiiki waheruumiks kaelareringis on siin 3 cm, 1,5 ees ja 1,5 keskkohta taga pandud, mille wõrra jälle korralikult kaelareringis tagumise- ja esi-osa küljes ära peab heitma. Õmbluste ja waheliti panekute osa tuleb weel juurde panna.

Rattamantli kookuseadmimine.

Tahwel 33, wig. 1, 2, 3 ja 4.

Poole rattamantli ülesseadmisel on üks õlawäljalõige tarwis, et õlalele tarwilist ruumi muretseda; et samane õlawäljalõige õla keskele tuleb, peab enne mudeli küljes õla keskkohta kindlaks panema, nagu seda tahwel 33, wig. 1—4 forð näidatud, siis pandakse mudel nõnda külge, et esi-osa rinnakant 1 cm, taljelõpus 5 cm õigewinklisest riidekandist on ja käeringis õla lahutuse-tiiki nurgad kokku puuduwad. Kui tagumine-osa sellega kohaselt külge pandud,

nagu wig. 1 ja 2 näha on, siis tuleb diagonali keskkoht iseenesest ja temaga keskpunkt X sirgjoone jaoks, mis samuti 1 cm mõlemate kaela-angu tippude keskkohta taga on. Et nüüd ringpoognat võiks tõmmata, tuleb kõige päält pikkus ära märkida ja nõnda teha, nagu üleval kirjeldatud. Alumist ringpoogent peab mõlemates lõpupunktides õigewinkliselt täiendama. Sel kombel saaks aga rattamantel nüüdsel moodi järel liiga lai; samane põhjusepanemine on aga selle pärast valitud, et sellest iga soovitatavat laiust võiks teha. Rattamantli pool laiust on siin 136 cm, millest pool esimese- ja teine pool tagumise-osa kohta on võetud, nagu wig. 1 ja 3 näitab. Võiks aga ka tagumine osa kitsam ja esi-osa selle võrra laiem teha. Kitsal wormil ei ole tarvis terwet ülesseadet valmis teha, võib ka tagumist- ja esimest-osa lahus joonistada, waata wig. 1 ja 3, kuid mudelit peab õla juures külge panema, et punkt X kindlaks saaks, et tagumist- ja esi-osa mitte ei pea lahutatama, pandakse seefama esi-osa külge, misläbi siis ainult üks õlasisseldõige ees on. Õmbluste ja vaheliti panefute jaoks peab veel juurde pandama.

Rattafujulise mantlikrae kookuseadmine, mis pelerinede, keepide ja rattafujuliste üleriide tegemisel põhjuseks on.

Tahvel 31, wig. 1—5.

Rattafujulise mantlikrae kookuseadmisel on woltide-heide põhjuseks, mis nagu kodarad rattarummust peawad laiasti minema. See tuleb teadawasti ühest keskpunktist wälja ja on rattapelerine kookuseadmisel wäga selgesti näha. Sest kui mantelpelerine kaelawäljalõiget, mis ümmargune on, sirgeks jooneks tõmmata, siis ilmuvad üsna ühesugused korralikud woldid, mis ülevalt alla kupli sarnaselt laiemaks lähewad. Kui aga iga woldi harjale joon tõmmata ja siis mantel oma ringi ehk ratta-fujuliselt laiasti laotada, siis jooksewad kõik woltide pääle tehtud jooned kodarate kombel keskpunktist wälja.

Et mantlikrae alumine kant keha ümber horisontal ehk põiksirges joones peab jooksuma, kodaratejooned aga õlade kohal rohkem pikkust tarwitawad, sest et õlad teatud jao murka sünnitawad, siis on waja eksstsentrilisi ringisid teha, mille juures weel tähele tuleb panna, kas õlasid kõrgeid või madalaid peab tegema, kas keha ette- või tahapoole hoitab. Kui nüüd alumist kanti õieti tahetaks piirata, siis on selleks kindel abinõu, et sentimeetri mõõduga, nagu wig. 1 näitab, soovitud kõrgusel üle käte keha ümber käidaks, kus juures mõõt üsna ühetasases rippuwas olekus peab seisma. Kui kindel, et mõõt ees, seljataga ja käte kohal ühe kõrgusel seisab, siis tehtaks just selle üle ehk alla a, b ja c juurde kriidimärk. Siis mõõdetaks pikkused ära A-st kuni tehtud kriidimärgini a, punkt B-st üle õla kuni b-ni ja C-st c-ni. Meie kujutuses, wig. 1, on mõõt A-st a-ni 15, B-st üle õla b-ni 26 ja C-st c-ni 20 sentimeetrit. Meie leiame nõnda, et esimene pikkus kõige lühem on, selle järele peame mantlikrae õlade kohalt 11 cm ja tagant 5 cm pikema panema kui eest.

Nüüd paneme päris lõikeseadet tähele. Wig. 2 näitab meile, kuidas tagumise-osa õladõmblus esi-osa oma külge tuleb panna. Pääle selle tuleb tähele panna, et õla kõige kõrgem jagu mitte õla õmbluse juures ei ole, waid kaela-angu juures 2 cm selle ees punkt B juures ja käängu juures 3 cm õladõmbluse ees punkt Bb juures, nagu see tugewama joonega esi-osal on tähendatud.

Et mantlikrae, nagu üleval tähendatud, õlade päält 11 cm pikem peab olema, siis mõõdame meie, nagu w. 3 näitab, B-st Bb-ni 11 cm ära ja C-st Cc-ni 5 cm, sest et mõõt C-st c-ni selle võrra pikem oli kui eest alla.

Meie leiame wig. 3 juures punktid A, Bb ja Cc ühe kaare ehk nõndanimetatud ekstsentrise ringpoognaga ühendatud olema. Kui nüüd sellest kaarest, üks kõik misjugausel kaugusel, nagu wig. 4 näitab, kodarataolised jooned kõik ühepikkuseks tõmbame, siis saame õige mantelkrae nii hästi sirgele kui ka kiiirus inimesele, kui ka kõrgete ja madalate õlade tarwis. Siin tähendatud mantelkrae esimene pikkus on 60 cm, nõnda peab siis ka iga kodarataoline joon 60 cm pikk olema. See pikkus käib aga alati võetud mõõdu, või selle järele, kas krae pikem või lühem peab olema kui 60 cm. Kui krae esimene pikkus ainult 50 cm peab olema, siis peavad iseenesest mõista ka kõik kodarataolised jooned ainult 50 cm pikused olema. Punkt A juures pandakse 2 cm esimese-osa alumises osas 4 cm ette poole välja.

Nüüd paneme pool-laia mantelkrae ehk nõndanimetatud poolrattapelerine lõike kookuseadet tähele, nagu see wig. 5 on tähendatud. Selle ülesseadmisel on kõige parem ees kirjeldatud suurt mantlikraet eeskujuks võtta. Võigatakse mudel B-st üle Bb otsekohe läbi ja pandakse mõlemad pooled nõnda, et mantlikrae esimene kant ja keskmine tagumise-osa õmblus õige winkli sümmitawad. Selleks on õla jaoks üht väljalõiget tarwis, et õladele ruumi saada, ja peab samane väljalõige jeda suurem olema, mida kitsam krae peab saama. Ka ei ole väljalõige mitte ainult nii lai kui õla, vaid 3 kuni 4 cm sügavamale minew. All piiratakse ringpoogen jälle nõnda ära, nagu meie kujutusest, wig. 5, selgesti näha on.

Selle põhjusedwormi järele käiwad kõik pelerinede, keepide ja rattawormiliste üleriite lõikewiisid. Iga praktiline rätsepp võib selle põhjusedwormi järele kõik pelerinede lõiked kooku seada, mis aga iganes mood ette kirjutab.

Nõnda ei ole näituseks praegugi moodis olewa watipääliswoldi jaoks muid lõikewiisi tarwis. Paljudel kordadel pandakse samane wolt lihtsalt pääle, see on, lõigatakse paraja lainusega pikk riidesilakas ja õmmeldakse samane keebile või pelerinele watipääliswoldi näol keel seljatagusi. Kui aga see wolt mitte ei pea pääle tulema, vaid otsekohe lõikes olema, siis on asi peaaegu weel lihtsam. Peab aga taga murrufandil nii palju juurde pandama, kui watipääliswoldile riidet waja on. Njuti käseb mood ka ette või ümberringi niisugused woldikohad pelerinetaolistele üleriistele panna, kus lõiget samuti rattawormilise mantlikrae põhjusedwormi järel tehakse.

See on nüüd üsna loomulik, et iga iseäranis tehtawa woldi jaoks ka karwa päält kohasel paigal tarwitataw jagu riidet peab olema. Sääal, kuhu iseäralist woldikohhta soowitakse, lõigatakse lihtsalt pelerinelõike põhjusedmudel läbi, ja pandakse seesama riidelõikamisel nii laiaks, kui woldi jaoks riidet waja. Sääal on ka terve kunst, pelerinelõikeid igakordse moodi järele paigutada.

Uuemat moodu riided, mis alataja oma fuju muundawad.

Tahwel 28, 29, 30 kujutawad meile kolmesuguseid rotundesid, mis praegu uue ajal olemas on, aga alatihti oma fuju muundawad. Tahwel 28 näitab meile rotundet tagas woltidega ja külge õmmeldud seljaosaga. Seesama on kooku seatud seljatükist ja eestükist. Kookuseade võib iga tahes soowi järele olla: põhjusedmudeli, või ka otse sentimetermõõdu järele nii kui see siin tahwel 28 wig. 1, 2, 3 üles antud mõõtude järele joonistatud on. Nende mõõtude ülesse admine algab alati a tähega. Wig. 3 kujutab meile passiwat ja tarwilikku fraelõiget. Tahwel 29 kujutab meile

moodus olevat rotundet, mis põhjusmudeli järel valmistatud, ühest tükist kokku seatud ja ilma woltideta kantakse. Kaks moodus olevat kraet on juurde lisatud joonistustes kujutatud.

Tahwel 30 kujutab meile sedasama moodi rotundet üksnes selle wahega, et see rotunde sentrimetrimõõdu järel valmistatud on ja tagas woltidega on, nii kui seda wig. 1, 2, 3 päält näha. Wig. 2 ja 3 kujutawad rotunde moodus kraesid.

Kolm mitmesugust naesterahwahõlsta (keep), rattamoodulist kraet.

Tahwel 34, wig. 1—5.

Wigur 1 ja 2 kujutawad lühikest ja pikka hõlsta (keepi).

Wig. 3 näitab meile woltidega hõlsta, nii kui joonistuse punkteerimisest näha on. Nende valmistus algab niisamuti põhjus-winkeljoonega punkt a-st. Vigi on neil passiwad kaks isemoodi wäiksed kraed, nii kui wig. 4, 5, 6, 7 ja 8 kujutawad näitab.

Muud tavalise mõõdu seadused.

Tahwel 36.

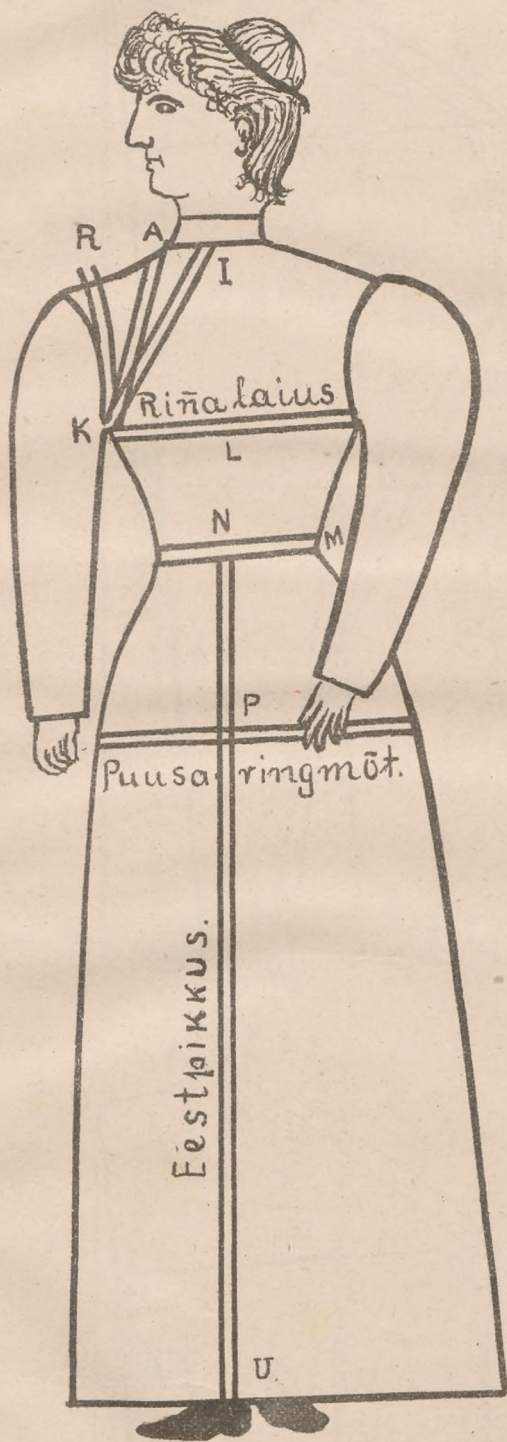
Selle tahwli olen jaks kokku seadinud, et töö juures ettetulewaid murdosasid rinna-ringmõõdust kergesti ilma suurema päämurdmiseta leida. Ühtlasi käib see tahwel eemal lehekülje 11 pääl „tavalise piha kokkuseadmise“ tahwel 35. kirjeldatud õpetusega kokku. — Näituseks: meil oleks rinna-ringmõõdust, mis tahwel 35. BKL-iga tähendatud ja 96,0 cm on, üks kaheksandik osa tarwis, siis ottime tahwel 36 BRL all, neljandas ruudus seiswa $\frac{1}{8}$ üles, selle järel paremat kätt otse edasi 96, mis meie 12-mast ruutuist leiame, siis sellest neli ruutu otse alla, kust 12 leiame, nii on $\frac{1}{8}$ osa 96-est 12 cm. Ehk jälle, itleme BKL on 66 cm ja meile on üks neljandik osa sellest mõõdust tarwis, siis ottime BKL alt teisest ruutuist $\frac{1}{4}$ üles ja BKL-ist paremat kätt edasi üheksanda ruutu, kust 66 leiame, sellest siis teine ruut otse alla, kust 16,5 leiame. Nii on $\frac{1}{4}$ osa 66-est 16 cm 5 mm. — Sseenesest mõista peab enne seda õpetus lehekülje 11 pääl, tavalise piha kokkuseadmise juures enne selge olema.

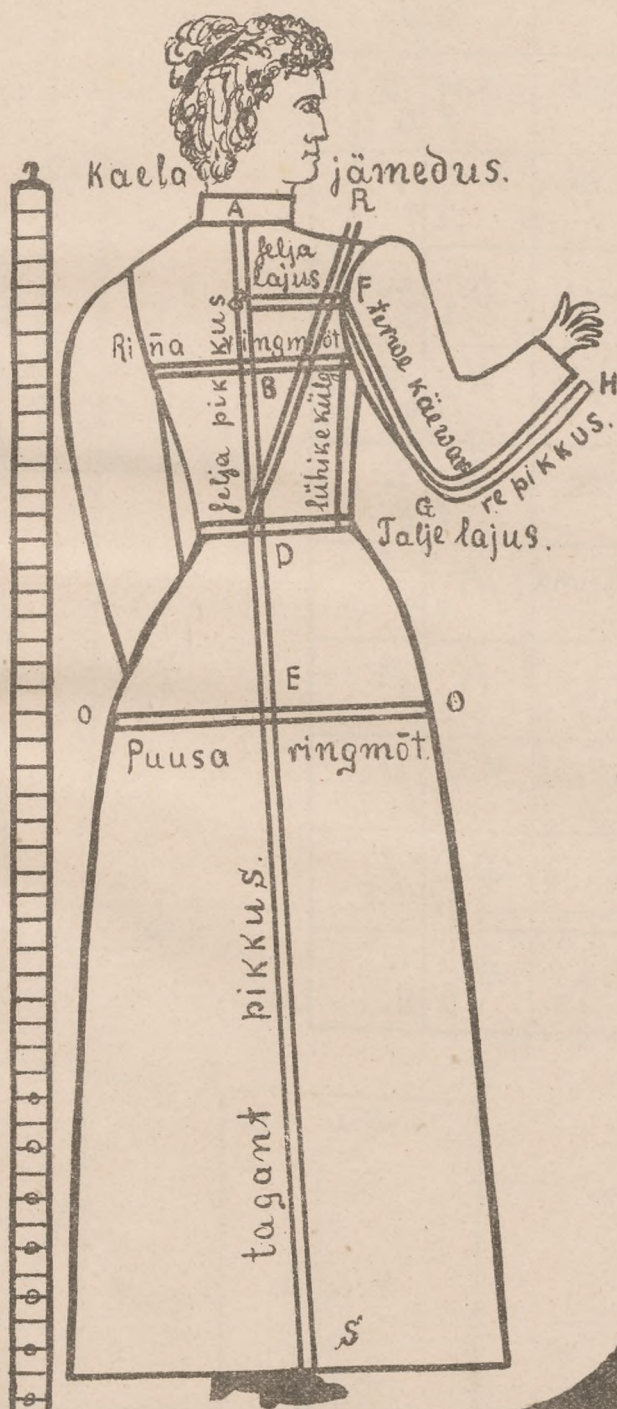

Zahwel 1.

Wig. 3.

Wig 2.

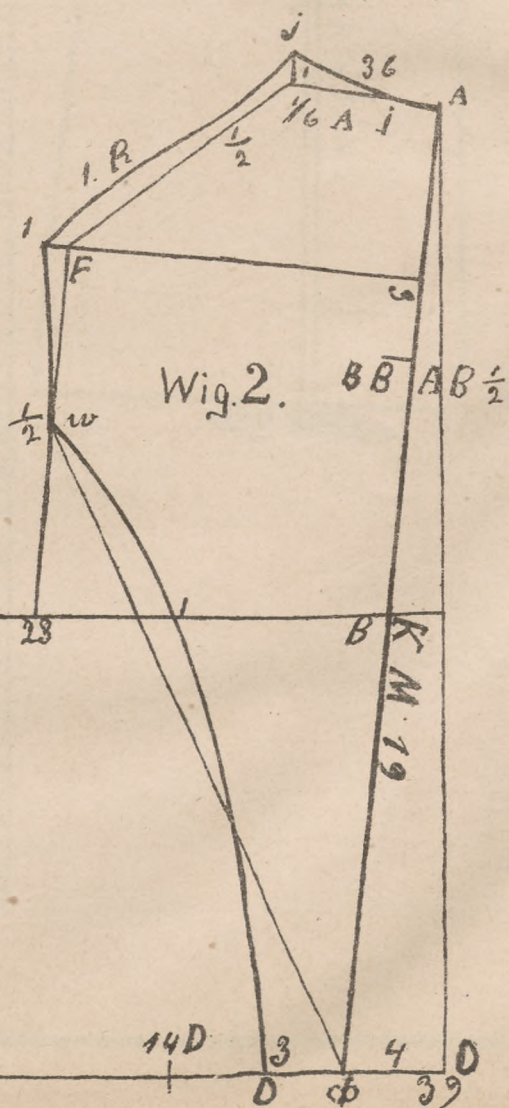
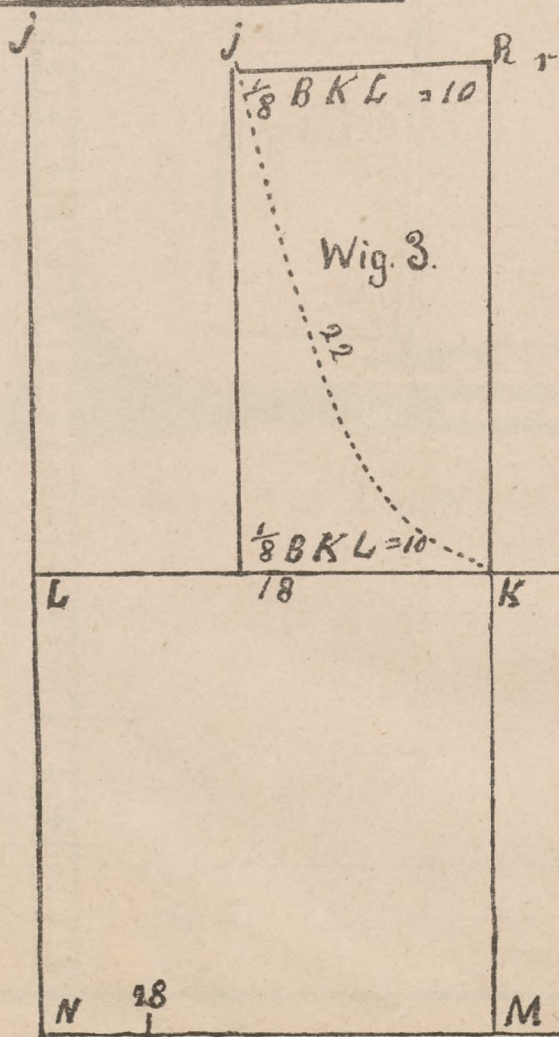
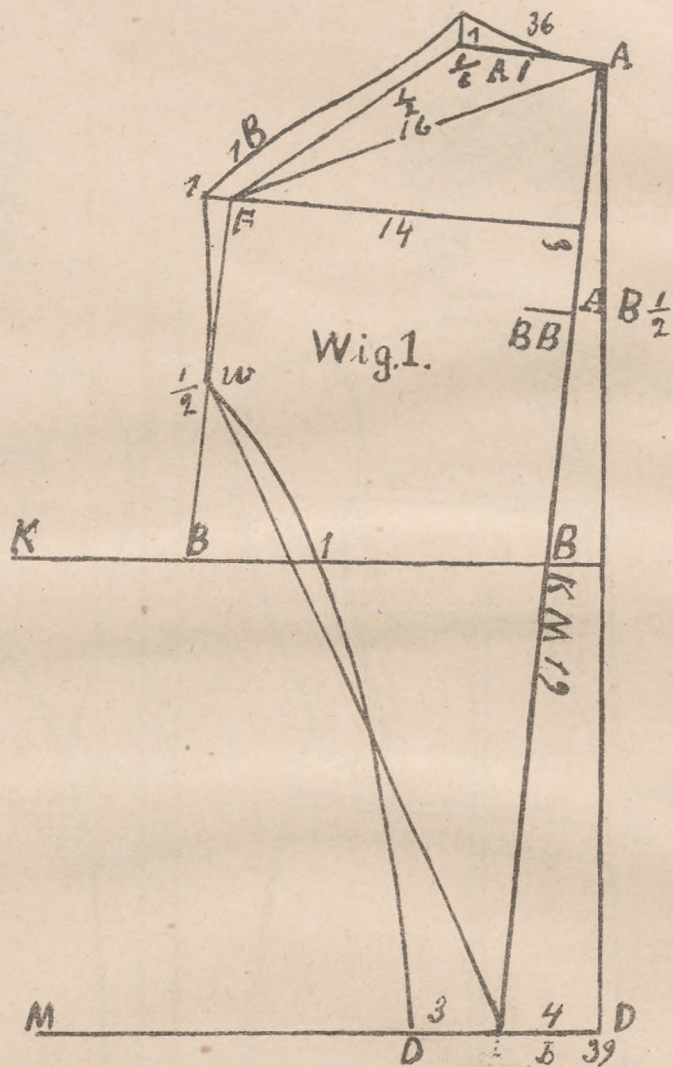

Wig. 1.

Tahwel 2.

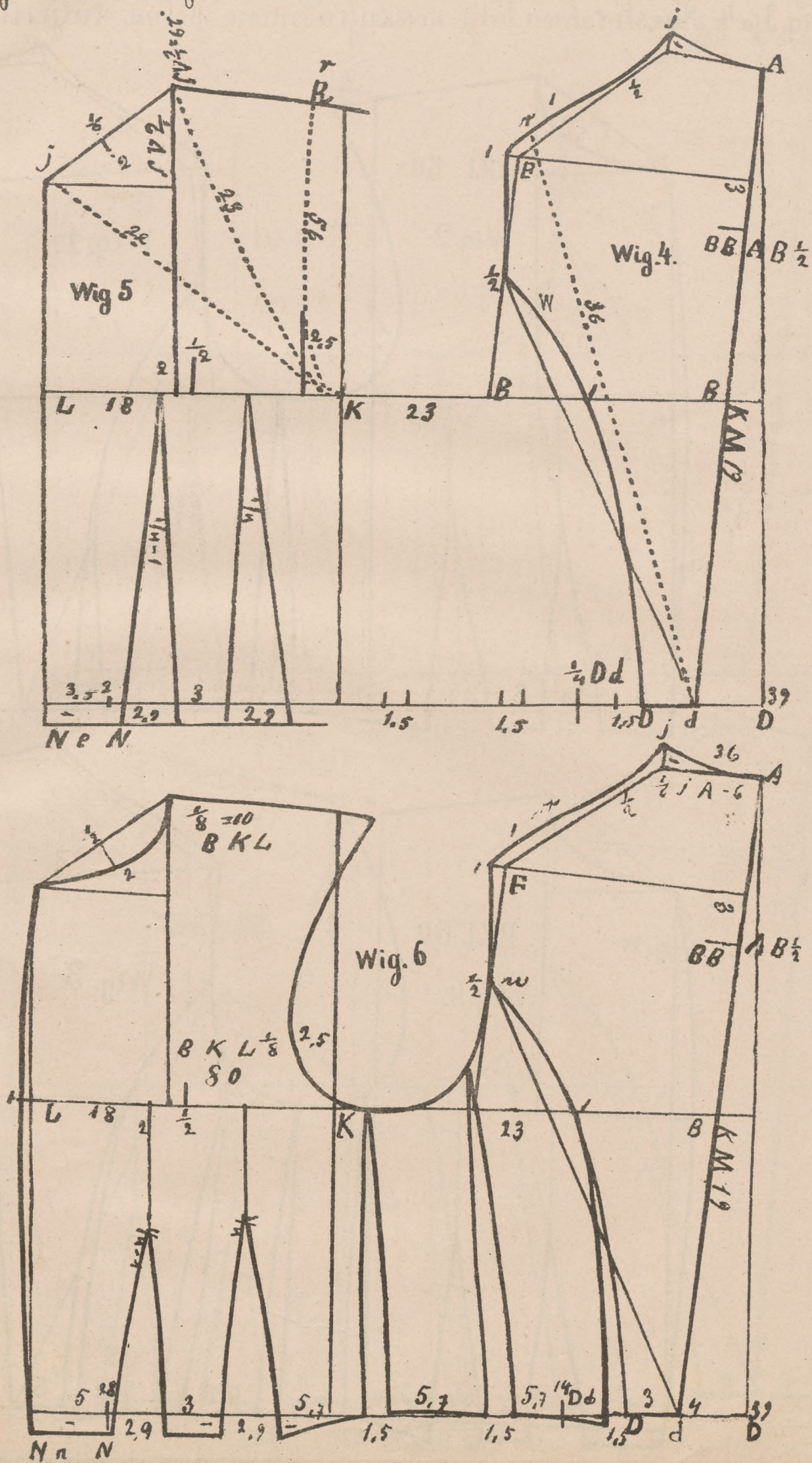
		A.B.	D.E.
1	Pina- ehk talje- ja hõlmapiikkus.	3	11
2	Piha- laius ja käikje- pikkus.	BF 14	GH 50 72
3	Kaela- ringmoot ehk jämedus.	A 3	J 6
4	Rinna- ringmoot.	BK 8	L 0
5	Piha- ehk talje- ringmoot.	DM 5	N 6
6	Puusa- ehk ife- ringmoot.	EO 9	P 4
7	Õlaluu- laius.	K 2	B 3
8	Lühikene külq.	K 1	M 9
9	Rinna- laius.	K 1	L 8
10	Kaela- ehk rinna- kõrgus.	K 2	J 2
11	Õla- kõrgus.	K 2	A 9
12	Õla- sügavus.	KR 5	D 6
13	Tagant pikkus.	DE 10	S 0
14	Etft pikkus.	NP 9	V 8

Талје коккисеадтине.

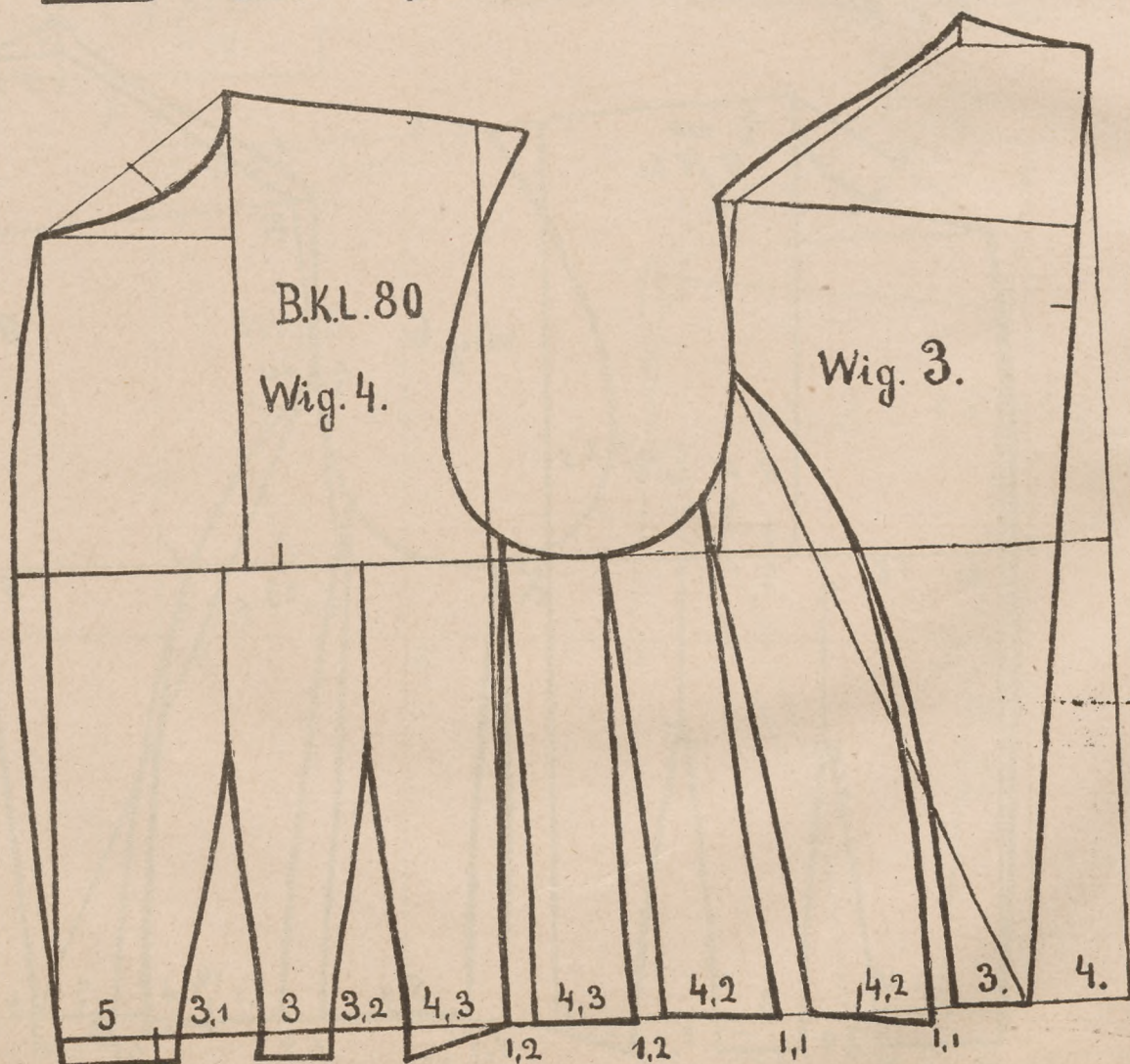
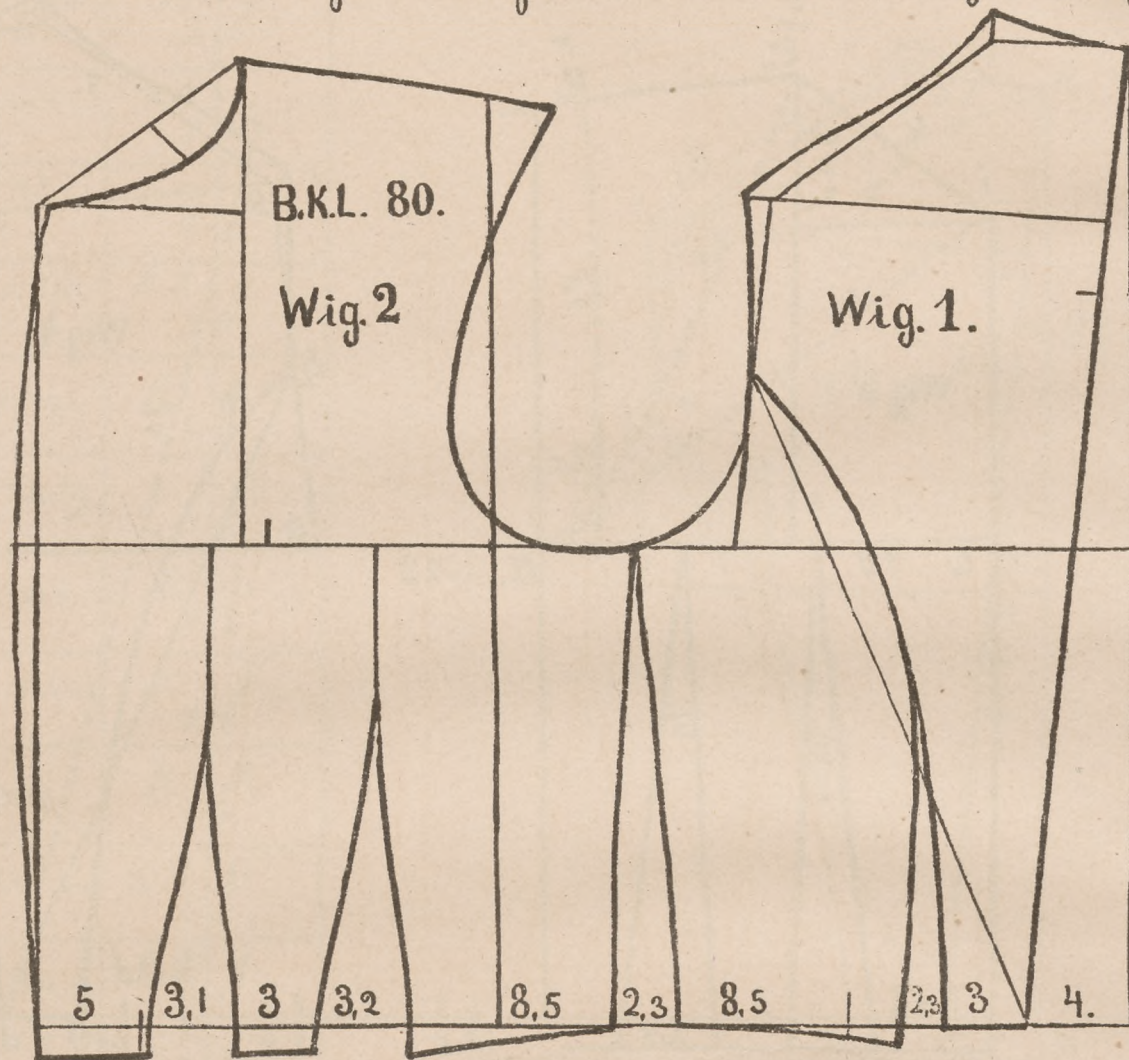
Tahwel 3.

Talje nokkifadmine .

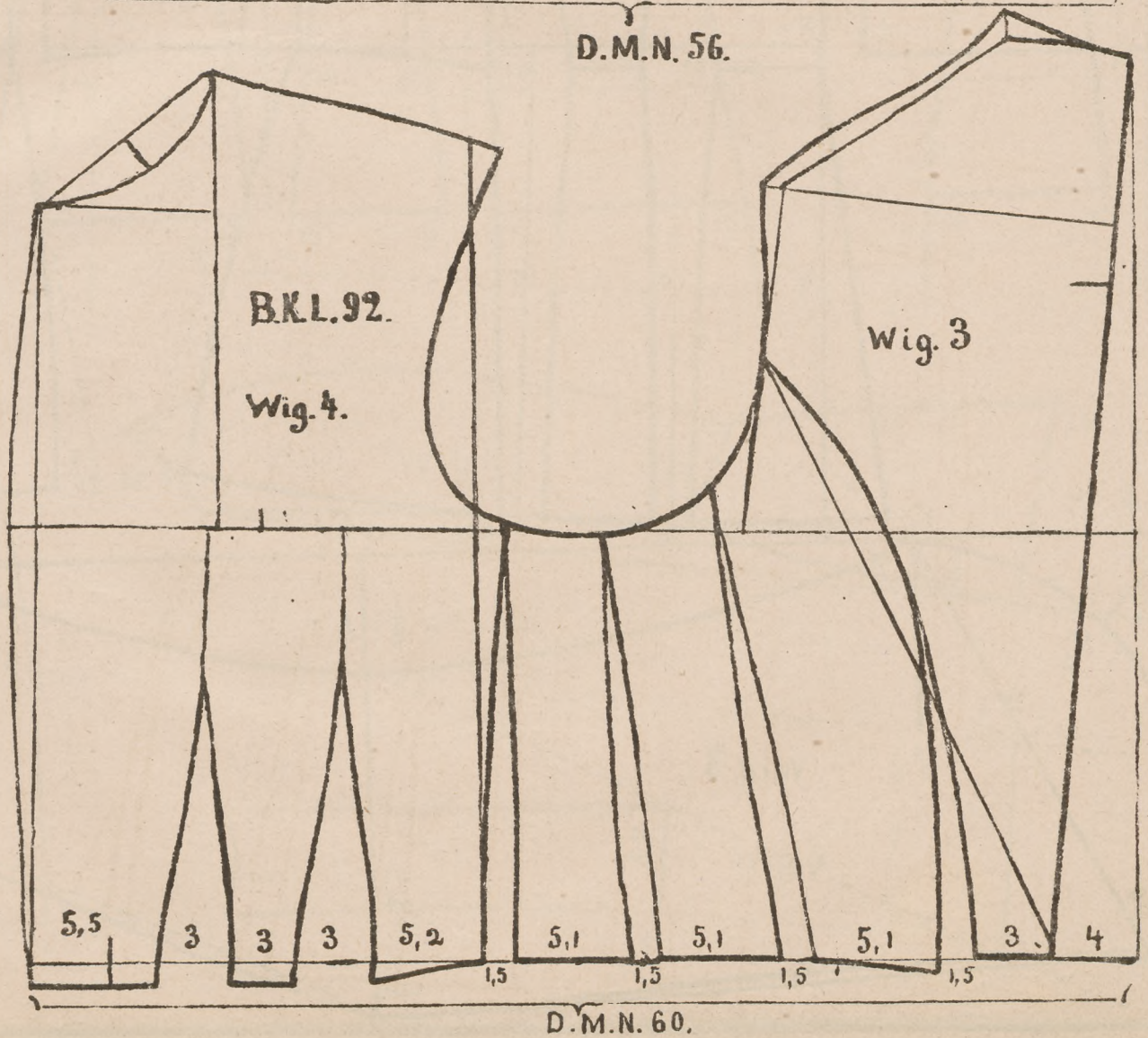
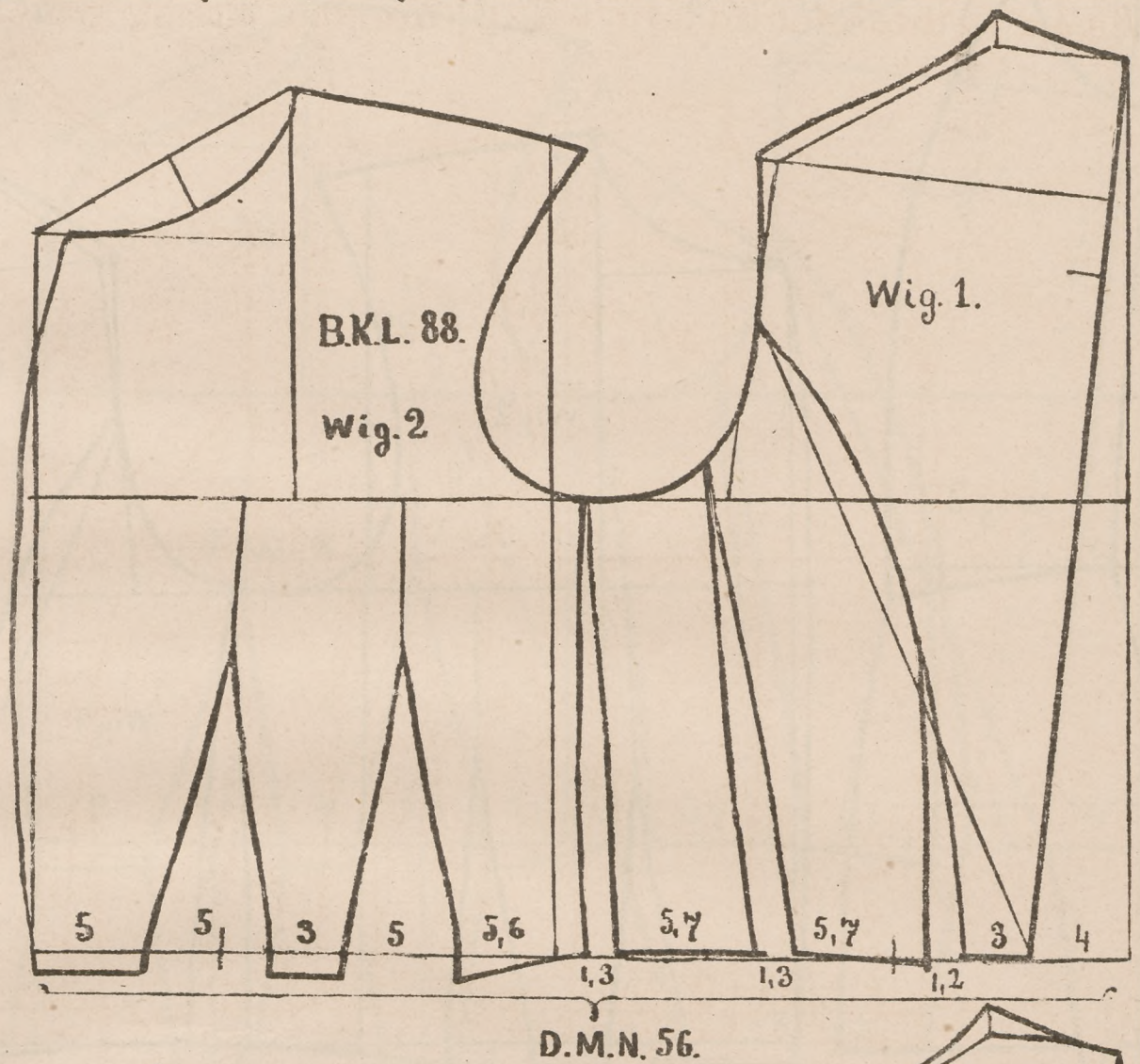
Tahvel 4.

Wig.1 ja 2. Naesterahwa talje kokkufadmine ühe küljelükiga.
Wig.3 ja 4. Naesterahwa talje kokkufadmine kolme küljelükiga.

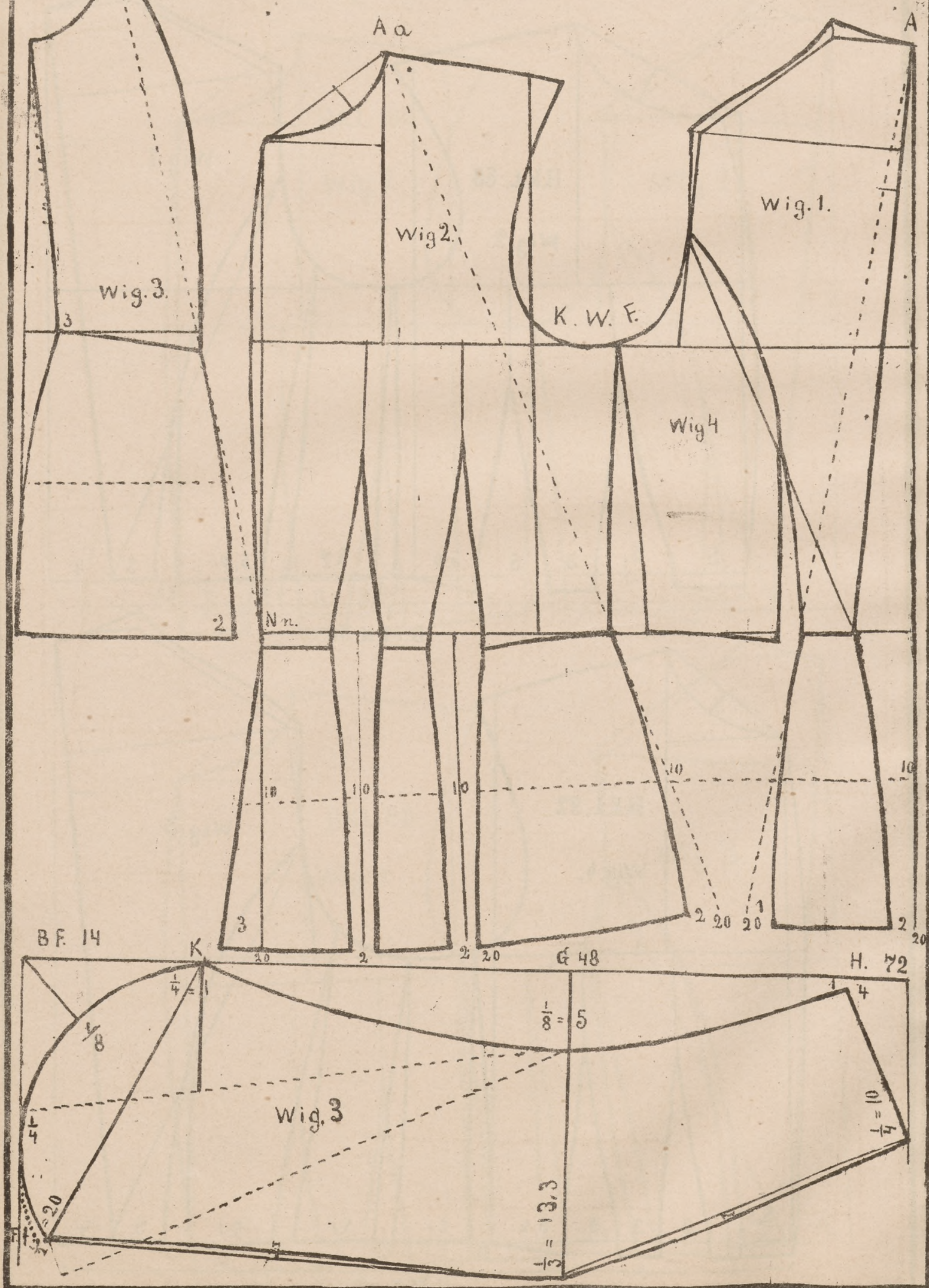
Tahvel 5.

Naasterahwa talje kokkuseadmine kahes ifemoodi juurukes.

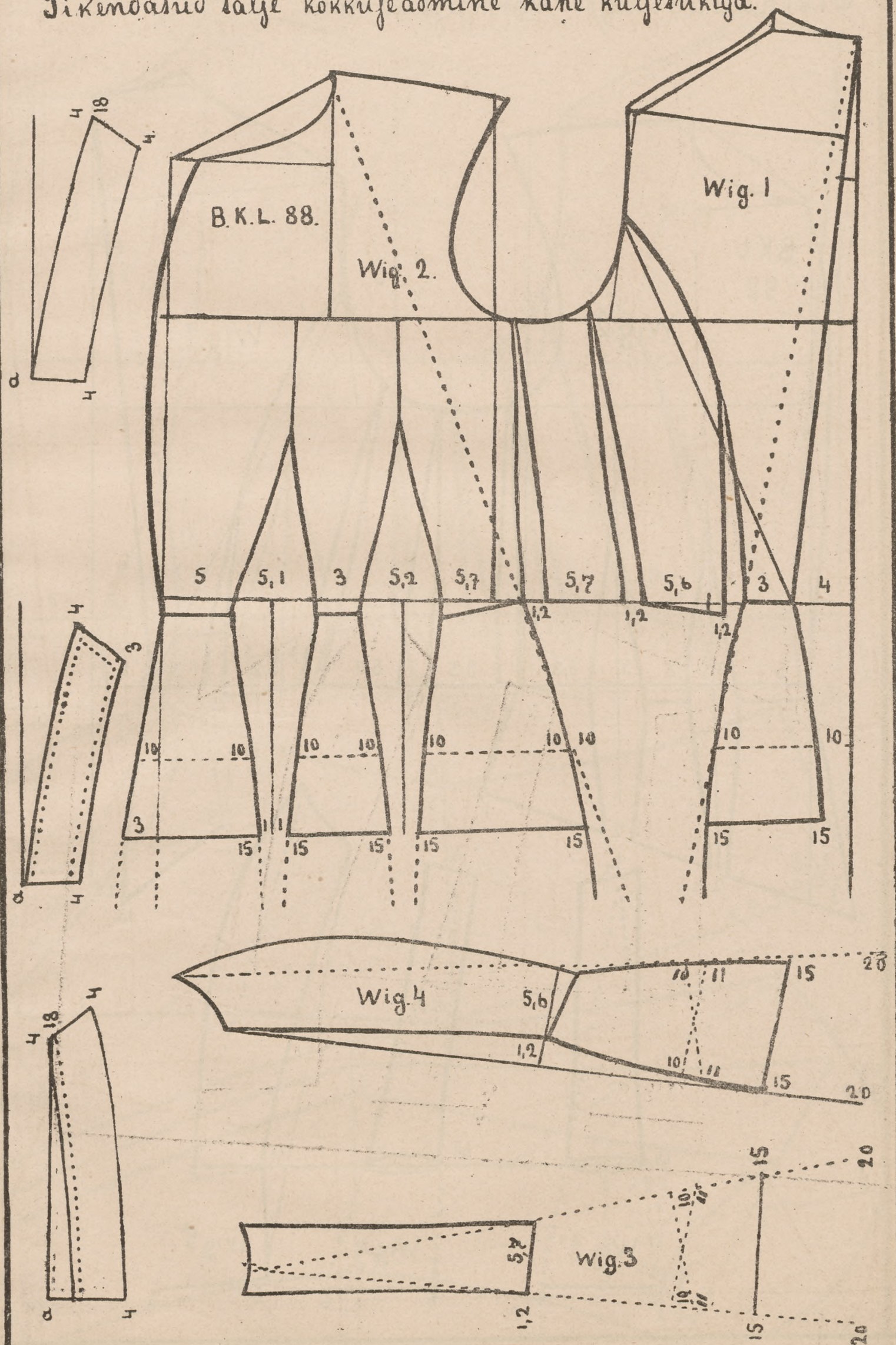
Tahwel 6.

Pikendatad käie kokkufatmine ühe külje-
tükiga ja varruke ehk käie kokkufatmine.

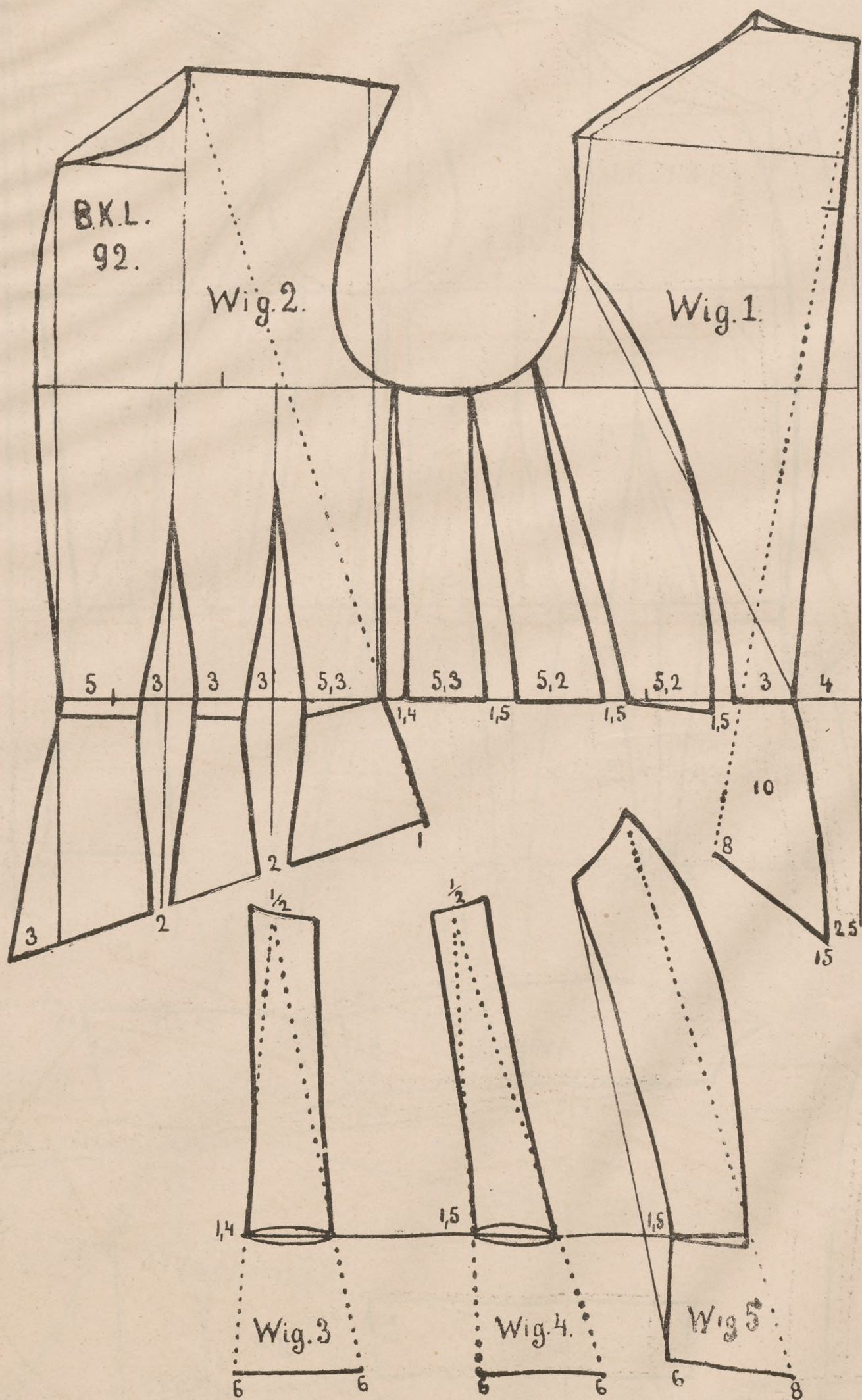
Tahwel 7.

Si ken dahi d talje kokki fadmine kahe küjettükiga.

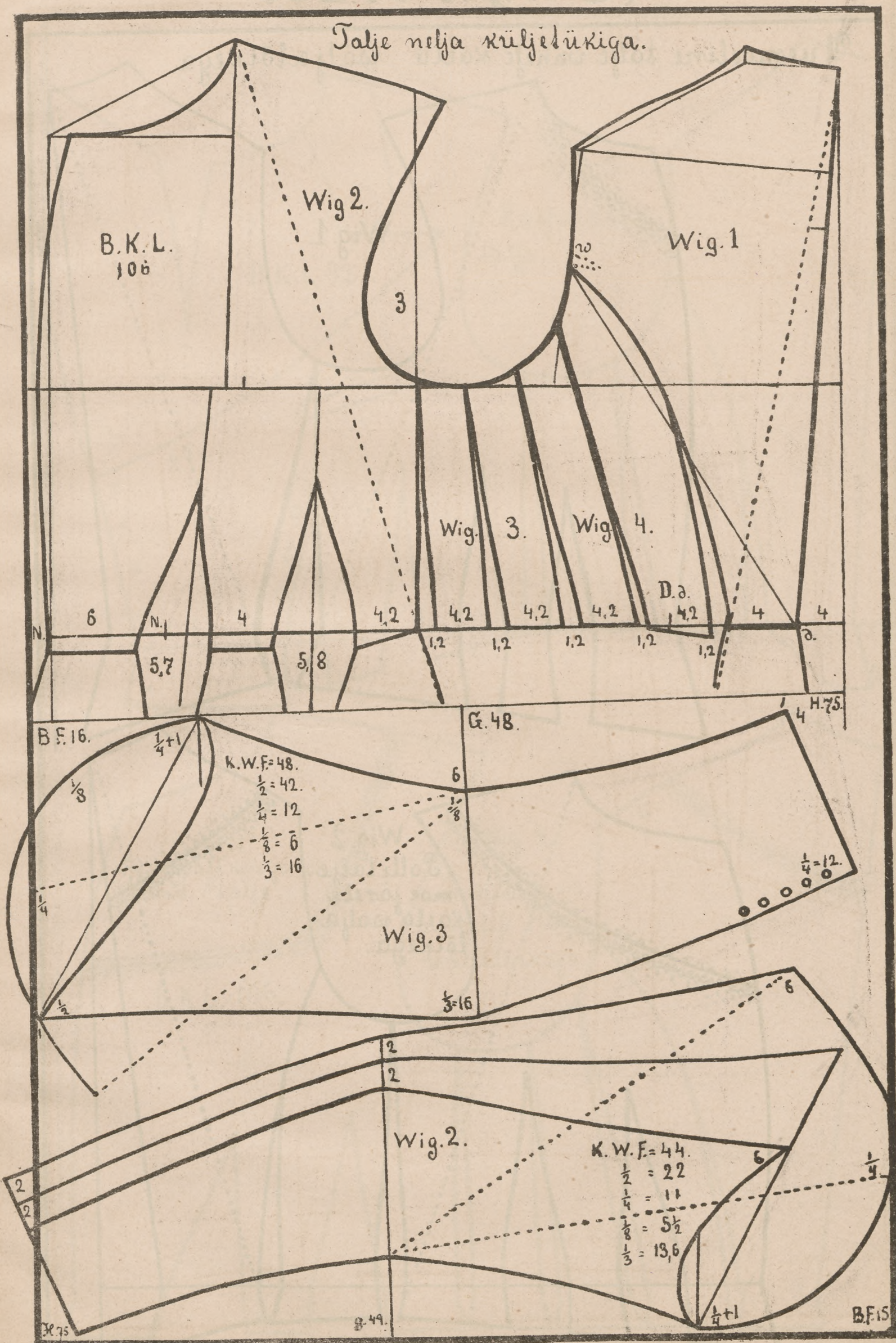
Tahvel 8.

Trüendalud talje kookuheadmine.

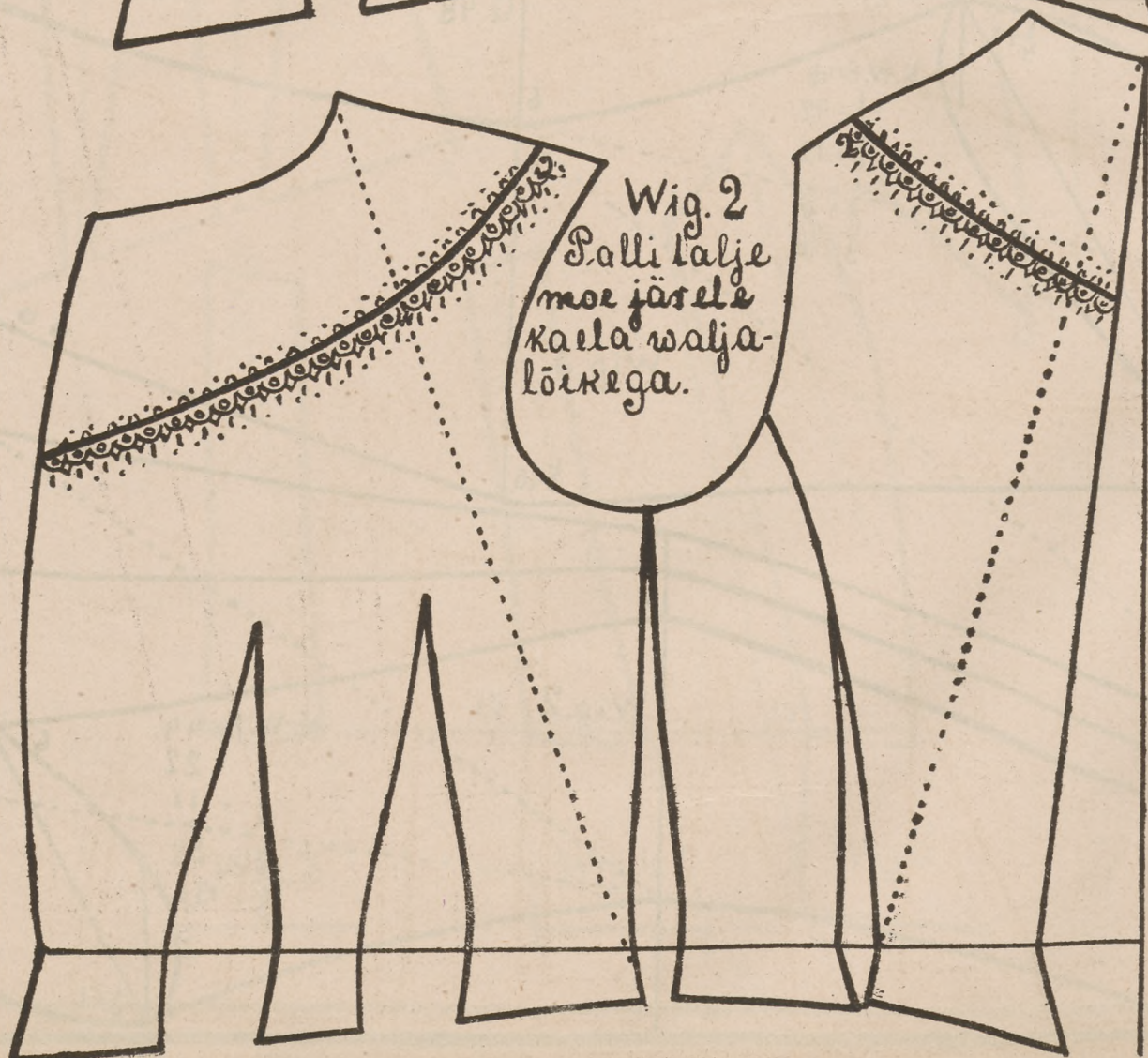
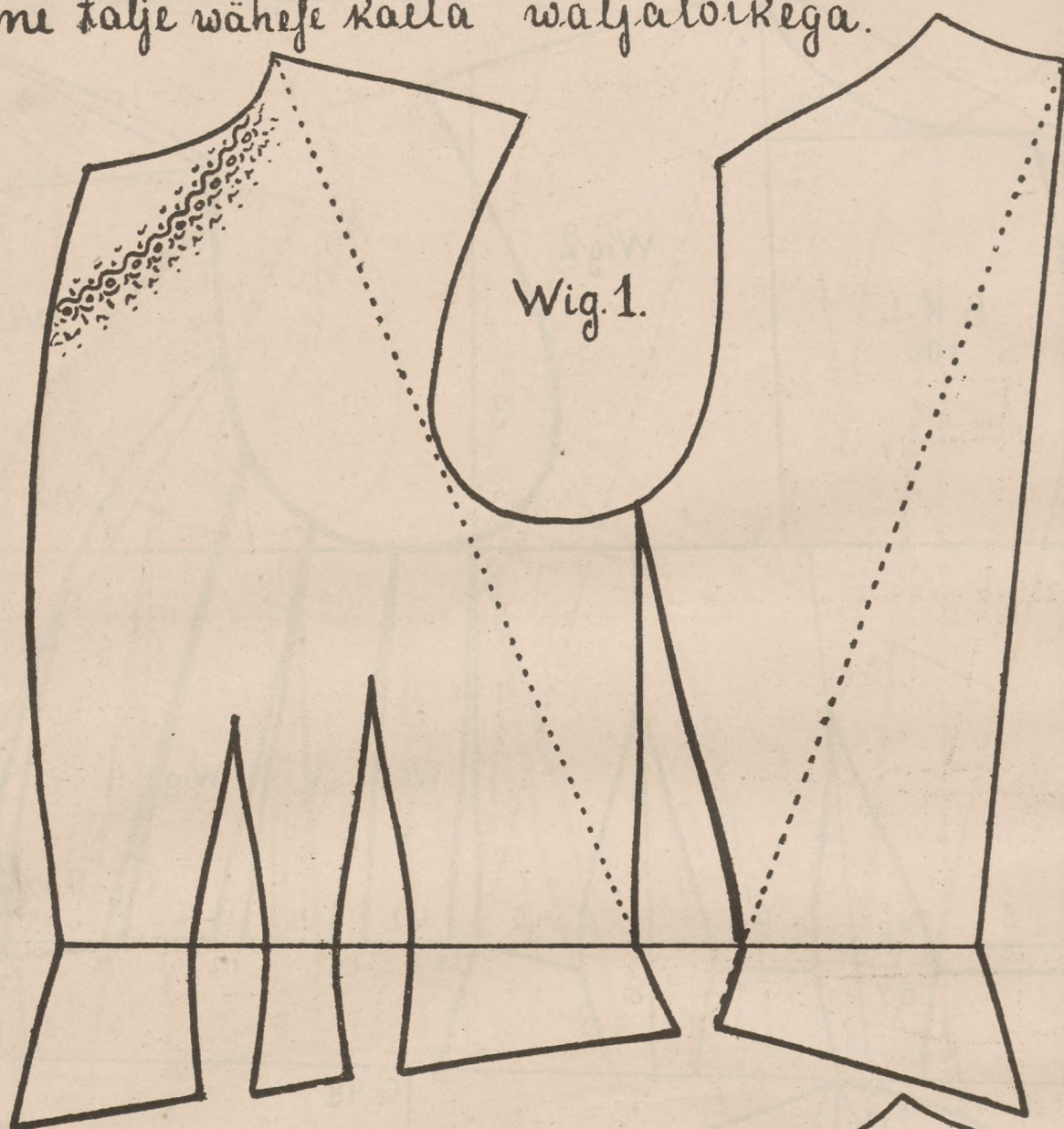
Zahwel 9.

Talje nelja küljestükiga.

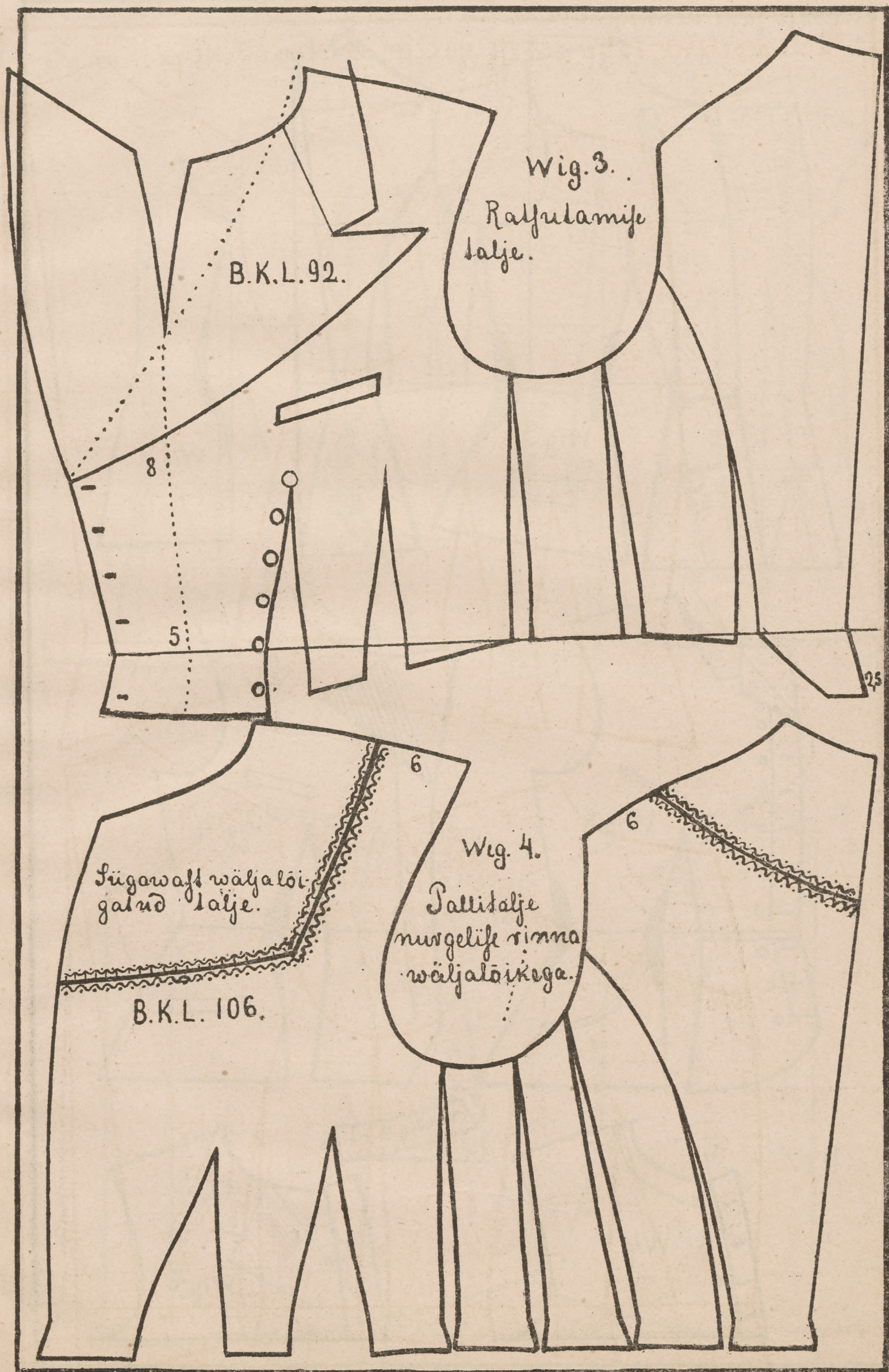

Tahvel 10.

Uuemoeline talje wähefe kaela wäljalõikega.

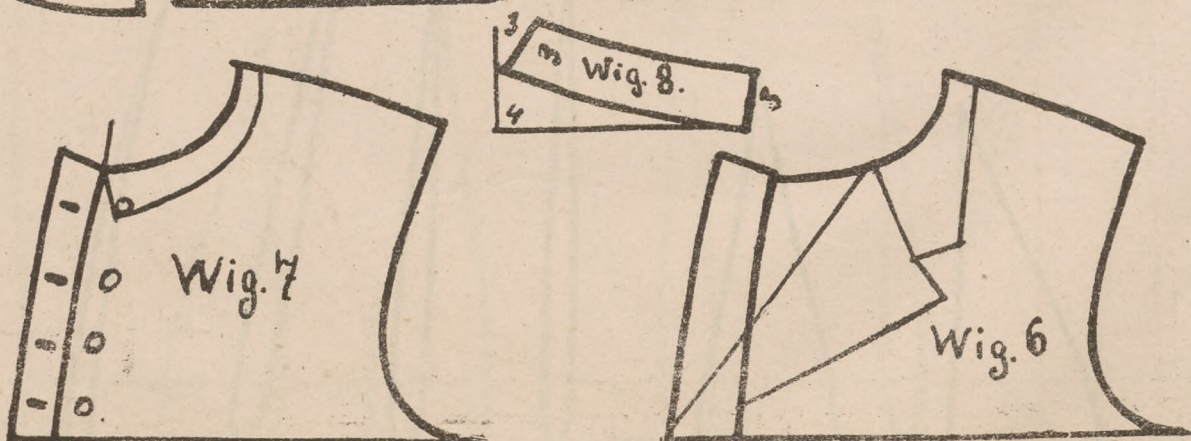
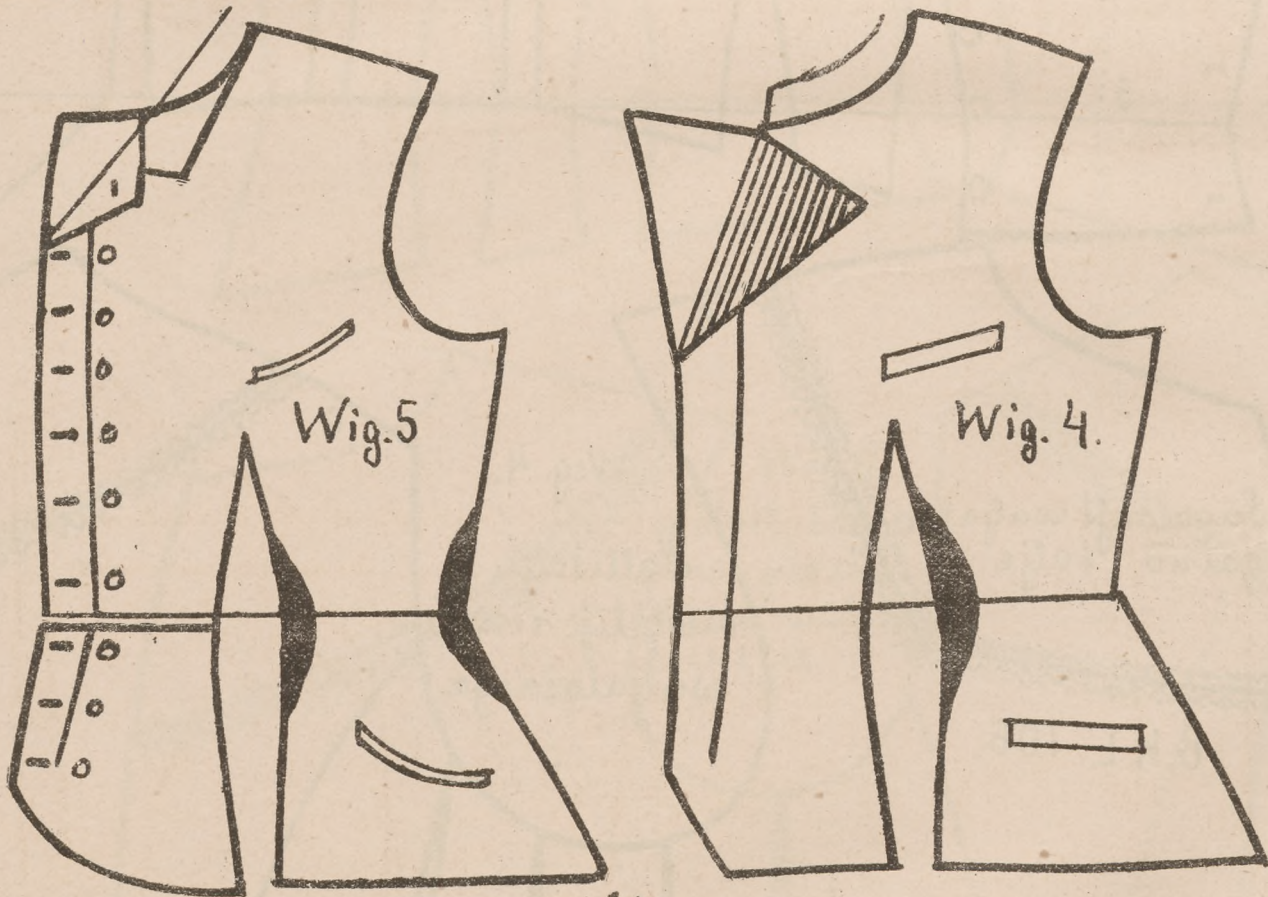
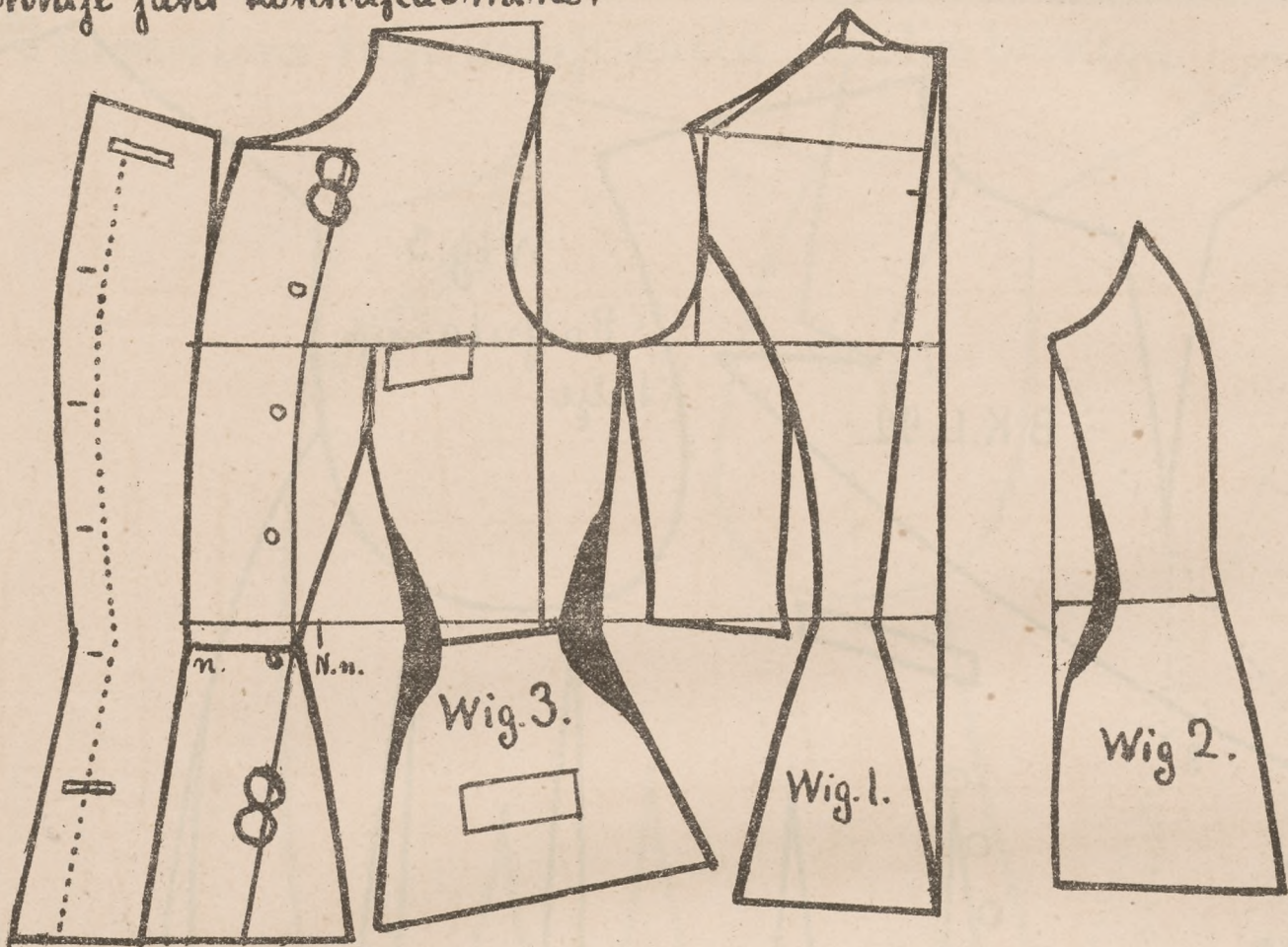

Tahvel 11.

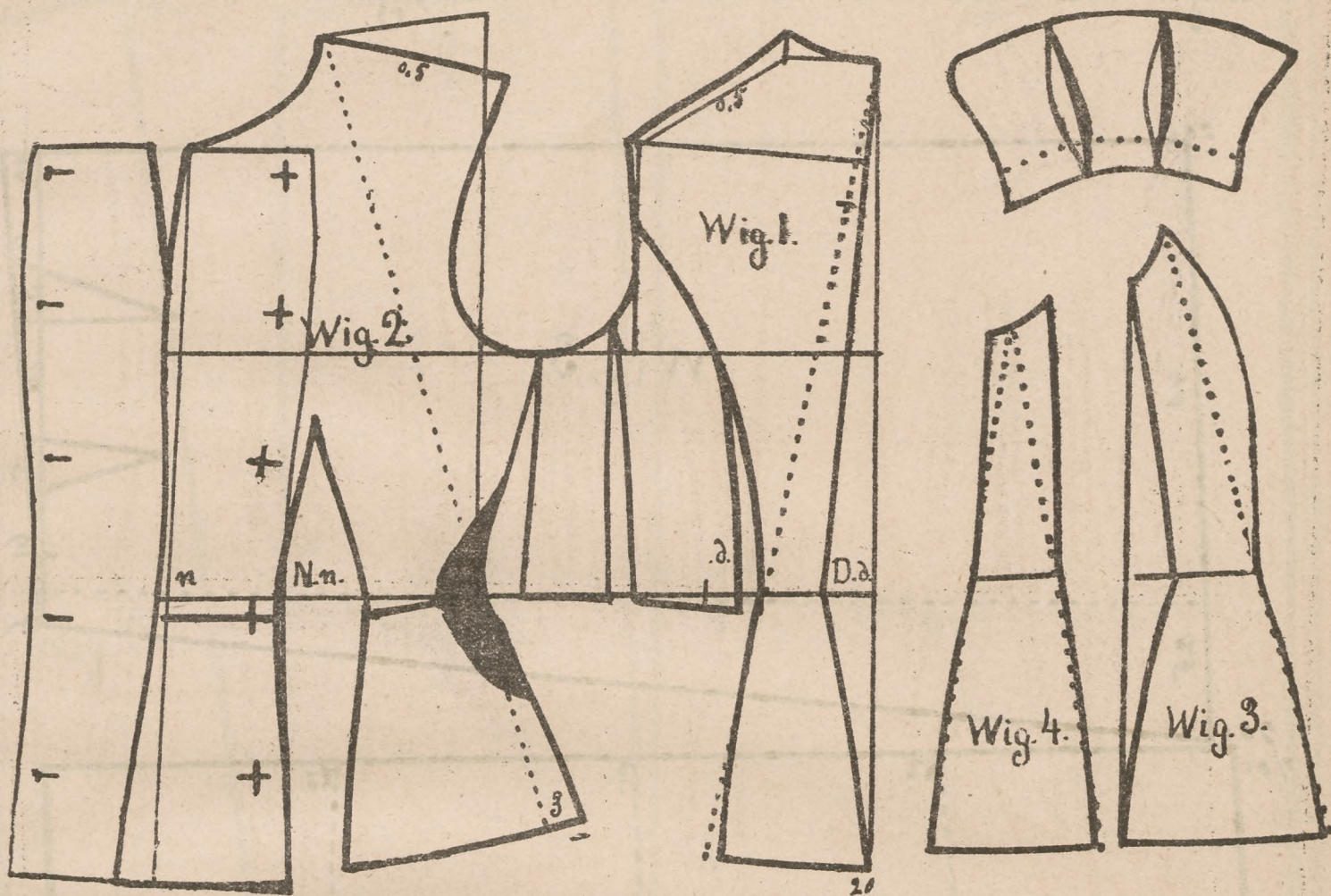
Табвел 12.

Кинтизе јакі конкирадтине.

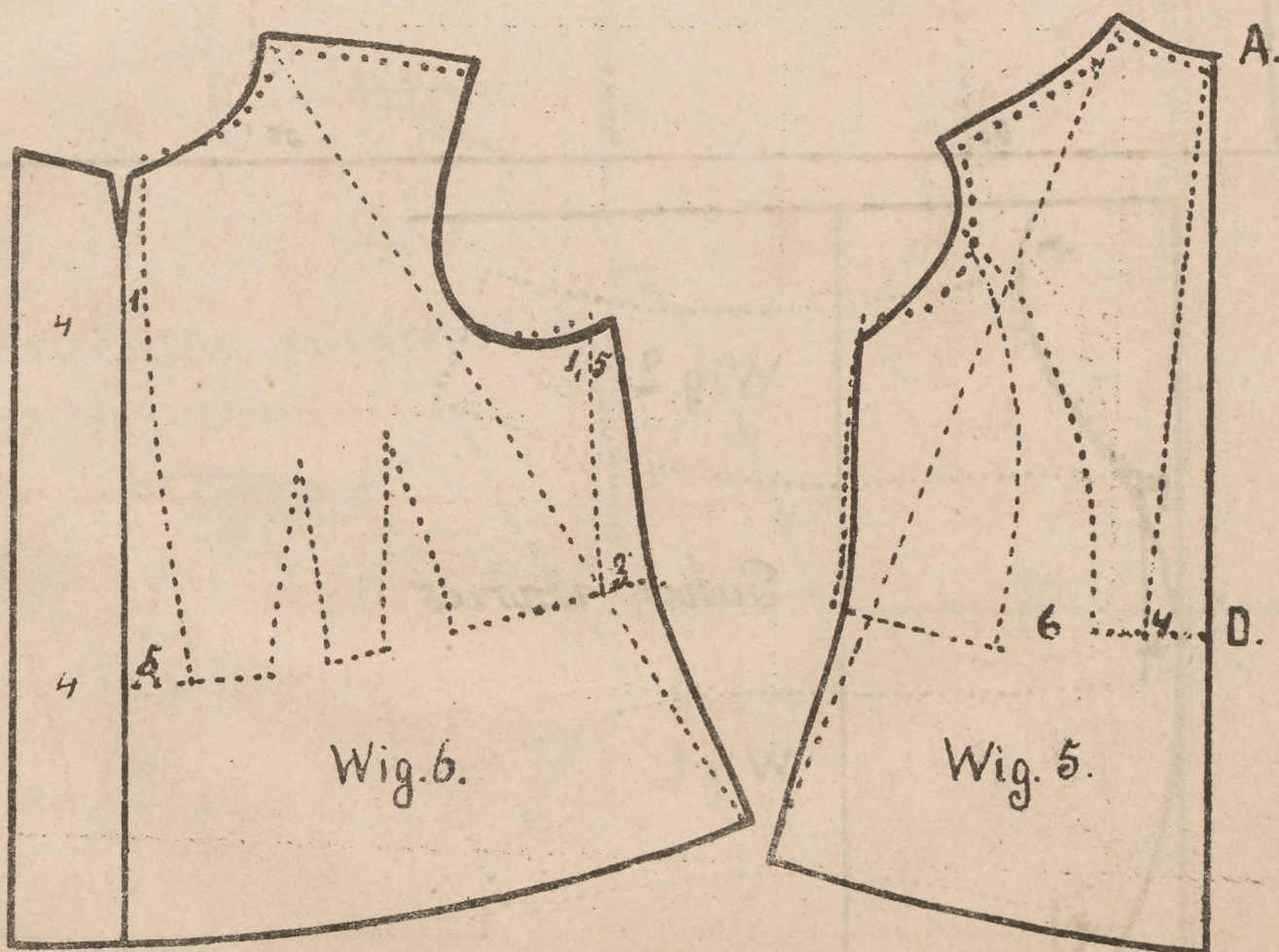

Tahvel 13.

Kinnise või kokkuseadmine kahe küljelükkiga.

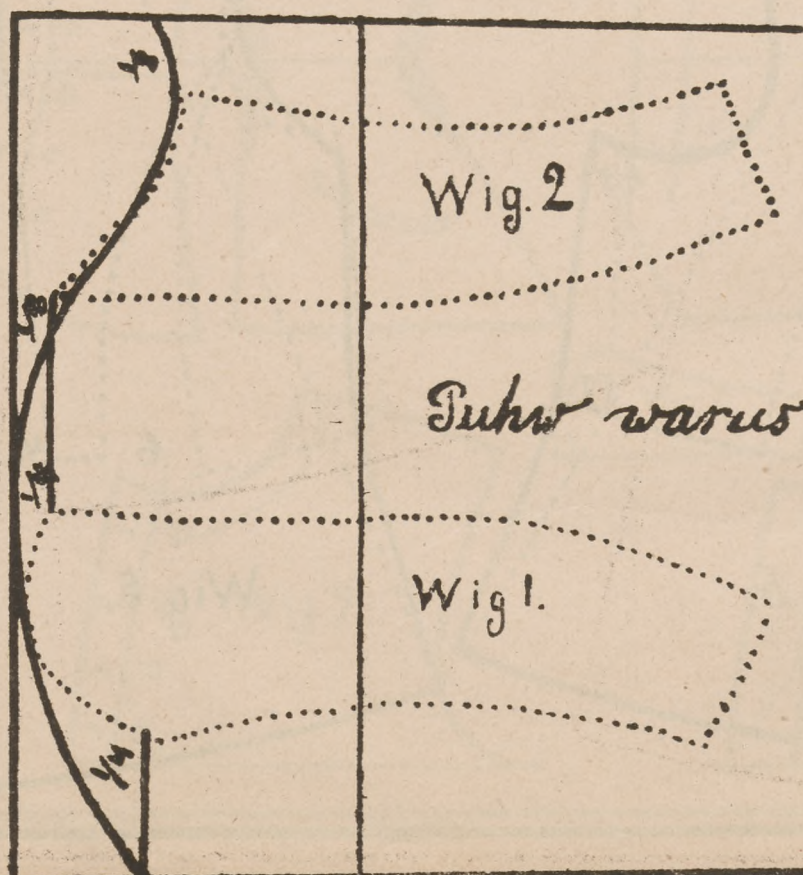
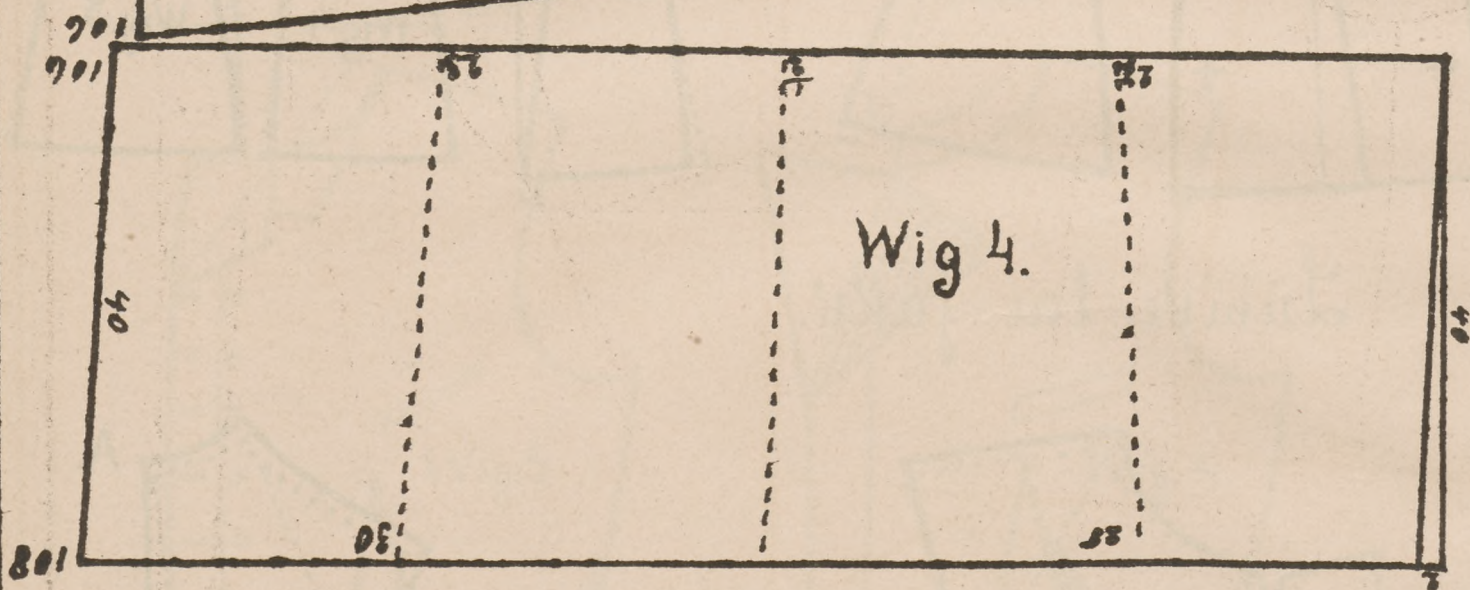
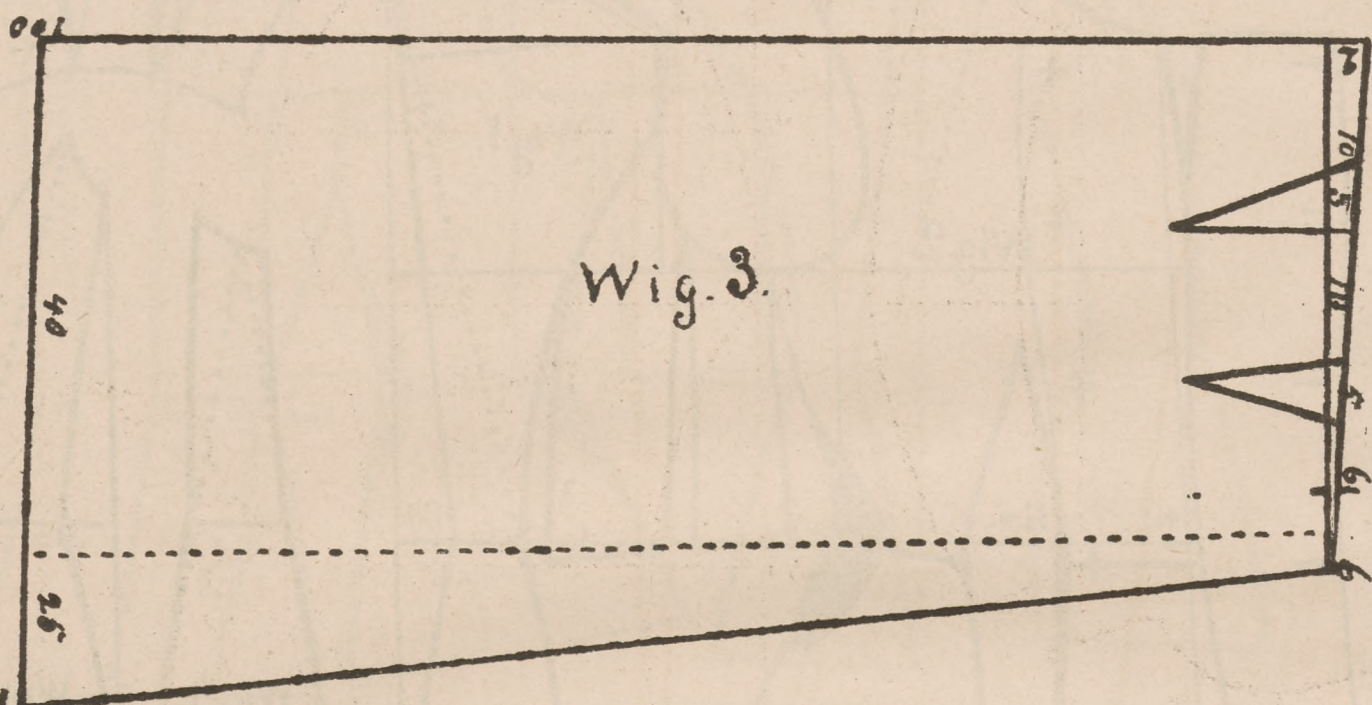

Lühike lai jakk.

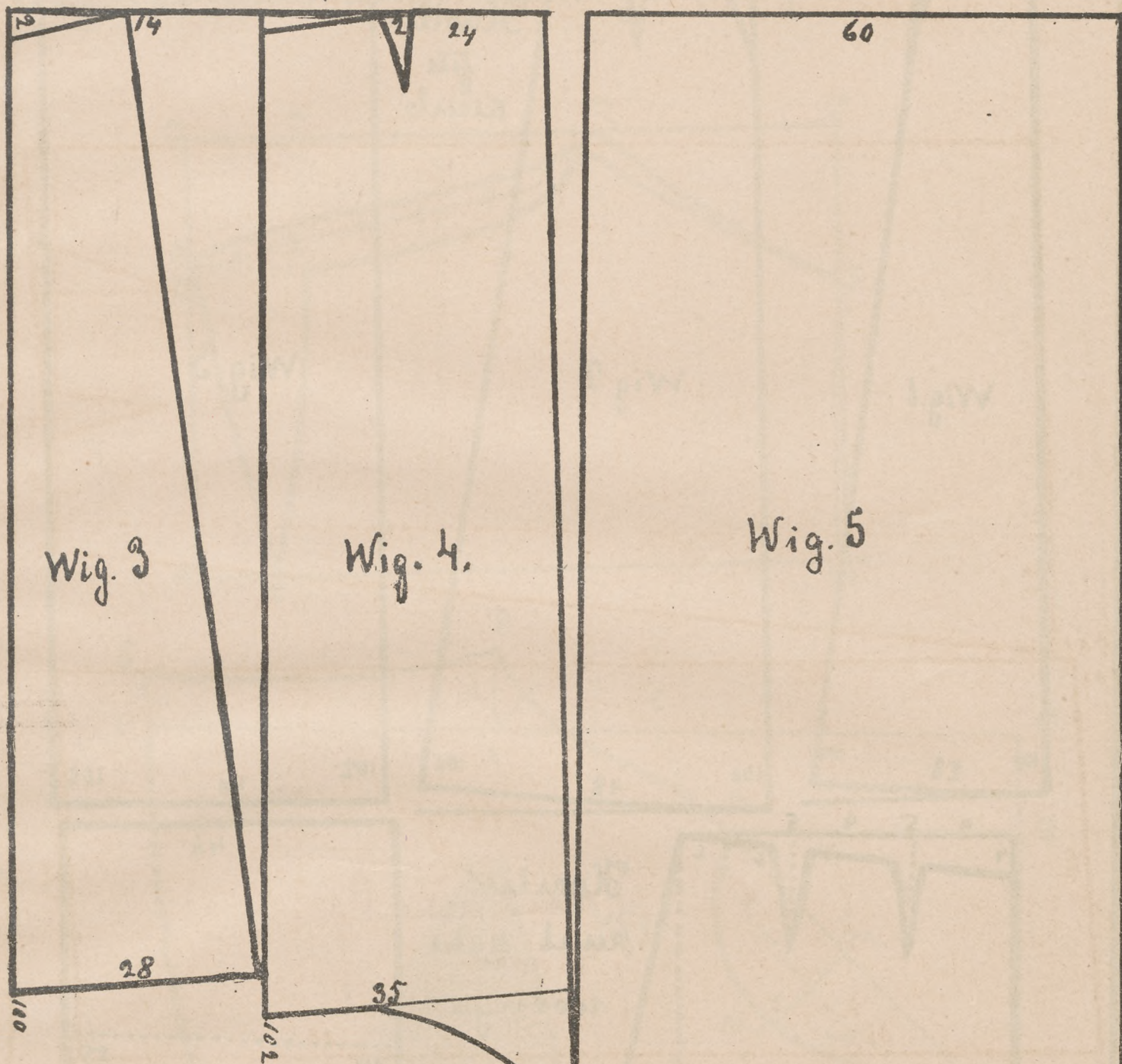
Tahvel 14.

Tarku naestmähwa kruub kolme wõruga.

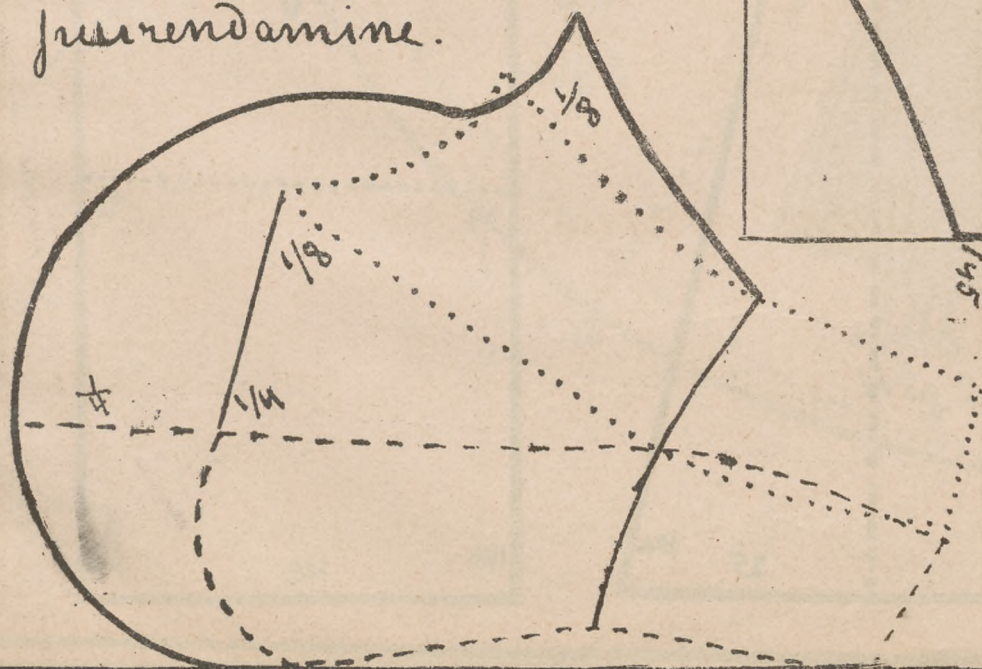

Tahwel 15.

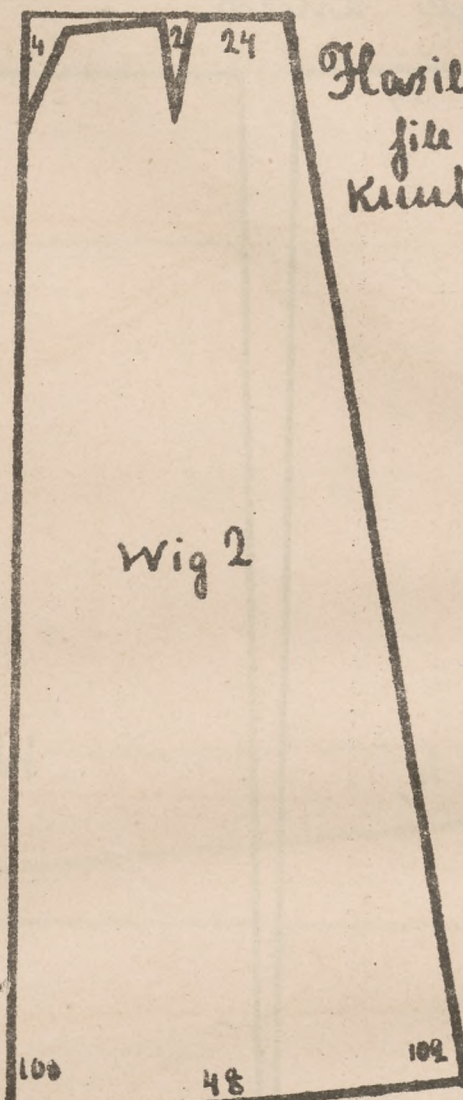
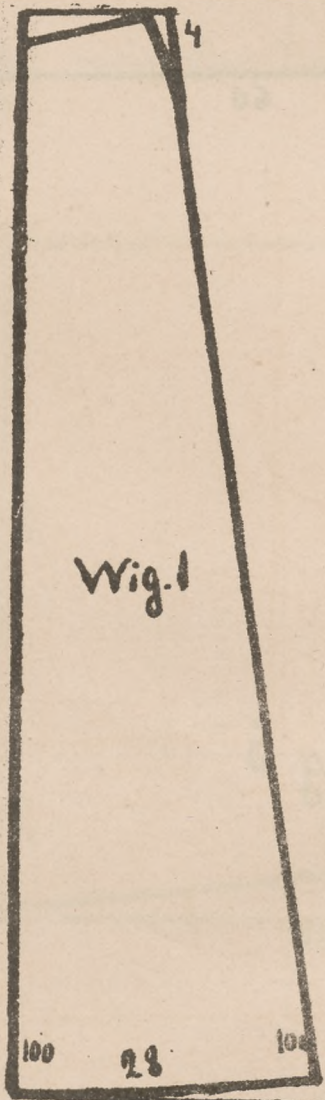
Sabaga ehk flapiga nunn.

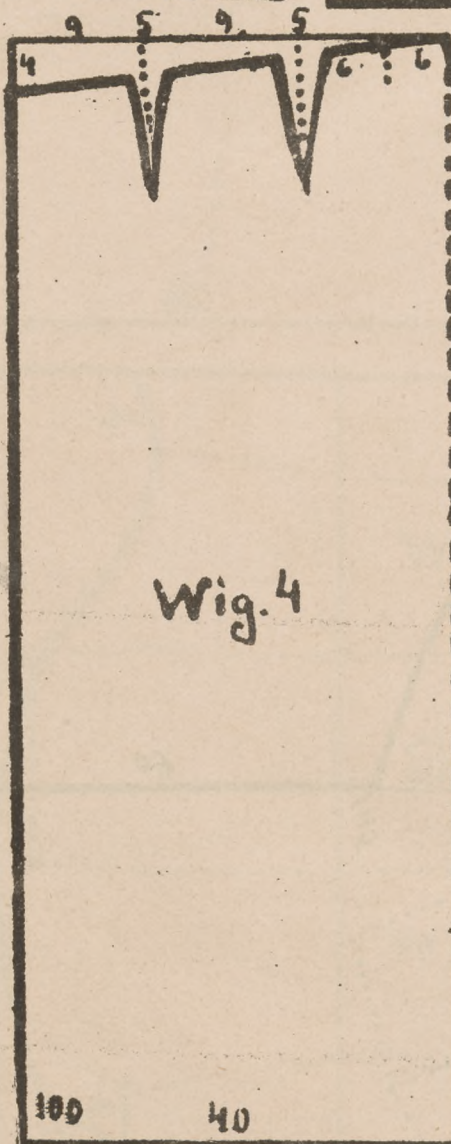
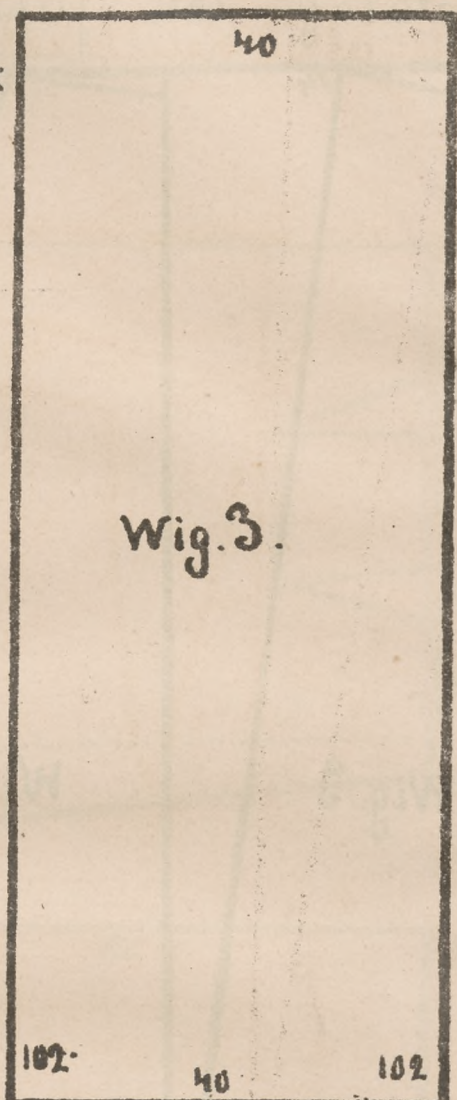
Warruse ehk kääkfe
juurendamine.

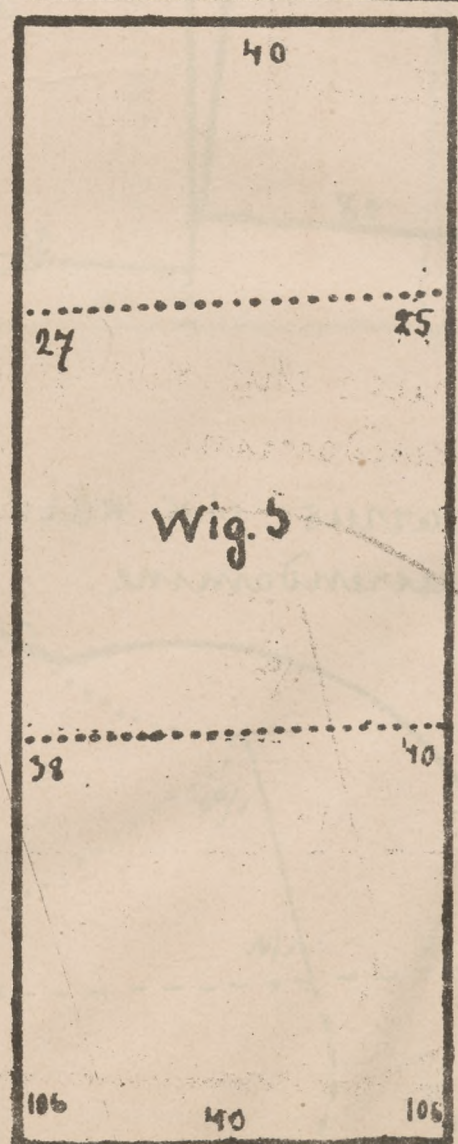
Tahwel 16.

Harilik
file
Kumb

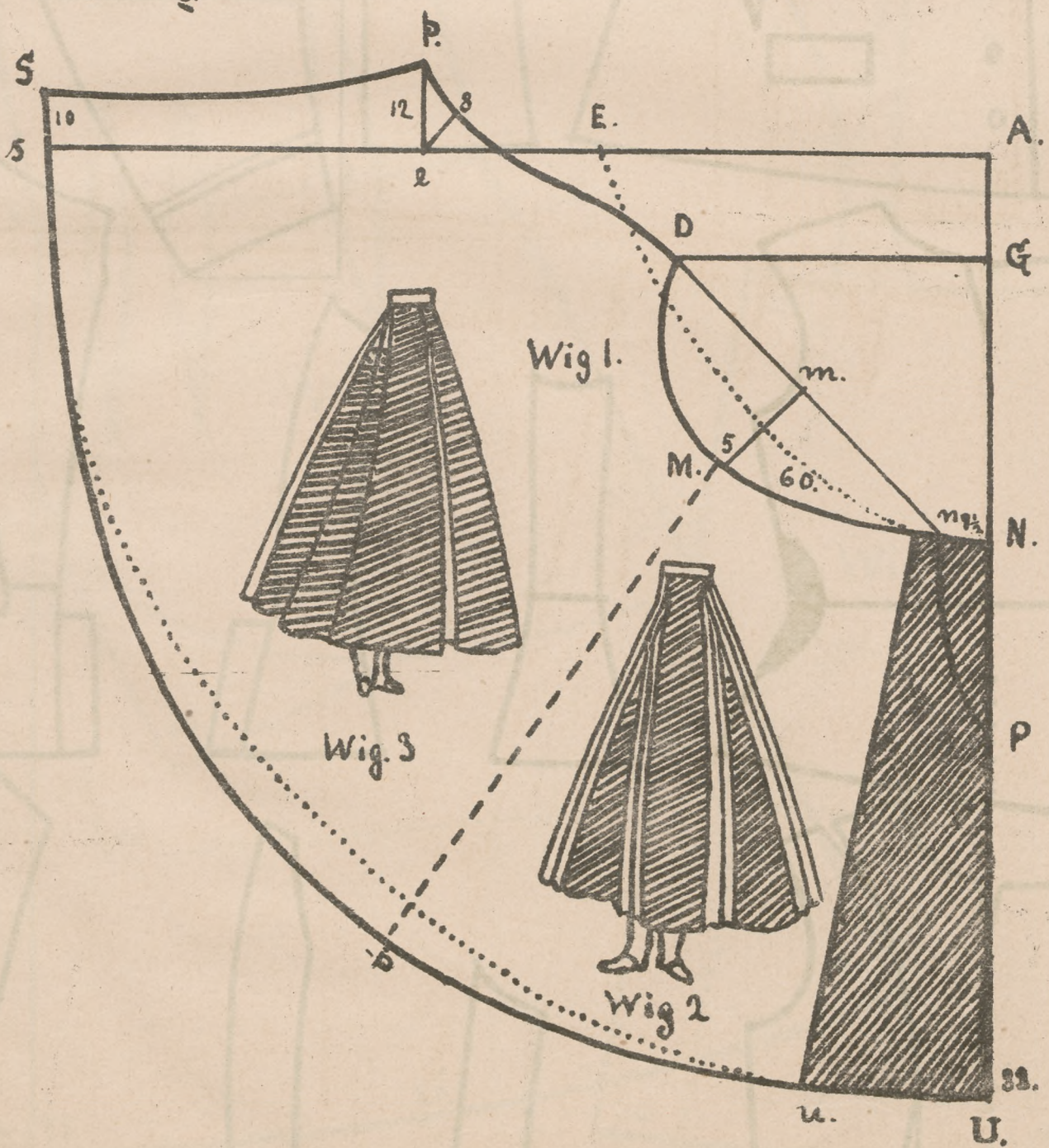
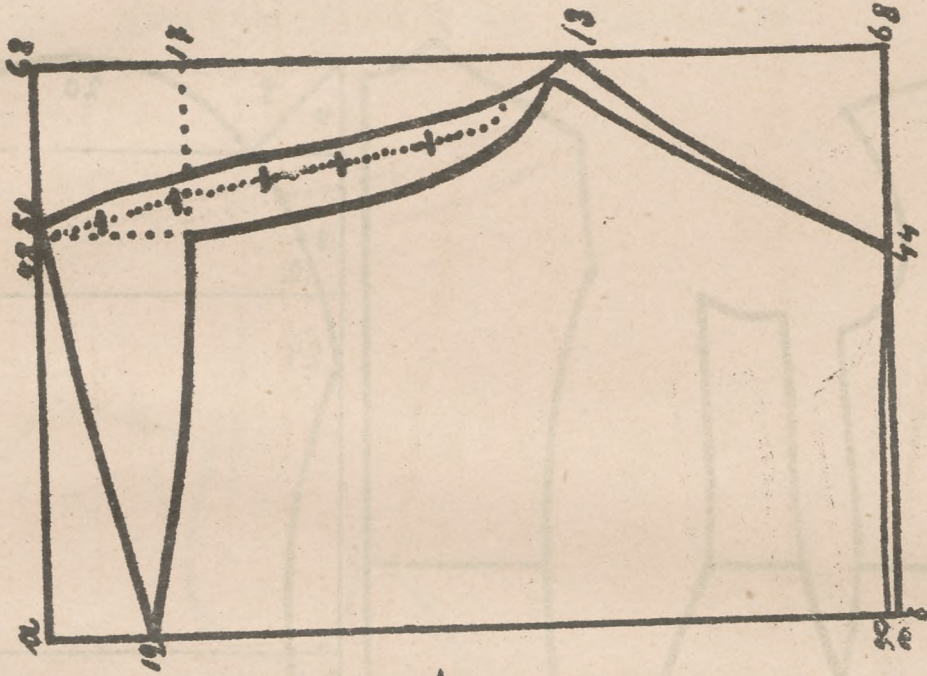

Harilik
Kumb Kake
wõruga

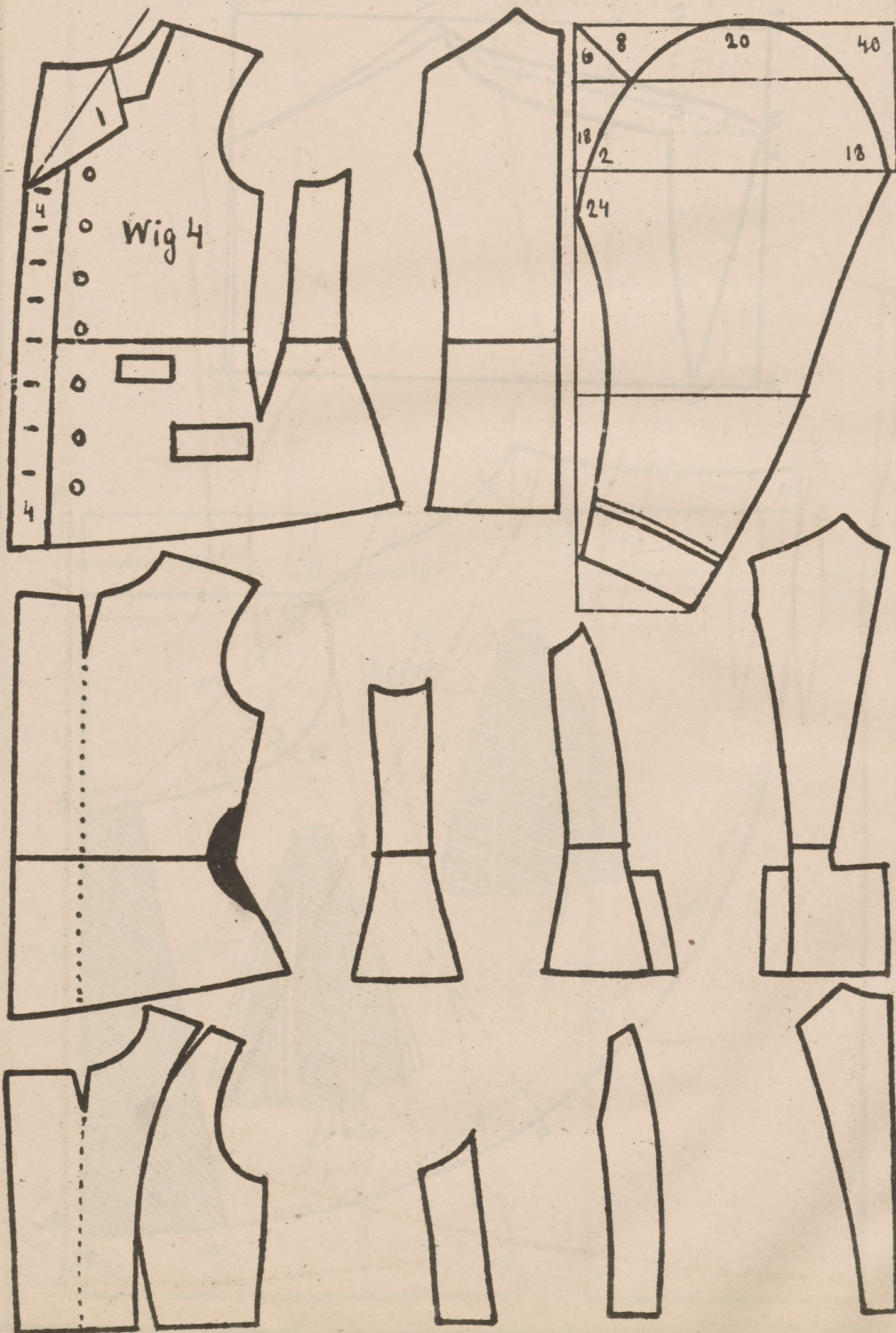
Tahwel 17

Tagasih kuni rattaõiljale ja pükid.

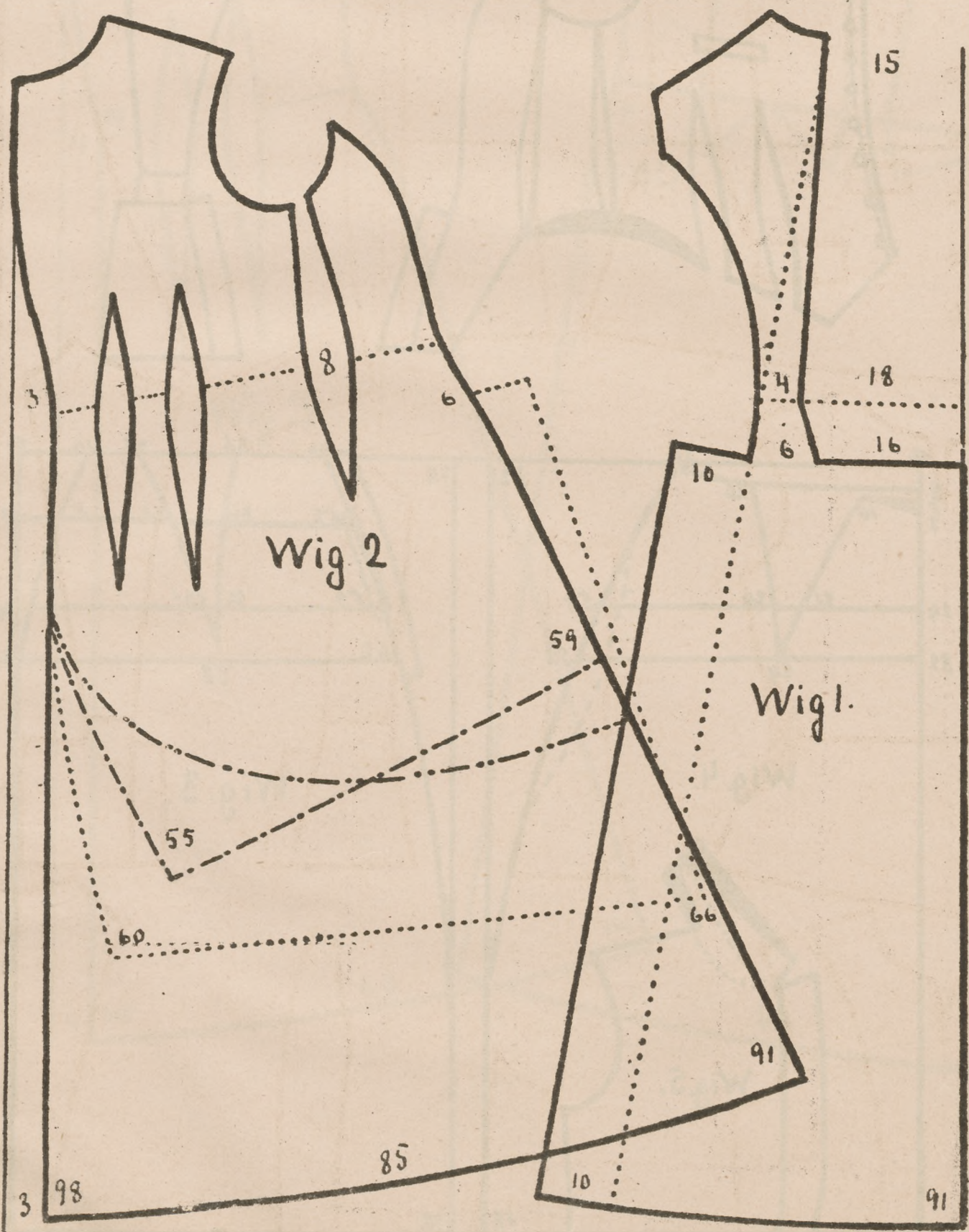
Tahvel 18.

Kolm moodfusi jaki lahutuslukkiga (revers'iga.)

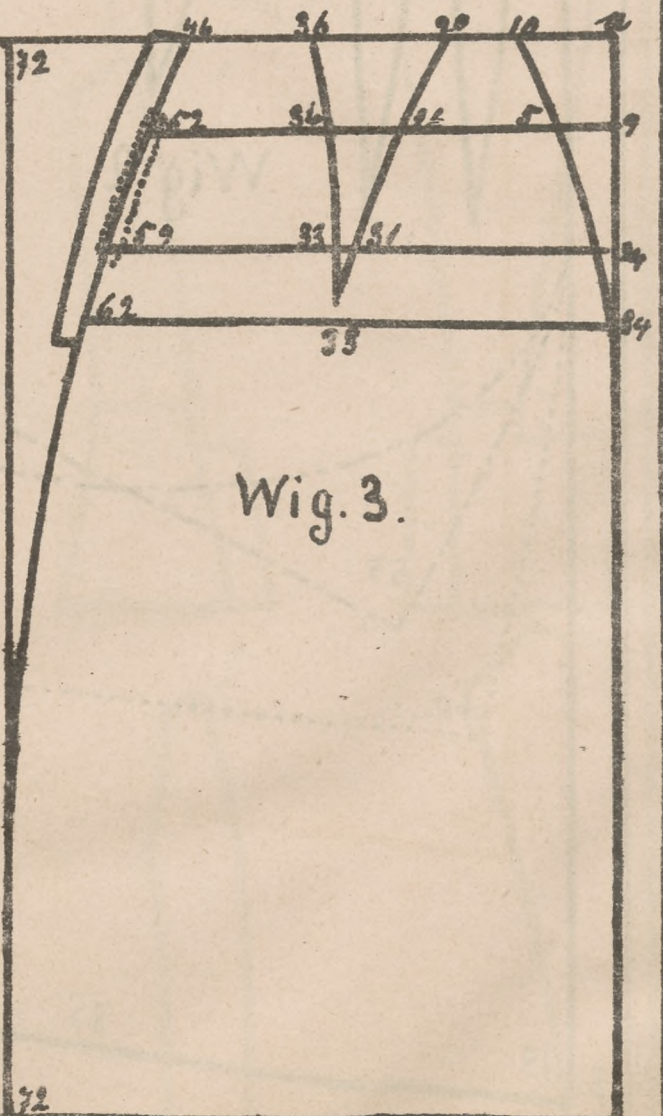
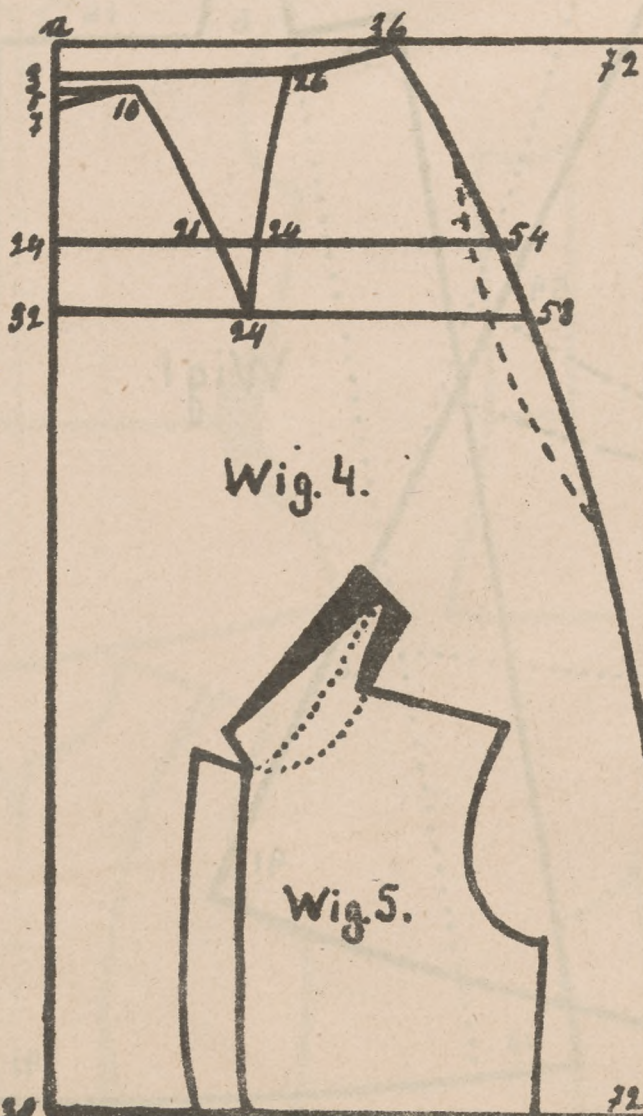
Tahvel 19.

Palonefe = kuub ligi lõigatud küljesaga
neljas mitmesuguses vormis.

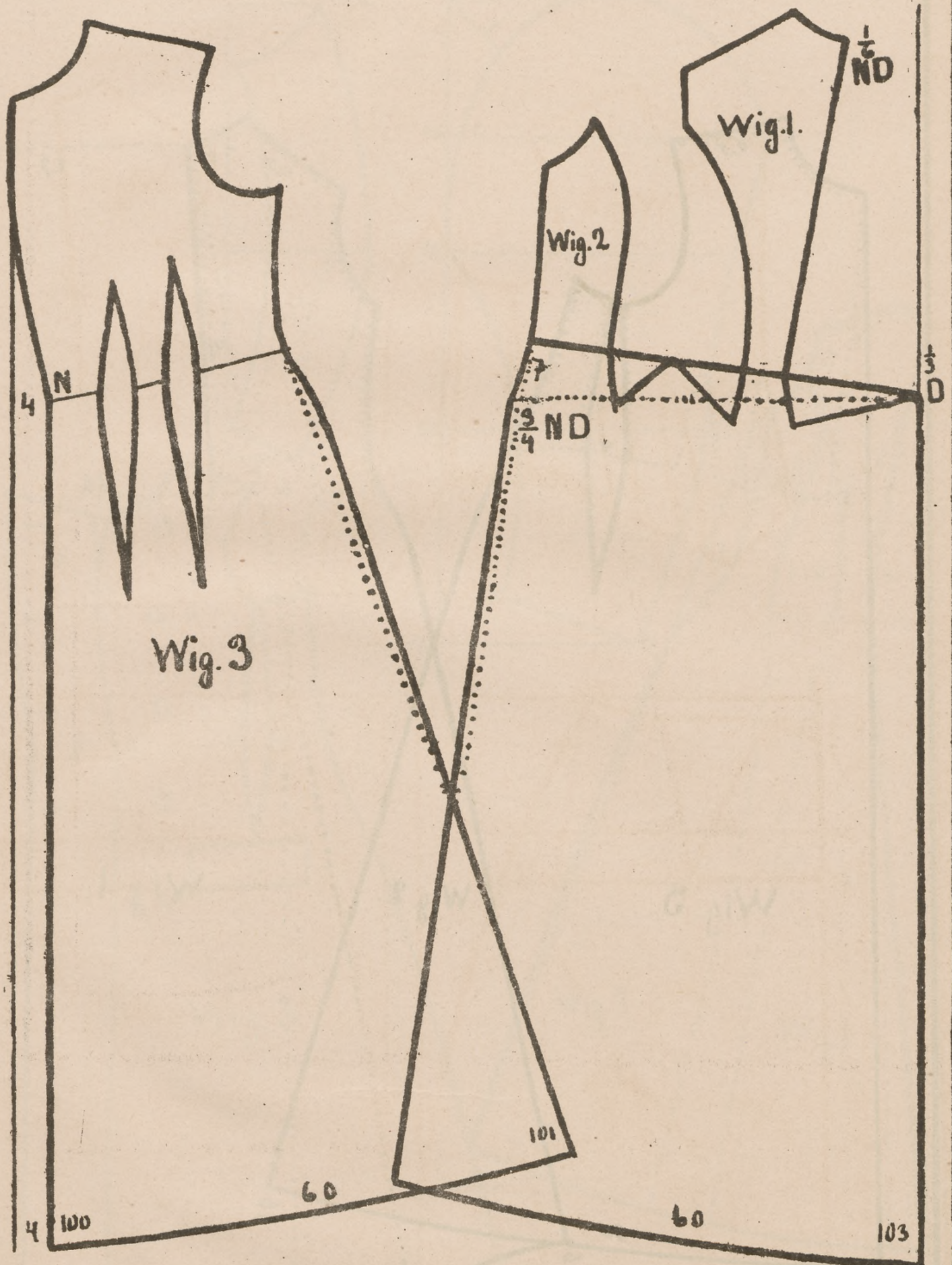
Tafel 20.

Mölkujuline kuub.

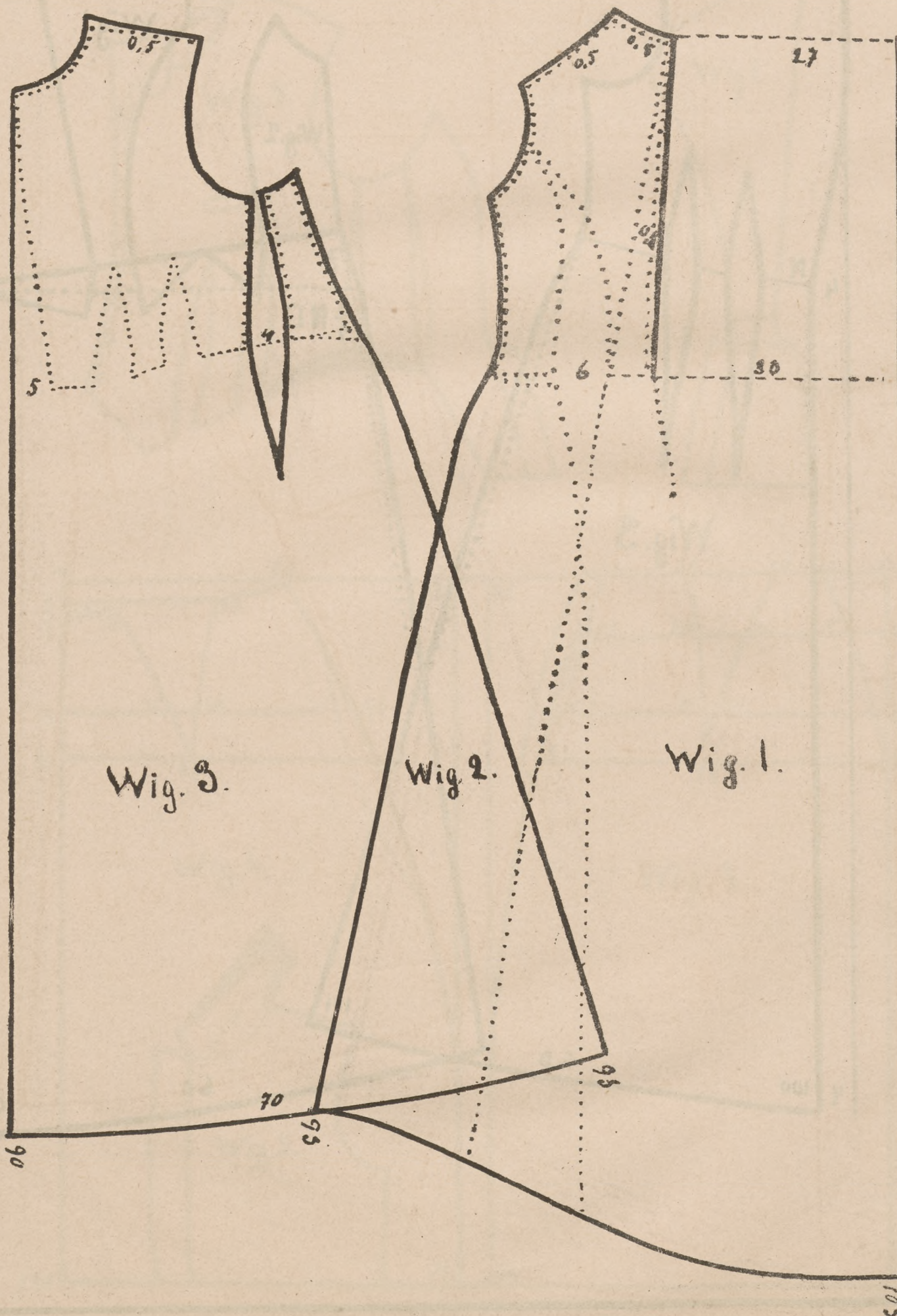
Tahwel 21.

HommiKu - Kurb.

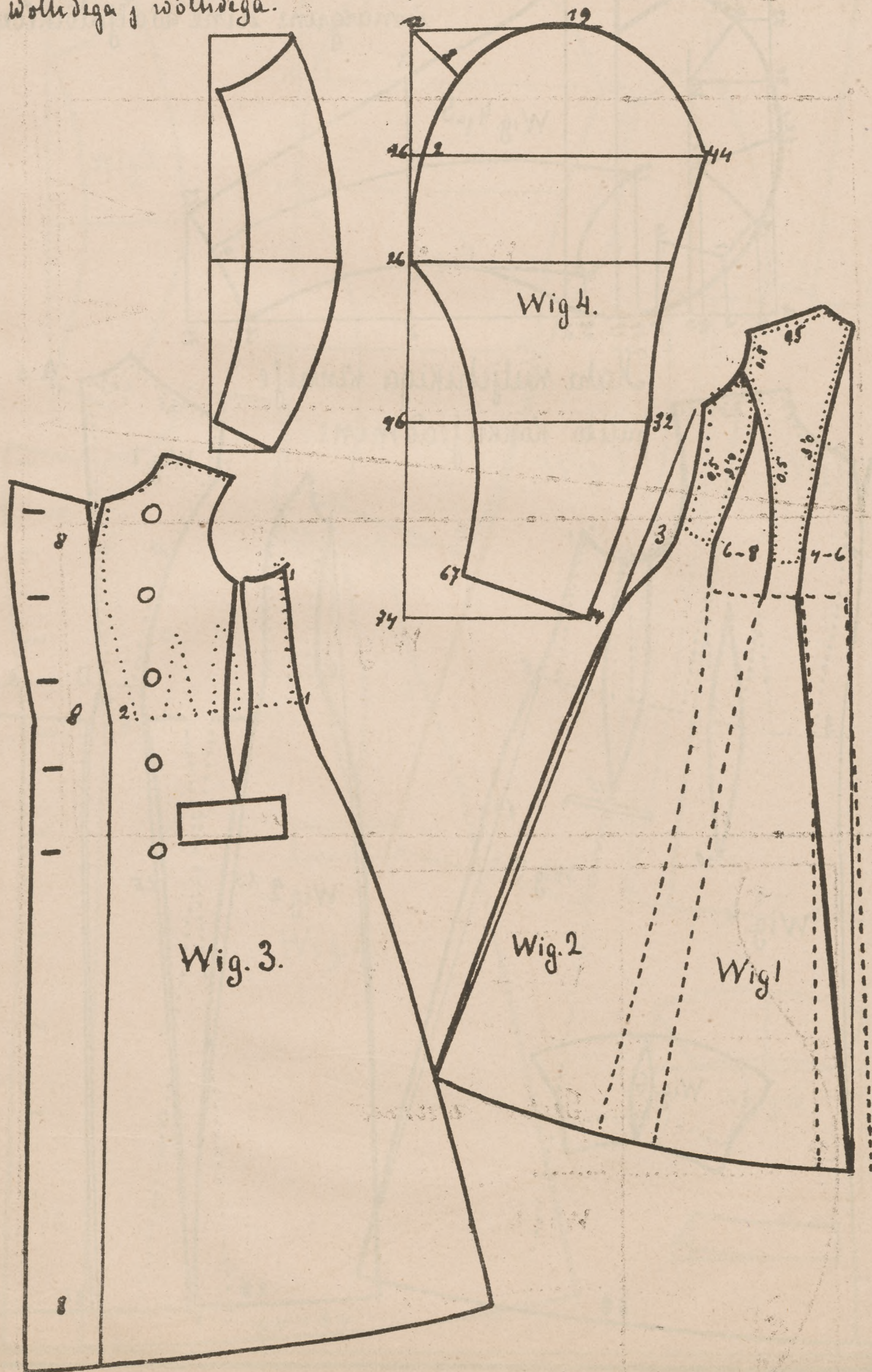
Tafel 22

Hommiku-kunb wottidaga.

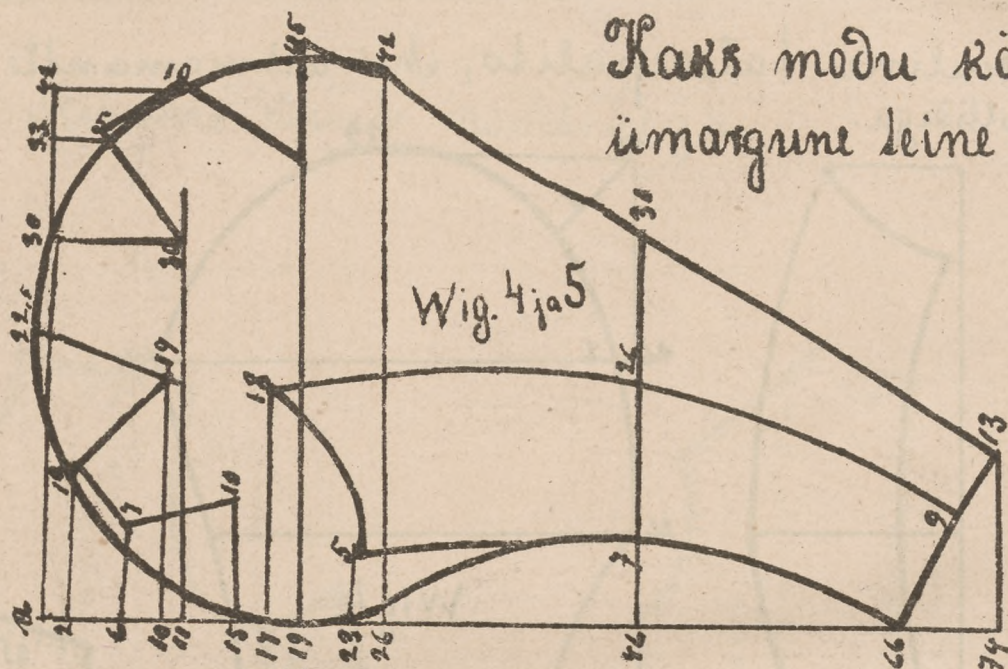

Tahvel 23.

Kaheskaline talvepalato, ehk wihmamanelli ilma
wollidega j wõllidega.

Tahvel 24.

Kaks modu käikst üks
ümargune leine väljalõikedega

Wig. 4 ja 5

Kaks küljesükiga kinnise
palto kokkuseadmine.

A.6

Wig. 1

D. 1,2

Wig. 2. 1,5

Wig. 3.

Wig. 4.

Wig. 6.

58

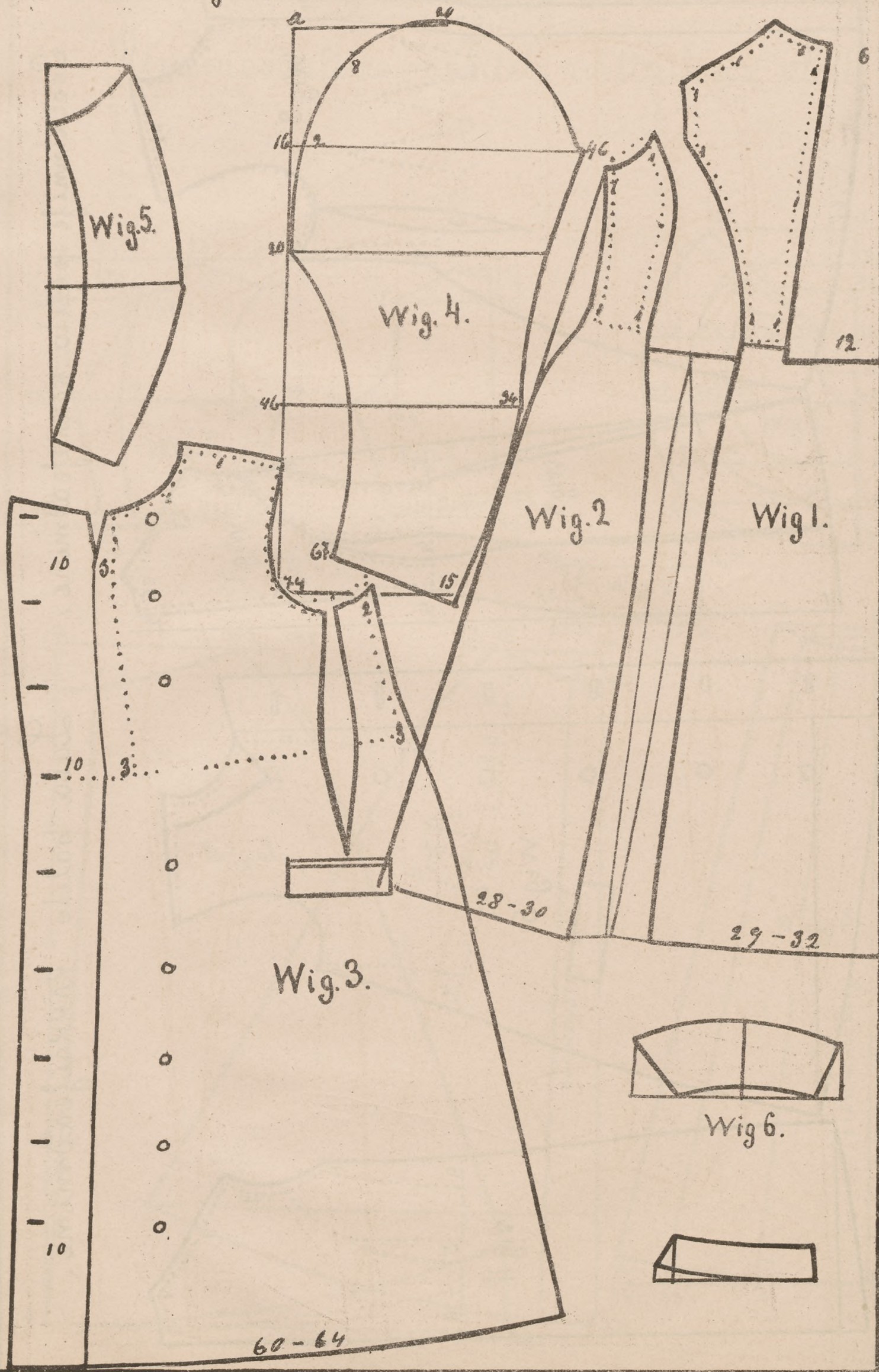
28

81

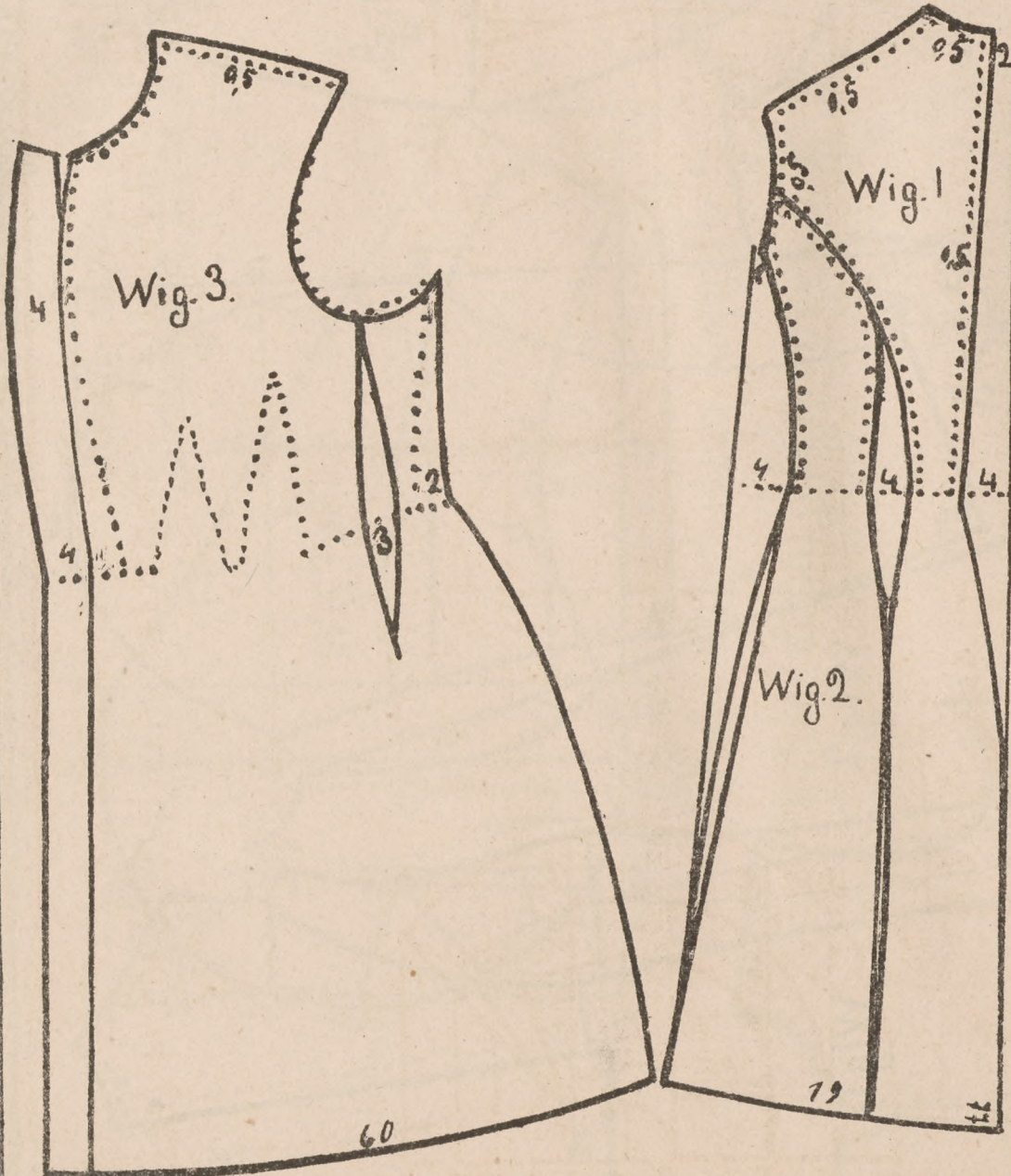
29

Tahwel 25.

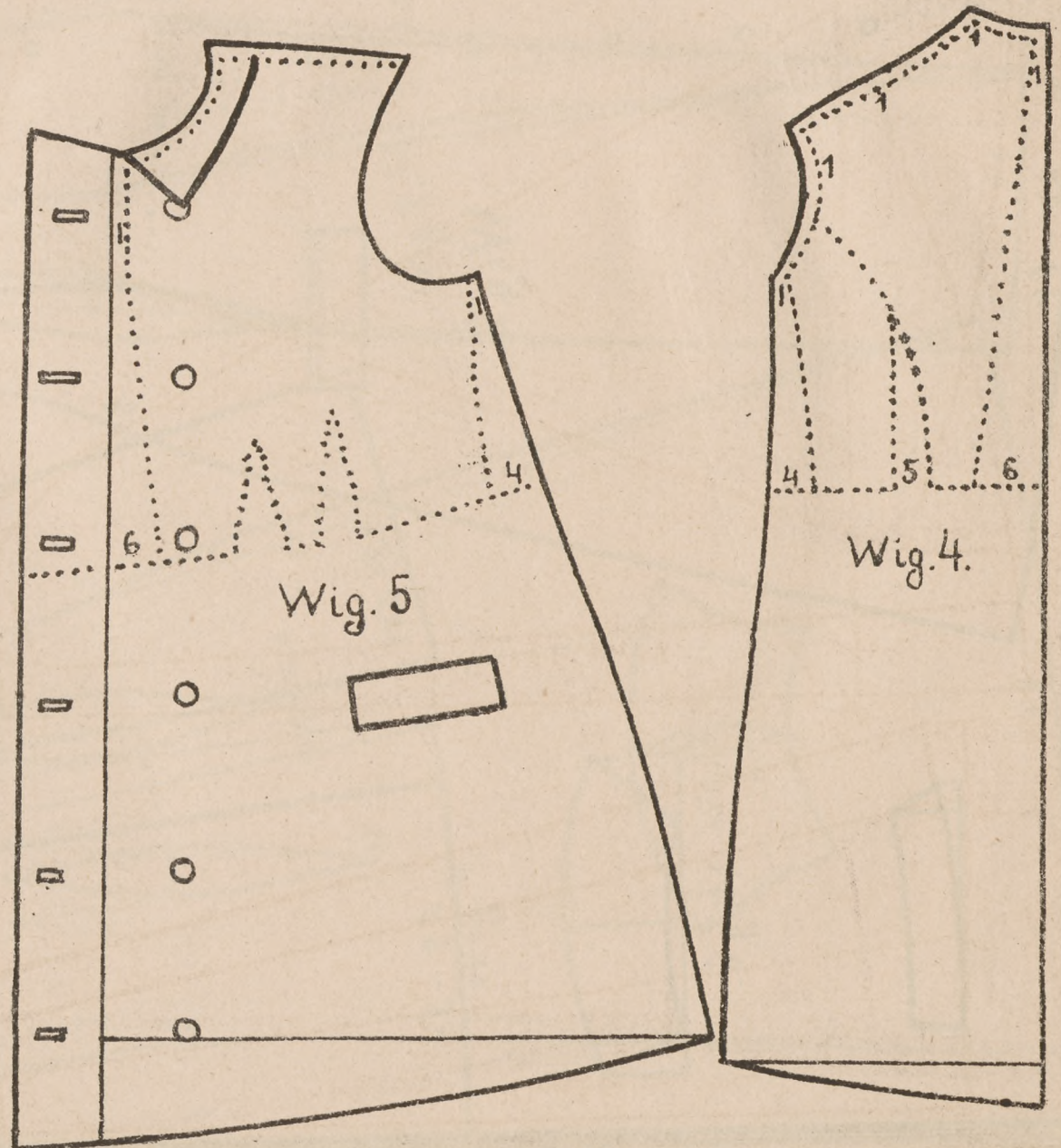
Palito nasukaga wooderdalud.

Poolkinnise palato kokkuseadmine.

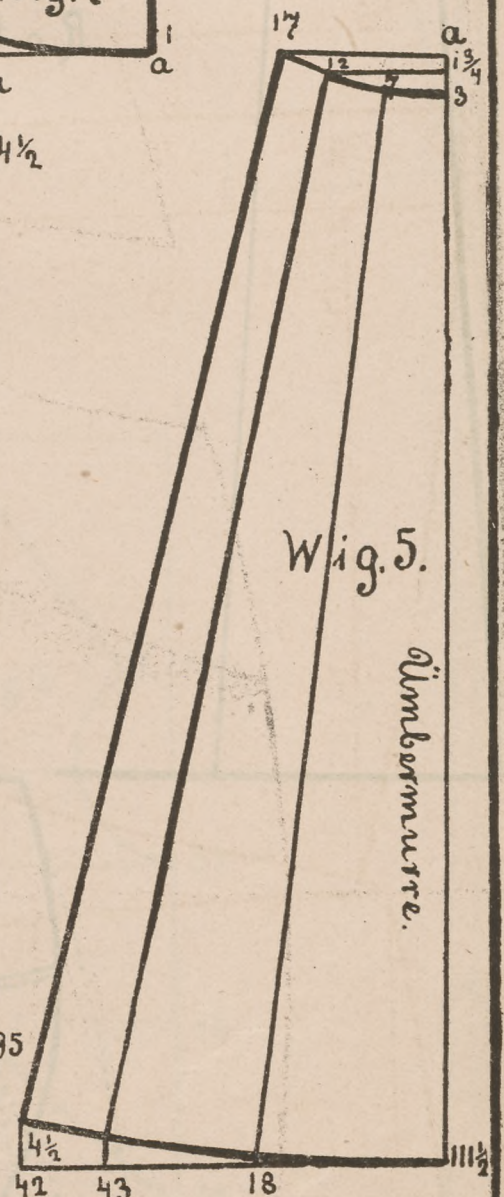
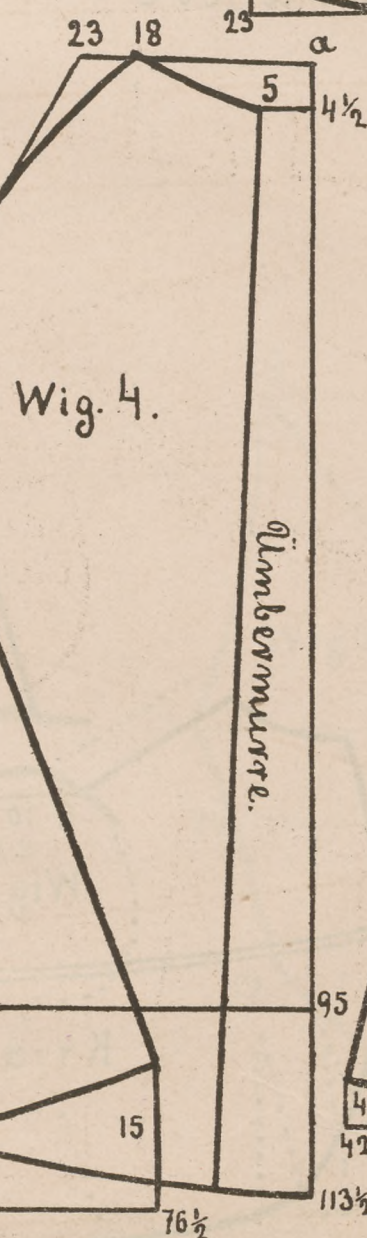
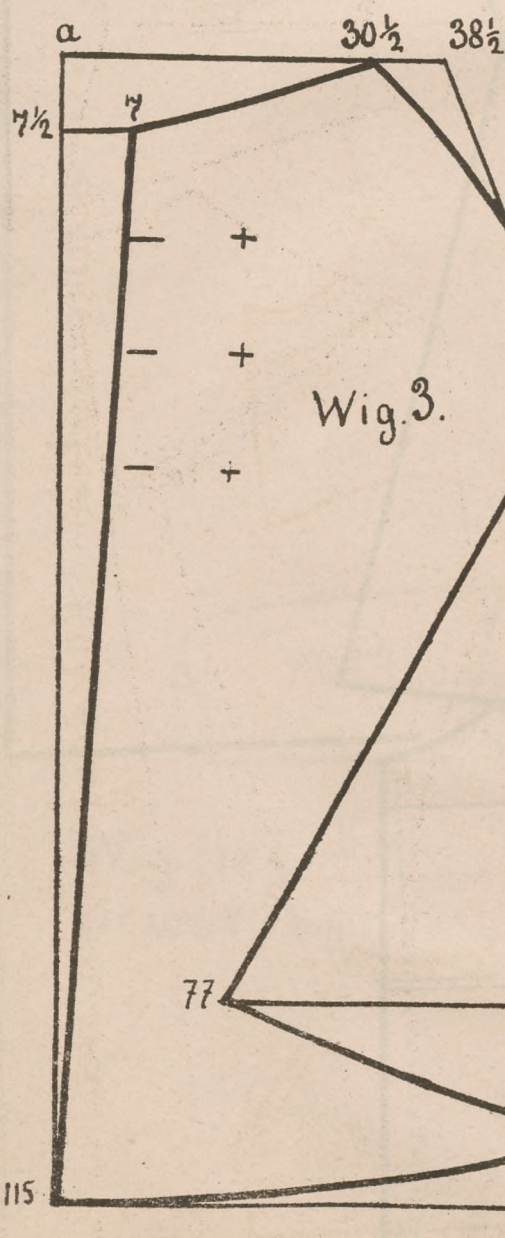
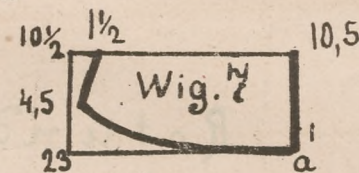
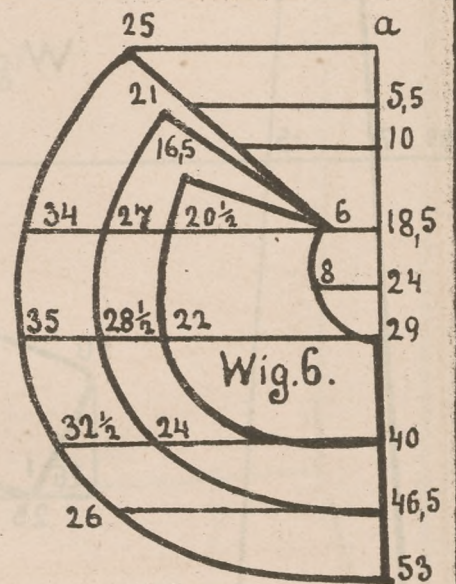
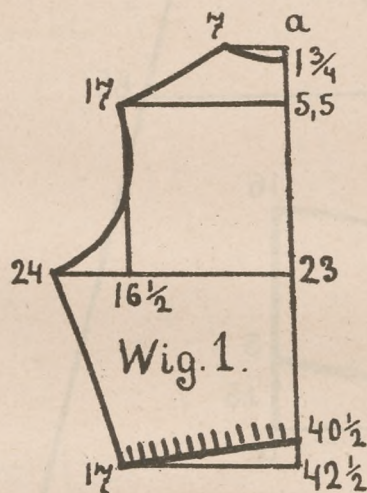
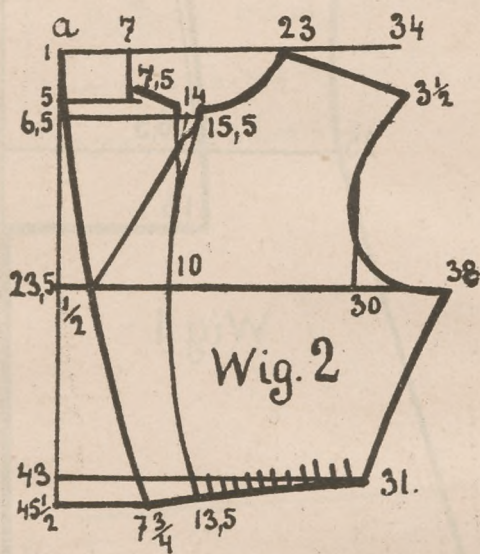

Laia palito kokkufeadmine.

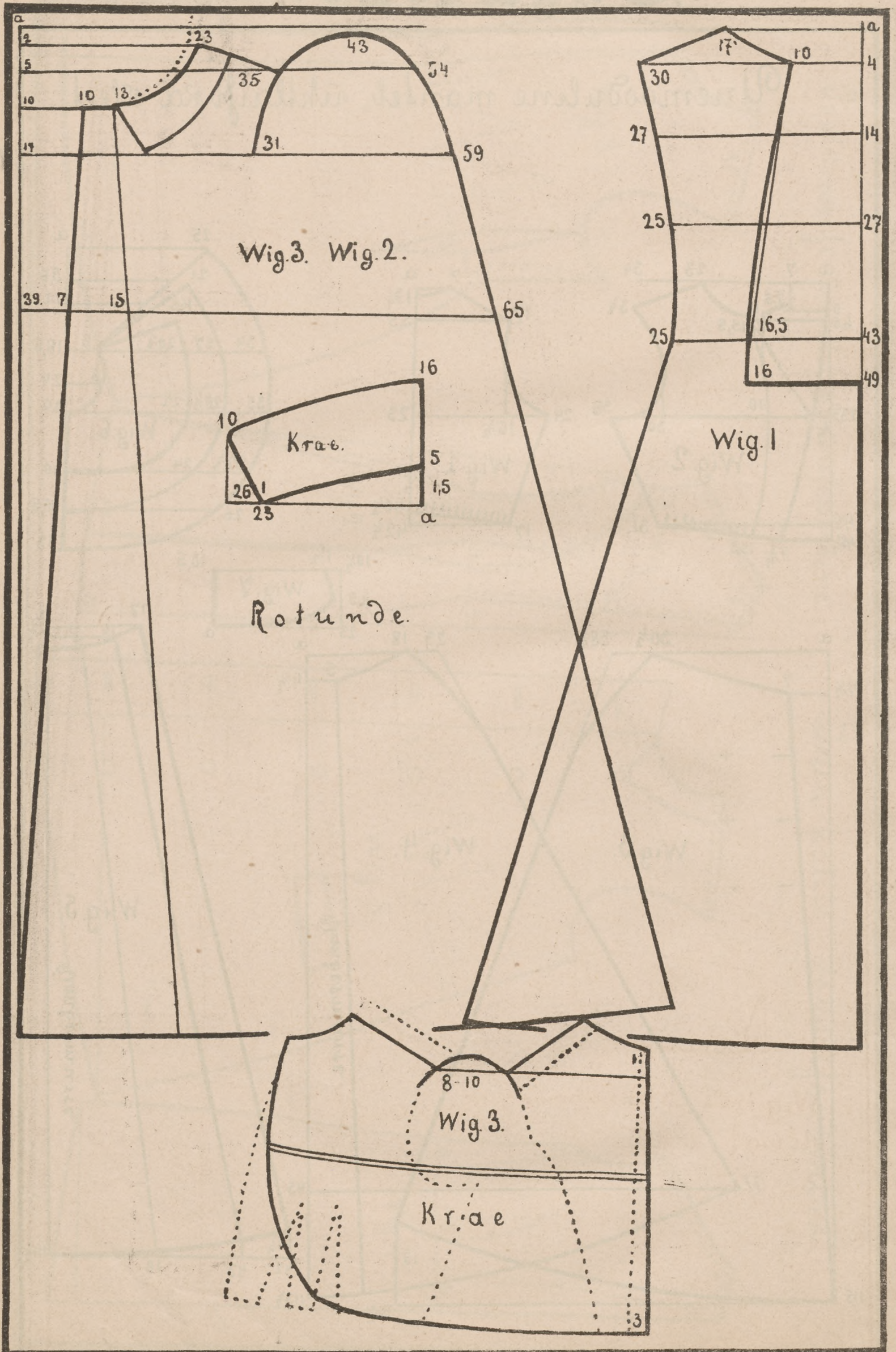

Tafel 27.

Uuemoduline mantel, ähläifi ka kleit.

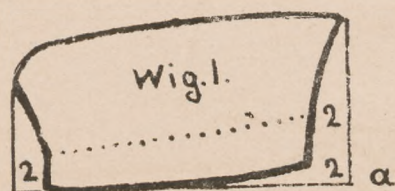
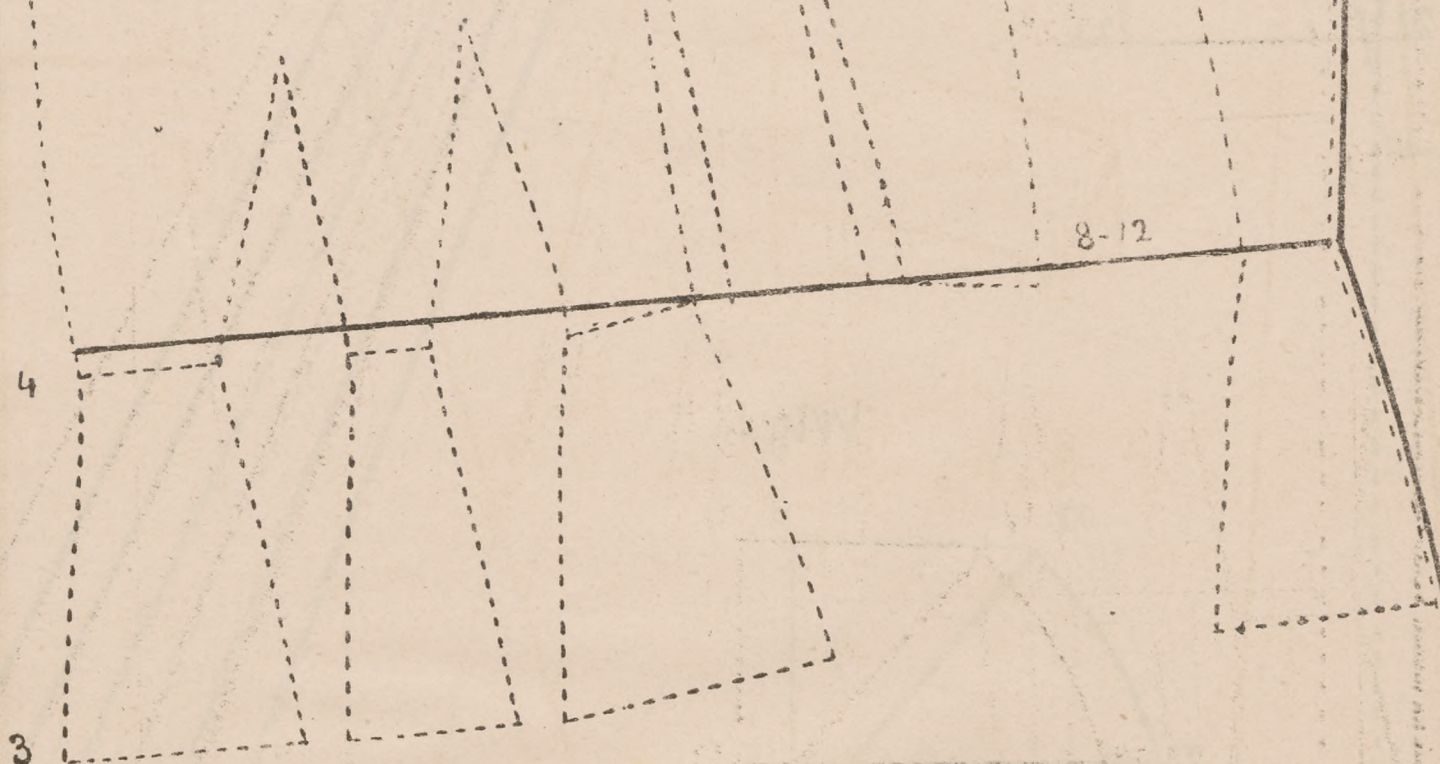

Tafel 28.

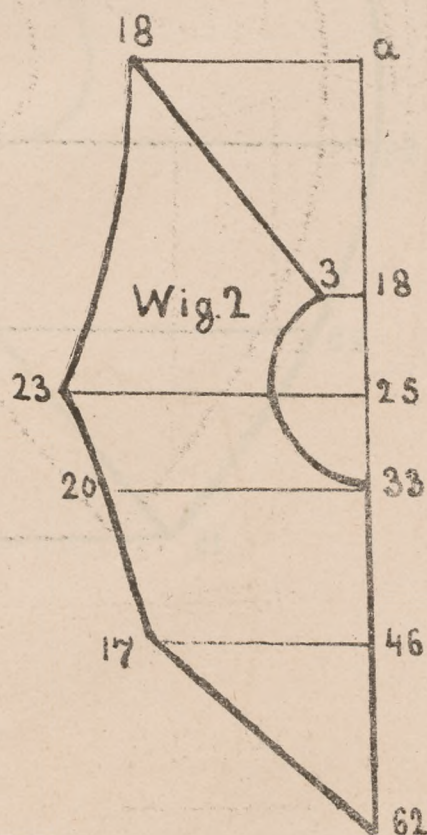

Tahvel 29.

Modus olew rotundi
mis põhjusemudeli jäste
walmistatud.

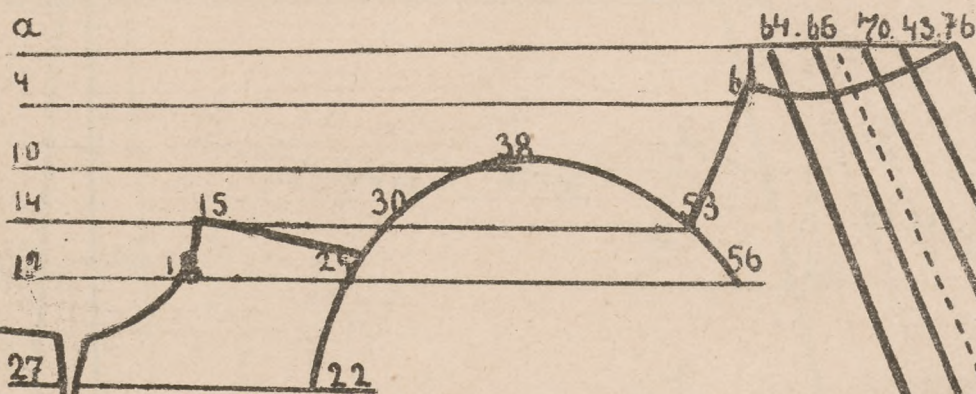

Wig.1 ja 2. Kaks moodus
olewat kraed.

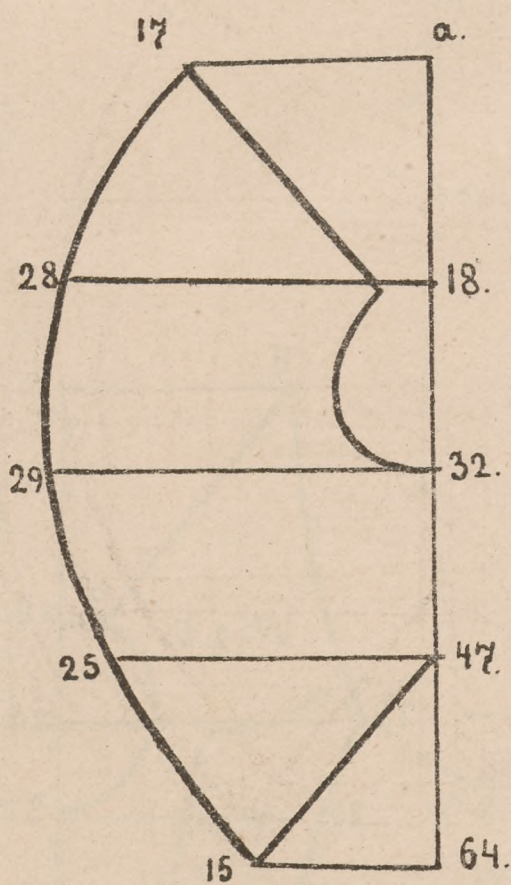
Tabel 30.

Uuemal moodu riided, mis alalaja oma
kuju muundavad.

6-10

Wig. I.

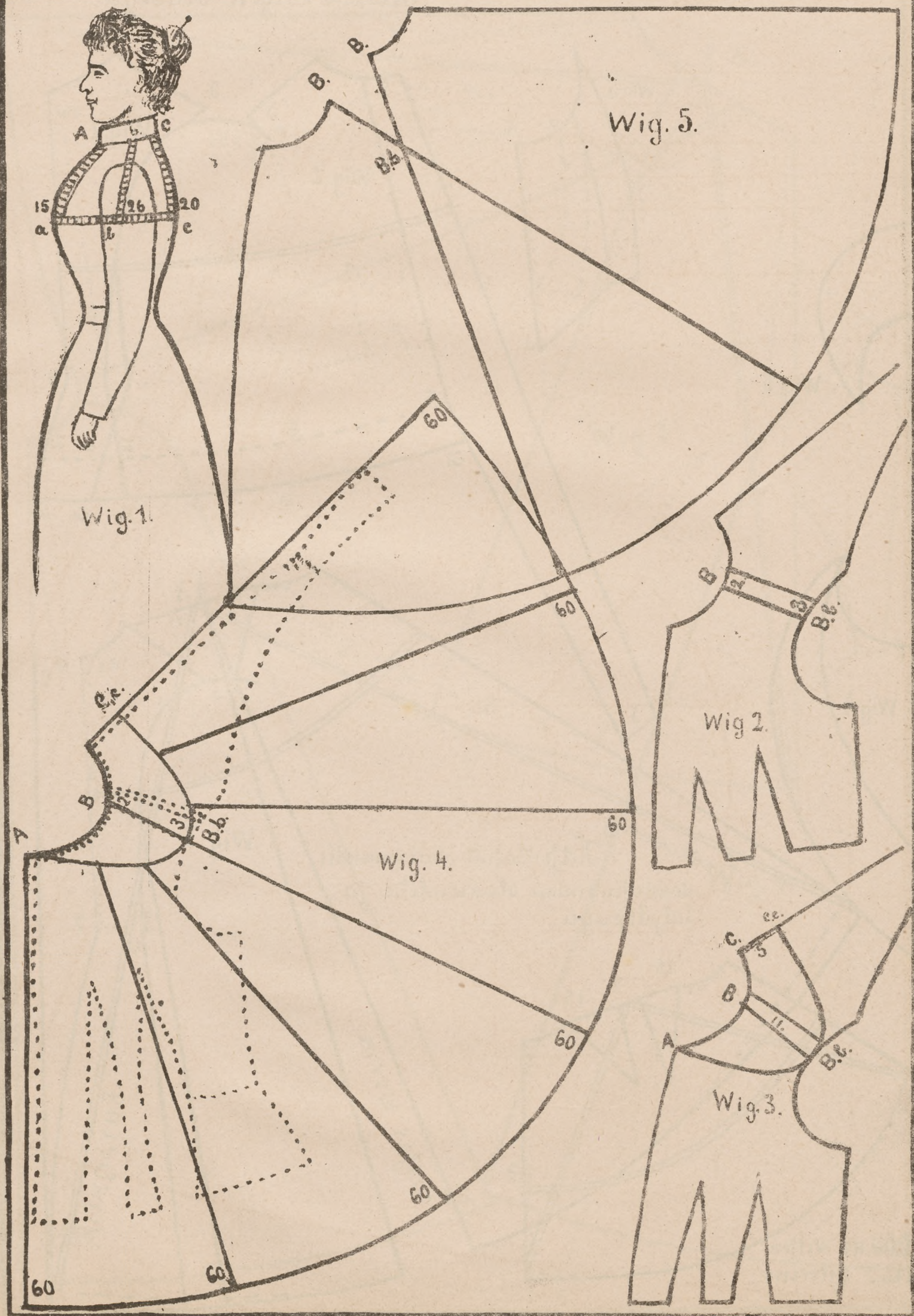

6-10

135
130
125
120
115

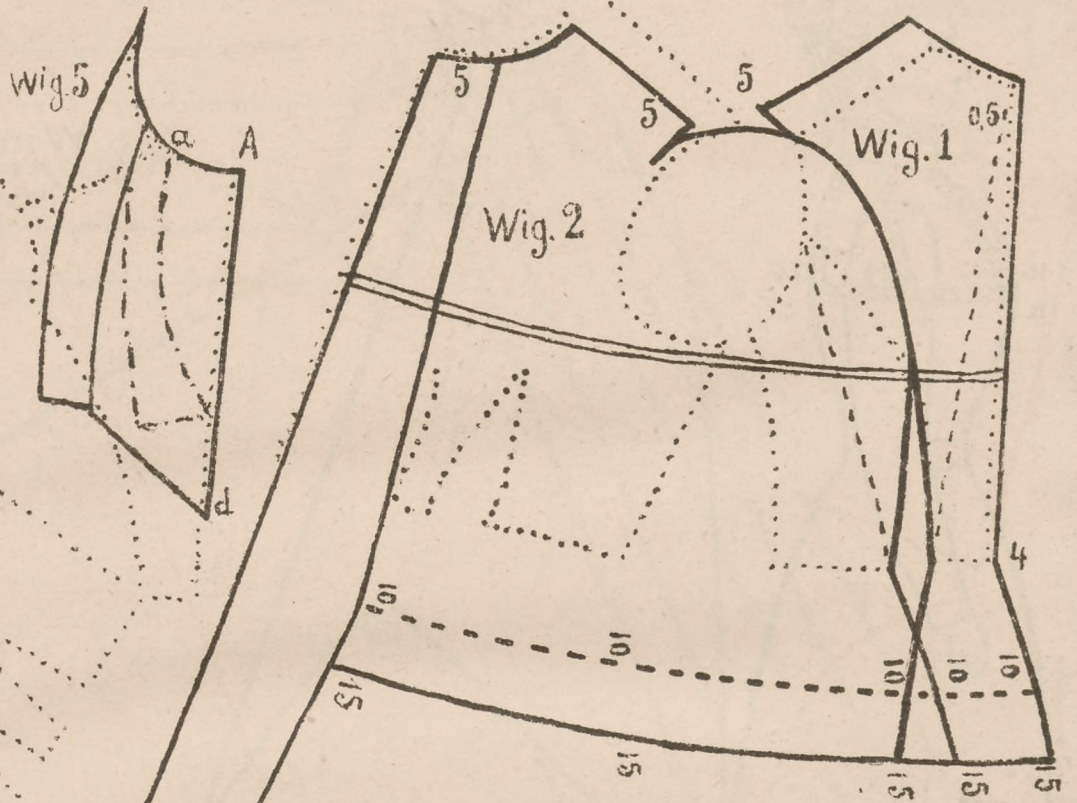
Tahvel 31.

Ballakujulise mandlikrae kokkuseadmine mis pelerinõde, keelpide ja ratta-
kujuliste iliriese legemisel põhjuseks on.

Tahvel 32.

Pelerine kõrgete õladega.

Wig 6

Wig 5

A

d

Wig 2

Wig 1

0.5

4

10

10

10

10

10

10

10

10

10

10

10

10

10

10

10

10

10

10

10

10

10

10

10

10

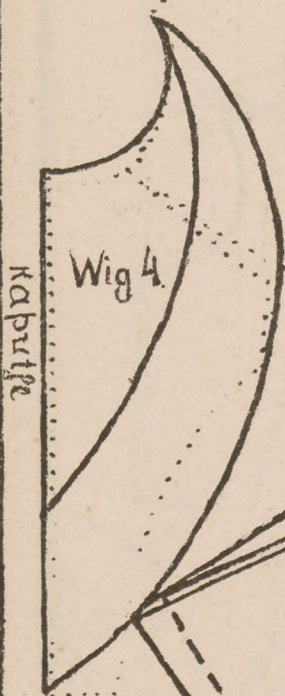
10

10

10

10

10

Wig 4

Kaputse

firkering

Kõrgendatud rullamantli
kõrguseadmine olakunulide ja
taljelõpuga.

Wig 3

$\frac{1}{2} X$

1

0.5

4

0.5

0.5

0.5

0.5

0.5

0.5

0.5

0.5

0.5

0.5

0.5

0.5

0.5

0.5

0.5

0.5

0.5

0.5

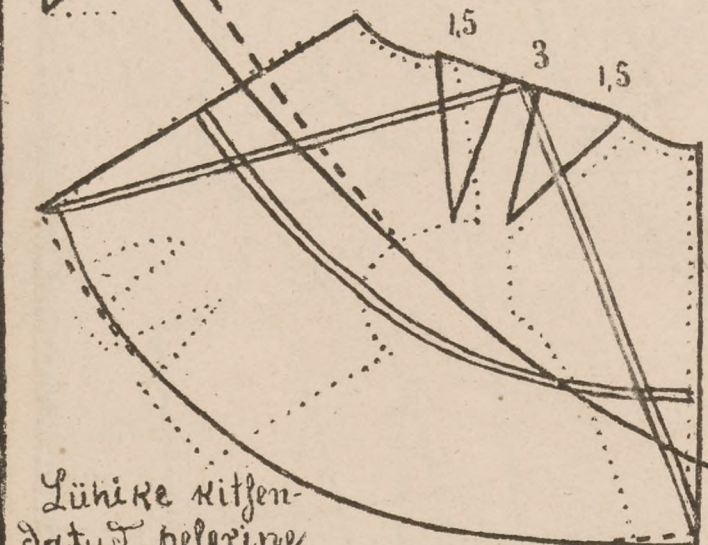
0.5

0.5

0.5

Kõrgas worm.

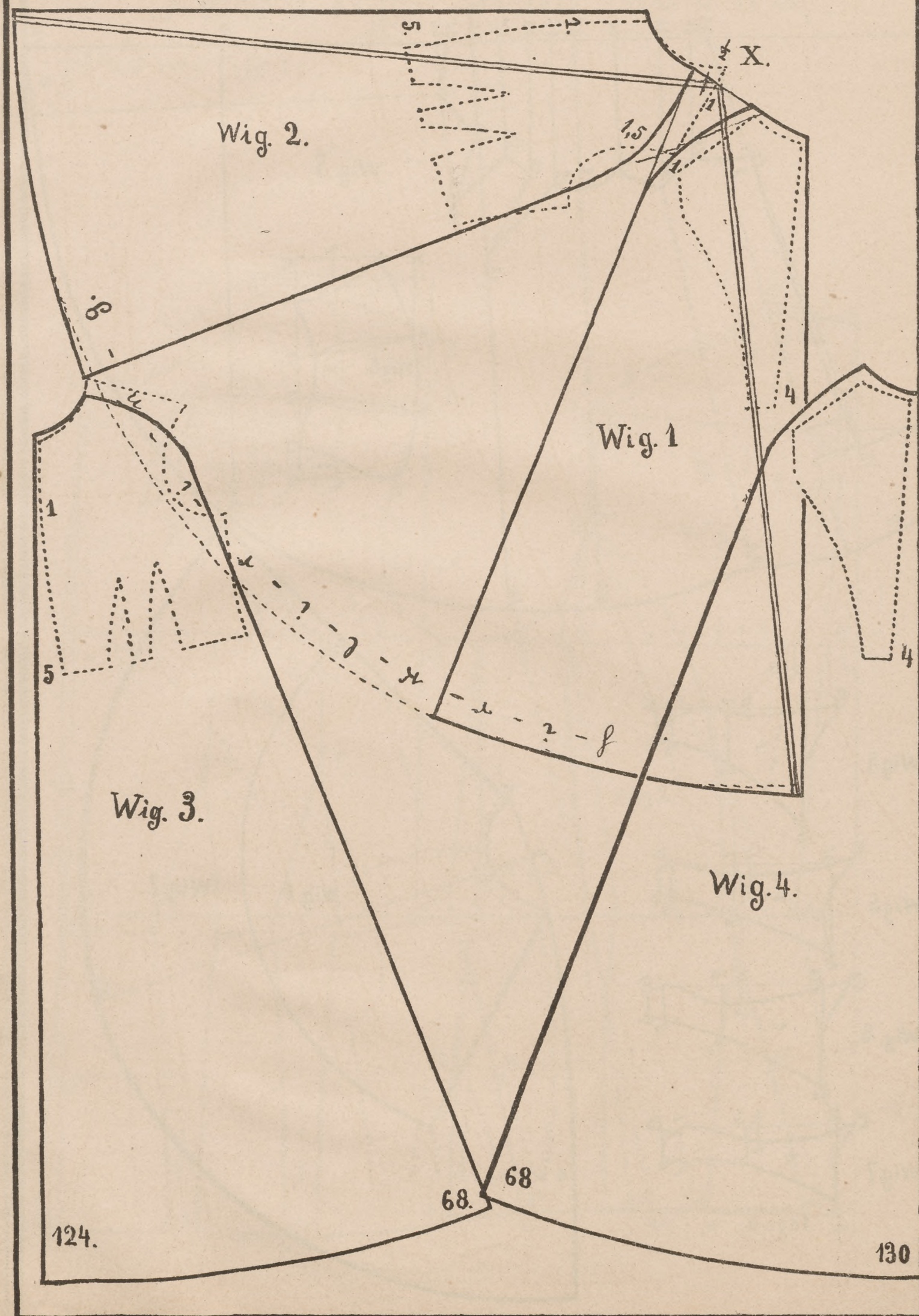
firkering

Lühike kitzendatud pelerine

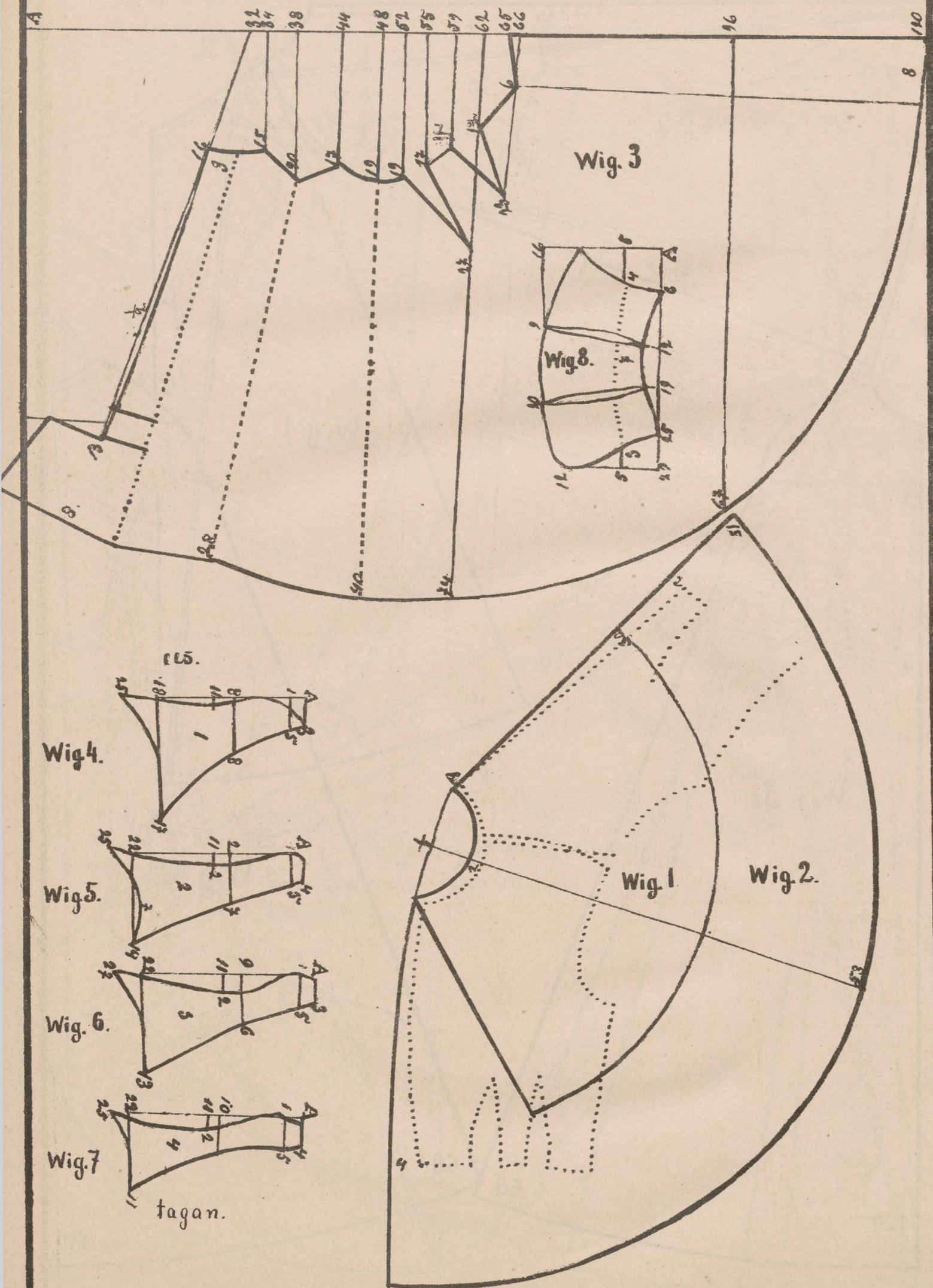
Tahwel 33.

Rallamanlli коккужадmine.

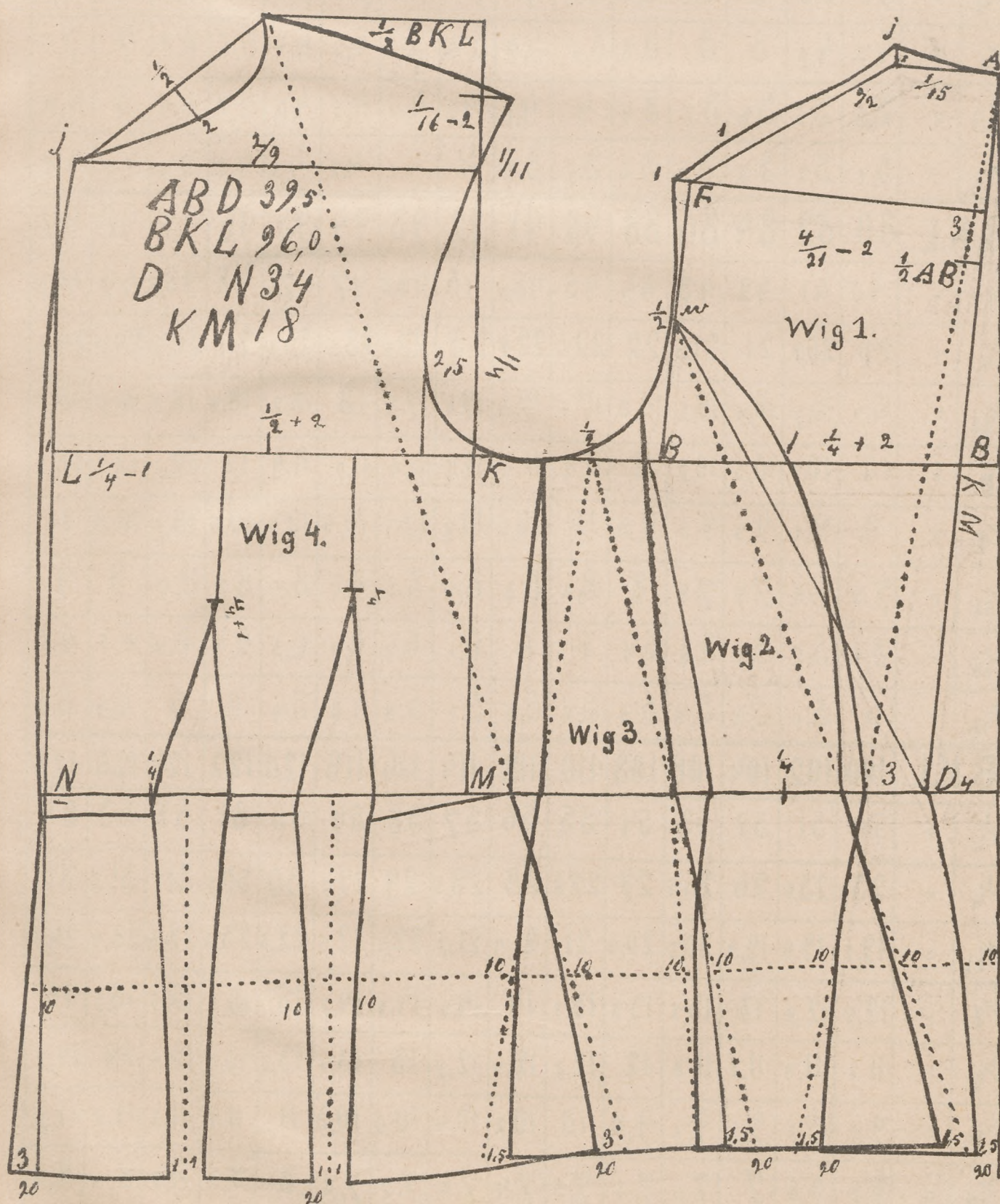
Tafel 34.

Kolm mitmifugust nausterahwa hólsta (keep), rassamoodulift kraed.

Tahvel 35.

Tawallife piha kooku-
feadmine.

Tahwel 36.

Arwed tawalise mōōdu seaduses.

B.K.L.	50	52	54	56	58	60	62	64	66	68	70	72	74	76	78
$\frac{1}{2}$ =	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39
$\frac{1}{4}$ =	12,5	13	13,5	14	14,5	15	15,5	16	16,5	17	17,5	18	18,5	19	19,5
$\frac{1}{21}$ =	9,5	9,9	10,3	10,6	11	11,4	11,7	12,2	12,6	13	13,4	13,7	14	14,5	15
$\frac{1}{8}$ =	6,2	6,5	6,7	7	7,2	7,5	7,7	8	8,2	8,5	8,7	9	9,2	9,5	9,7
$\frac{1}{9}$ =	5,5	5,8	6	6,2	6,4	6,7	7	7,1	7,3	7,5	7,8	8	8,2	8,4	8,7
$\frac{1}{11}$ =	4,5	4,7	5	5,1	5,3	5,5	5,7	5,8	6	6,2	6,4	6,6	6,8	7	7,1
$\frac{1}{15}$ =	3,3	3,5	3,6	3,7	3,9	4	4,1	4,2	4,4	4,5	4,6	4,8	4,9	5	5,2
$\frac{1}{16}$ =	3,1	3,2	3,3	3,5	3,6	3,7	3,8	4	4,1	4,2	4,3	4,5	4,6	4,7	4,8
B.K.L.	80	82	84	86	88	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99
$\frac{1}{2}$ =	40	41	42	43	44	45	45,5	46	46,5	47	47,5	48	48,5	49	49,5
$\frac{1}{4}$ =	20	20,5	21	21,5	22	22,5	22,7	23	23,2	23,5	23,7	24	24,2	24,5	24,7
$\frac{1}{21}$ =	15,4	15,7	16,2	16,5	16,8	17,1	17,3	17,6	17,8	18	18,2	18,3	18,5	18,7	18,9
$\frac{1}{8}$ =	10	10,2	10,5	10,7	11	11,2	11,4	11,5	11,6	11,7	11,8	12	12,1	12,2	12,4
$\frac{1}{9}$ =	9	9,1	9,3	9,5	9,8	10	10,1	10,2	10,3	10,4	10,5	10,6	10,7	10,8	11
$\frac{1}{11}$ =	7,3	7,5	7,7	7,8	8	8,2	8,3	8,4	8,5	8,6	8,7	8,8	8,9	9	9
$\frac{1}{15}$ =	5,3	5,5	5,6	5,8	5,9	6	6	6,1	6,2	6,2	6,3	6,4	6,4	6,5	6,6
$\frac{1}{16}$ =	5	5,1	5,2	5,3	5,5	5,6	5,7	5,7	5,8	5,8	5,9	6	6	6,1	6,2
B.K.L.	100	102	104	106	108	110	112	114	116	118	120	122	124	126	128
$\frac{1}{2}$ =	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64
$\frac{1}{4}$ =	25	25,5	26	26,5	27	27,5	28	28,5	29	29,5	30	30,5	31	31,5	32
$\frac{1}{21}$ =	19,1	19,4	19,9	20,3	20,6	21	21,4	21,7	22,2	22,5	22,8	23,3	23,6	23,9	24,4
$\frac{1}{8}$ =	12,5	12,7	13	13,2	13,5	13,7	14	14,2	14,5	14,7	15	15,2	15,5	15,7	16
$\frac{1}{9}$ =	11,1	11,3	11,5	11,8	12	12,2	12,4	12,7	13	13,1	13,3	13,5	13,8	14	14,2
$\frac{1}{11}$ =	9,1	9,3	9,5	9,7	9,8	10	10,2	10,4	10,6	10,8	11	11,1	11,3	11,5	11,7
$\frac{1}{15}$ =	6,7	6,8	7	7,1	7,2	7,3	7,4	7,6	7,7	7,8	8	8,1	8,2	8,4	8,5
$\frac{1}{16}$ =	6,3	6,4	6,5	6,6	6,7	6,8	7	7,1	7,2	7,3	7,5	7,6	7,7	7,8	8

Trükiwead, mida enne raamatu tarwitamist ära parandada palutakse :

Sehekülg 7 tuleb viimases reas trükiist halvasti wälja tulnud tähtede asemel lugeda :
„punkt B leitakse.“

- „ 8 lve 4. reas ülewalt sõna „pihalaius“ asemel „seljalaius.“
„ 8 „ 33. „ ülewalt numbrite „2—4“ asemel „2—3.“
„ 8 „ 10. „ alt „wig. 4. 5. ja 6.“ asemel „wig. 3., 4., 5. ja 6.“
„ 10 „ 24. „ alt sõna „kolmekš“ asemel „kahelš.“
„ 10 „ 1. „ alt trükiist wälja tulemata sõna asemel „ülejäänud.“
„ 11 „ 7. „ ülewalt trükiist wälja tulemata numbri asemel „4.“
„ 11 „ 11. „ alt sõna „Öla“ asemel „Kaela wäljalõiget.“
„ 13 „ 23. „ ülewalt sõna „kujletipust“ asemel „küljetipust.“
„ 13 „ 14. „ alt sõna „tegemis“ asemel „tegemist.“
„ 26 „ 2. „ alt sõna „ülesse admine“ asemel „ülesseadmine.“
„ 27 tuleb viimases reas üleliigne „enne“ maha kustutada.

